

SEVGİ

[Türkçe – Turkish – ترکی]

İBN-İ KAYYIM EL-CEVZİYYE

HAZIRLAYAN

Özgür El erdişi

2013 - 1434

[facebook/ücretsiz İslami e-kitap indir](https://www.facebook.com/ucretsizislami)

İÇİNDEKİLER

Sevginin En Üst Mertebesi:Kulluk

Sevgi Çeşitleri

En Yüksekü Tercih

En Faydalıyı Seçmek

Sevilenlerin Kısımları

Sevgi Her Eylemin (Fiilin) Esasını Teşkil Eder

Kelime-i Tevhid

Kelime-i Tevhid'in Ruhü

İyi Sevgi, Kötü Sevgi

Her Ef'al (fiiller) Ve Harekâtın Mebdei (Aslı,Temeli) Sevgi Ve

İradedir

Hakiki Sevgi Ancak Allah'a Beslenir

Sevginin Etkileri; Meyvaları

Sevgi Her Dinin Temelidir

Din Kavramı

Din İki Kısımdır Ve Tamamiyle Yalnız Allah'a Aittir

Görüntülere Aşık Olmak; Dünyevî Aşk

Homoseksüel Aşk

Aşk Nevileri

Aşkın İlâcı

Aşkın Zararları

Aşkın Dereceleri

Faydalı Sevgi

Zevkin Zirvesini Yaşamak Sevilenin ve Sevginin Mükemmel

Olmasına Bağlıdır

Allah'ı Görmek

Yerilemeyecek Sevgi

Eş Sevgisi

Cinsî Sevginin Çeşitleri

İnsanlar Aşkta Üç Çeşittirler

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿Kulluğun Özelliği ve Sevginin Katmanları﴾

Kulluğun özelliği boyun eğme, sevilen önünde zelil olmadır.

Her kim bir Şey veya kimseyi sever ve ona boyun eğerse kalbi ona kulluk etmiş, onu ilâh edinmiştir.

Hatta "kulluk" sevginin derecelerinden bir derecedir. Ona "teteyyüm" (sevgisinden kul köle olmak) de denir.

Sevginin ilk basamağına "Alaqa", yani bağlanma adı verilir. Böyle denmesi, sevenin sevgiliye bağlanmasından dolaydır.

Şair der ki:

"Leylâya bağlandım, o büyüleyici bir kadın.

Göğsünden dolayı akranları küçücük kalmış onun yanında."

Sonra "Sabâbe" (kuvvetli sevgi) gelir. Böyle isimlendirilmesi kalbin sevgiliye eriyip dökülmesinden (insıbâb) dolaydır.

Şair Şöyle der:

“Sevgililer sahabeden dert yanıyorlar.

Keşke onların yaşadıklarını tek başıma ben yaşasam

Sevgi lezzetinin tümü kalbimin olsa

Ve benden önce de sonra da hiç kimse onunla karşılaşmasa.”

Sonra **"Ğarâm"** (aşırı tutkunluk) gelir. Böyle isimlendirilmesi sevginin kalpten hiç ayrılmaması, onu tutunup kalması nedeniyledir. Alacaklı da, borçluyu sürekli sıkıştırdığından ve ondan ayrılmadığından **"Ğarîm"** diye isimlendirilmiştir. Yüce Allah'ın:

﴿"O'nun (cehennemin) azabı, ğaram (ara vermeyen devamlı bir işkence)dir."﴾ (Furkân, 65)

buyruğunda geçen **"Ğarâm"** da ondaki bu **"devamlılık, ayrılmazlık"** anlamından dolayı böyle isimlendirilmiştir. Bu kelime sevgide son zamanlarda çok kullanılmıştır, ancak eski Arapların şiirlerinde az bulunmaktadır.

Sonra **"ıŝq"** (aşk) gelir. Bu anormal, ve aşırı sevgidir. O yüzden Yüce Allah bununla nitelendirilmez hakkında bu söylenmez.

Sonra da "**şevk**" gelir. Bu kalbin sevgiliye hızla yol almasıdır. Allah (c.c.) hakkında kullanımı **Ahmed b. Hanbel**'in **Ammar b. Yasir**'den naklettiği hadiste geçmektedir. Ona göre Ammar kısa süren bir namaz kıldı. Ona bunun sebebi sorulduğunda şöyle dedi:

Ben onda Rasûlullah'ın etmekte olduğu şu duayı okudum:

"Allah'ım senden gayb bilgin ve yaratıkların üzerindeki kudretinle istiyorum ki yaşam benim için hayırlıysa beni yaşat, ölüm benim için hayırlıysa beni öldür. Allahım! Senden görünür görünmez (her yer)de senden korkmayı, öfkeli ve sakin halde hak sözü söylemeyi, fakir ve zengin iken itidalli olmayı istiyorum. Senden bitmeyen nimetler istiyorum. Senden bitmeyen mutluluk istiyorum. Senden ölüm sonrasında iyi yaşam istiyorum. Senden yüzüne bakmak istiyorum, senden hiçbir zarar ve yoldan çıkarıcı fitne olmadan seninle buluşma iştiyakını (kalbime koymanı) istiyorum. Allahım! bizi iman süsüyle süsle ve bizi doğru yola iletilenlerden ve o yolu tutmuşlardan eyle."

Bir kudsi hadiste Yüce Allah şöyle buyurur:

"Müttakîlerin bana olan iştiyakları arttı. Benim onlarla buluşma iştiyakım ise daha çoktur."

Bu Rasûlullah'ın:

"Her kim Allah'la buluşmayı arzularsa Allah da onunla buluşmayı arzular" hadisiyle ifade ettiği anlamın ta kendisidir.

Bir basiret ehli insan Yüce Allah'ın:

﴿"Kim, bir gün Allah'ın huzuruna çıkacağını ümid ediyorsa, Allah'ın belirlediği sürenin sonu elbette gelecektir."﴾
(Ankebût, 5)

buyruğu hakkında şunları söyler:

"Yüce Allah dostlarının kendisiyle buluşmaya, O'na kavuşmaya olan iştisaklarını, O'nunla buluşmadıkları sürece kalplerinin durulmayacağını bildiğinden dolayı onlara bir buluşma süresi ve randevu belirledi. Onların içleri bununla sakinleşir, bununla yerinde durur. Mutlak anlamda en hoş ve en zevkli yaşam (Allah'ı) sevenlerin, iştisak duyanların, ünsiyet bulanların yaşamıdır. Gerçek yaşam onların yaşamıdır. Kalp için ondan daha hoş, güzel ve zevkli bir yaşam yoktur. "

Yüce Allah'ın:

﴿"Erkek ve kadından her kim mü'min olarak salih amel işlerse muhakkak ona dünyada hoş bir hayat yaşatırız."﴾
(Nahl, 97)

buyruğundaki hoş hayat da budur işte.

Ondan kasıt mü'minlerle kâfirler, iyilerle kötüler arasında müşterek olan hayat ve yeme, içme, giyme ve evlenme vs.nin hoş olması değildir.

Bilakis bu hususlarda Allah düşmanları Allah dostlarından fazla şeylere sahiptirler. Yüce Allah, her salih amel işleyen kişiye hoş bir hayat yaşattıracağına garanti vermiştir. O vaadinden dönmez, sözüne sadıktır.

Tüm dert ve çabası Allah'ı hoşnut etme olan ve başka hiç bir derdi bulunmayan, kalbi darmadağınık olmayıp, aksine Allah'a yönelen, her bir vadiye yayılmış darmadağınık düşünce ve niyetleri Allah'da toplanmış, sevgisi, zikri ve buluşma aşk ve şevki en yüce sevgiliye olan, O'nunla ünsiyet bulup yalnızlığı giden, tüm derdi, kederi, niyeti, kalbindeki her düşünce ve kasdı onun etrafında dönen kimseden daha hoş bir yaşama kim sahiptir?

O sussa Allah'la susar, işitse O'nunla işitir, görse O'nunla görür. Tutması O'nunla, yürümesi O'nunla, durması O'nunladır. O'nunla dirilir, emriyle ölür ve tekrar dirilişi O'nunla olur.

Nitekim Sahîh-i Buhârî'de geçen kudsî bir hadiste Yüce Allah şöyle buyurur:

"Kulum bana farz kıldığım şeyleri edâ etme gibi hiçbir şeyle yaklaşamaz. Kulum daha sonra nafilelerle bana

yaklaşmaya devam eder, sonunda onu severim. Onu sevince de onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum. Artık sadece benimle işitir, benimle görür, benimle yürür. Yemin ederim ki benden isteyecek olsa ona veririm, bir şeyden sığınsa onu korurum. Ben yapacağım hiçbir şeyde, ölmek istemeyen mü'min kulumun canını alma kadar tereddüt etmem. Ona kötülük yapmak istemem, ama o iş olmak zorundadır."

Bu kudsî hadis-i şerifki onun anlamını ve muradım katı kalpli, kaba tabiatlı kişinin anlaması imkânsızdır- Yüce Allah'ın sevgisini kazanmanın yolunu ikiyle sınırlandırmıştır:

Farzlarını edâ etmek, nafilelerle O'na yaklaşmak.

Yüce Allah kendisine yaklaşanların işledikleri en iyi amellerin farzlar, sonra da nafileler (sünnetler vs.) olduğunu, sevenin nafileler işleye işleye Allah'ın sevgili kulu haline geldiğini, haber vermiştir. Allah tarafından sevilince kendisinin önceki Allah sevgisi daha da artar ve bu sevgi kalbini sevgili dışında şeyleri düşünmekten, onlarla ilgilenmekten alıkor.

Bu sevgi tüm ruhunu ele geçirir ve onda sevgiliden gayrisine hiç-biryer kalmaz. Sevgiliyi anmak, sevmek onun için en yüce şey haline gelir. Kalbinin dizginlerini elinde ve ruhu

üzerinde hükümrân olur. Tüm sevgi güçlerini onda toplamış ve yoğunlaştırmıştır.

Şüphesiz bu seven işittiğinde sevdiğiyle işitir, gördüğünde onunla görür, tuttuğunda onunla tutar, yürüdüğünde onunla yürür. O daima kalbindedir, onunla birliktedir. Onun arkadaşı ve dostudur.

Hadiste geçen "bâ" edatı beraberlik, arkadaşlık ifade eder. Bu eşsiz benzersiz bir arkadaşlıktır. Soyut olarak anlatılmakla idrak edilmez. Mesele bilgi değil hâl ile ilgili bir husustur.

Bir şair şöyle der:

"Hayalin gözümde, sânin dilimde.

Köşkün kalbimde... Nereye kaybolacaksın?"

Diğeri şöyle der:

"İşin garibi ben onlara özlem duyuyorum.

Karşılaştıklarına soruyorum...

Oysa onlar hep benim kalbimde

Gözlerim arıyor onları, halbuki göz bebeğimdeler

Kalbim özlüyor onları, oysa sinemdelers."

Şu şiir daha da zarif:

*"Kaybolup gittin" desem kalbim beni doğrulamıyor,
Çünkü sen onda bir sır gibi kaldın, hiçbir yere ayrılmadın.
Yok "bitmedin hep yanımdaydın" desem.
Bu kez gözüm diyecek "yalansın" diye.
İşte böyle... Doğru ile yalan arasında şaşkın kaldım."*

Sevene sevdiği kadar yakın hiç kimse yoktur. Bazen sevgi onda öylesine yer eder ki kendinden de yakın olur, kendini unuttur, onu unutmaz. Şairin dediği gibi:

*"Onu zihninden silmek istiyorum ama
Her gece boyunca gözüm gözüküyor."*

Diğeri şöyle der:

"Kalpten sizi unutması içinden çıkarması isteniyor. Ancak tabiatım onu (kalpten) taşıyanlara karşı koyuyor."

Hadiste, kulak, göz, el ve ayak zikredilmiştir. Çünkü bu âzâlar idrak etme ve yapma aletleridirler. Göz ve kulak kalbe arzulama ve isteme duygularını, sevgi ve nefret hislerini celbederler. Sonra el ve ayak kullanılır. Kul Allah'la işitip O'nunla görünce idrak edici azaları korumada olur.

Bir düşün; kulak, göz, el ve ayak zikredilmek suretiyle nasıl dile gerek bırakılmamıştır?

Zira işitme bazen isteyerek bazen istemeden olur. Bakma da bazen aniden olur. Kulun onlarsız edemeyeceği el ve ayağın hareketleri de öyle. Peki sadece kasden, isteyerek hareket ettirilen, kulun sadece emrolunduğu hususta kullanabileceği dile ne demeli?

Ayrıca dilin kalpten etkilenişi diğer azaların etkilenişinden daha fazladır. Çünkü dil kalbin tercümanı ve elçisidir.

Düşün; Yüce Allah nasıl **"Onun işittiği kulağı, onun gördüğü gözü, onun tuttuğu eli, onun yürüdüğü ayağı olurum"** diyerek kişinin işitmesinde, görmesinde, tutmasında ve yürümesinde Allah'ın onunla birlikte olduğunu beyan etti.

Bir düşün; acaba neden **"Benim için işitir, benim için görür"** demedi de **"Benimle işitir, benimle görür"** dedi? (ilki lâm edatlı, ikinci bâ edatlıdır.)

Bazıları burada birincisinin daha uygun olduğunu düşünebilir. Zira lâm buradaki gayeye, bunların Allah için yapıldığını ifade etmeye daha yakındır. Bunların Allah için yapılması ise Allah'la yapılmasından daha özel bir anlamdır. Fakat bu yanlıştır, vehimdir. Çünkü buradaki bâ edatı sadece yardım alma anlamında değildir. Zira müttakîlerin de günahkârların da hareketleri ve idrakleri hep Allah'ın izniyledir.

Bilakis buradaki bâ edatı "birliktelik, arkadaşlık" anlamındadır.

Yani:

“Onun işitmesinde, görmesinde, tutmasında ve yürümesinde ben hep onun arkadaşımıdır, sürekli yanımdayımıdır.“ Şu kudsi hadiste ifade edildiği gibi:

"Kulum beni andığı ve dudakları benimle hareket ettiği sürece ben kulumla birlikte olurum."

İşte şu âyet ve hadislerdeki "özel anlamda birliktelik" de budur;

﴿"Üzülme; şüphesiz Allah bizimledir"﴾ (Tevbe, 40)

Peygamber Hz. Ebû Bekir'e, şöyle demişti:

﴿"Üçüncüleri Allah olan iki kişi hakkında ne düşünürsün?"
"Şüphesiz Allah, hakikaten iyilerle (muhsinler) beraberdir"﴾
(Ankebût, 69)

﴿"Muhakkak Allah müttakilerle ve iyilerle beraberdir."﴾
(Nahl, 128).

﴿"Sabret, Allah sabredenlerle beraberdir."﴾ (Enfal, 46)

﴿(Musa dedi ki): **Hayır, beraberimde Rabb'im var, o bana yolu gösterecek**﴾ (Şuarâ, 62)

﴿(Allah Musa ve Harun'a şöyle dedi:) **Şüphesiz ben ikinizle birlikteyim, işitirim, görürüm.**﴾ (Tâhâ, 46)

Bu birliktelik manasını lâm değil bâ harfi ifade eder. Kulun ihlası sabrı, tevekkülü ve kulluk makamlarına ulaşması ancak bu "**arkadaşlık bâ**" sı ve bu "**birliktelik**" ile mümkündür.

Kul ne vakit Allah'la birlikte olursa zorlukları ona kolay gelir, hakkındaki tehlike ve korkular alt üst olur. Her zorluk Allah'la kolaylaşır, her güçlük O'nunla yenilir, her uzak O'nunla yakın olur.

Keder, hüznün ve dertler sırf Allah'la ortadan kalkar. Allah'la beraber hiçbir gam, keder ve hüznün yoktur. Ancak hadisteki "**beraberlik bâ**" sının anlamı yitirildiğinde kalbi balık gibi olur:

Suyu terkettiğinde, oraya tekrar dönene kadar, sıçrar, hoplar.

Kuldan Rabbine karşı sevgide insicam meydana gelince, Rabb'i ona ihtiyaçlarını görme hususunda uyum gösterdi ve şöyle dedi:

﴿"Andolsun ki benden bir şey istese mutlaka ona verir, bir şeyden bana sığınsa kesinlikle onu himayem altına alırım."﴾

Yani: O, emirlerime uymak, sevgime yakınlaşmak suretiyle benim muradıma ve isteğime uyduğu gibi, ben de, yapmamı istediği hususlarda onun istek ve korkularında muradına uygun hareket ederim. Bu çift taraflı uyum o kadar güçlenir ki, ölümü istemediğinden dolayı Allah kulunun canını almakta tereddüt eder.

Yüce Rabb kulunun hoşlanmadığından hoşlanmaz ve ona kötülük yapmak istemez. Bu yönden onu öldürmek istemez. Fakat öldürülmesi onun yararınadır. Çünkü Allah kulunu diriltmek için öldürür, sıhhat vermek için hasta eder, zengin etmek için fakir yapar, vermek için engeller. Babasının sulbündeyken cennetten çıkartılması da ona daha güzel bir hâl üzere dönmesi içindi.

Allah, kulunun babasına "**Buradan çık**" derken, oraya tekrar dönderme niyetindeydi. Asıl sevgili de budur, başkası değil.

﴿Sevginin En Üst Mertebesi:Kulluk﴾

Sonra "**teteyyüm**" gelir. Bu sevginin son mertebesidir. Bu sevenin sevdiğine tapınmasıdır.

"**Teyyemehu'l-hubb**"un anlamı: "**Onu sevgi kul köle etti**"dir.

"**Teymullah**" Allah'ın kulu "**Abdullah**" anlamındadır.

Kulluğun hakikati; sevilen şeye boyun eğme, önünde alçalma zelil olmaktır.

Örneğin:

"**Tarîkun muabbed**" terkibi "**alçaltılmış, yürüne yürüne düzletilmiş yol**" anlamına gelir.

Kulu da sevgi ve sevdiğine boyun eğmekliği alçaltır, zelil kılar.

O yüzden kulun en şerefli hâli ve makamı "**kulluk makamı**"dır Ondan daha şerefli bir makam yoktur.

Zira Yüce Allah en sevgili ve en değerli kulunu, peygamberi Muhammed'i, en şerefli makamlarda O'nu "kulluk" vasfıyla anmıştır:

Rasûlullah'ın İslâm'a davet makamında:

﴿"Allah'ın kulu (cinleri) O'na davet edince, onun üzerine üşüşüp nerdeyse keçe gibi birbirlerine geçeceklerdi"﴾ (Cin, 19);

Hız. Muhammed'in peyamberliğini savunup meydan okurken:

﴿"Şayet kulumuza indirdiğimizden şüphede iseniz, onun benzeri bir sûre getirin"﴾ (Bakara, 23);

İsra gecesini anlatırken de:

﴿"Eksiklikten uzaktır o (Allah) ki geceleyin kulunu Mescid-i Haram'dan çevresini bereketli kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya yürüttü"﴾ (İsra,1) buyurmuştur.

Şefaat hadisinde Yüce Allah'ın kullara "**Muhammed'e; gelmiş geçmiş tüm günahları affolunmuş kula gidin**" diyeceği ifade edilmiştir. Rasûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) şefaat makamına mükemmel kulluğu ve Allah'ın onu tamamen bağışlaması sayesinde ulaşmıştır.

Yüce Allah kullarını sadece, hiç bir ortağı bulunmayan kendisine kulluk etsinler diye yaratmıştır.

Kulluk ise: "sevginin" ve "boyun eğmekliğin" zirvesi, son derecesidir.

﴿"Andolsun ki, biz İbrahim'i dünyada beğenip seçmiştik, âhirette de, o iyilerdendir. Rabb'i ona: "İslâm ol" demişti, "Âlemlerin Rabbine teslim oldum"dedi. İbrahim de bunu kendi oğullarına vasiyyet etti. Yakub da: "Oğullarım, Allah, sizin için o dini seçti, bundan dolayı sadece müslümanlar olarak ölünüz" (dedi). Yoksa siz, Yâkub'a ölüm (hâli) geldiği zaman orada mı idiniz? O zaman (Yâkub) oğullarına "Benden sonra neye kulluk edeceksiniz?" demişti. "Senin tanrın ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'm tanrısı olan tek Tanrıya kulluk edeceğiz, biz O'na teslim olanlarız' dediler"﴾ (Bakara, 130-133)

O yüzden Allah katında en büyük günah Allah'a ortak koşmaktır.

Allah'a ortak koşmanın temeli ise başkalarını O'na sevgide ortak etmektir.

Yüce Allah:

﴿"İnsanlardan kimi, Allah'tan başka tanrılar tutar, Allah'ı sever gibi onları severler. İnananlar ise Allah'ı daha çok severler"﴾ (Bakara, 165) buyurmuştur:

Burada Yüce Allah bazı insanların Allah'a bir takım eşler edinip Allah'ı sevdikleri gibi onları da sevdiklerini, inananların

Allah sevgisinin ise o müşriklerin ortak koştuklarına sevgilerinden daha kuvvetli okluğunu haber vermiştir.

Denildi ki:

Bilakis anlam "**İnananlar Allah'ı müşriklerden daha çok severler**" dir. Çünkü müşrikler Allah'ı sevseler de, sevgilerine başkalarını da ortak ettiklerinden Allah'a eş koşmayan mü'minler ise sevgilerini yalnızca Allah'a has kıldıklarından Allah sevgileri müşriklerinkinden daha fazladır.

İşte daha önce geçtiği gibi -Alemlerin Rabb'ine bir şeyleri denk kılmak, O'nunla başka ortakları aynı yapmak "**bu sevgi**" hususundadır.

Yüce Allah'ın kullarından istediği bu sevginin yalnızca kendisine has kılınması olduğundan, kendinden başka dost veya şefaathçi edinenleri son derece şiddetle tenkit etmiştir. Bazen ikisini birlikte, bazen ise ayrı ayrı zikretmiştir.

İkisini birlikte şu âyetlerde anmıştır:

﴿"Rabbimiz O Allah'tır ki, gökleri ve yeri altı günde yarattı, sonra Arş'a istiva etti. Emrini icra eder (=yarattıklarını yönetir.) O'nun izni olmadan hiç kimse şefaath edemez. İşte Rabb'iniz

Allah budur. O'na kulluk edin, düşünmüyor musunuz?" ﴿﴾
(Yûnus, 3).

"O ki gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları altı günde yarattı; sonra Arş'a istiva etti. Sizin O'ndan başka dostunuz, şeffatçiniz yoktur. Düşünüp öğüt almıyor musunuz?" (Secde, 4)

Şu âyetlerde de bunların her biri zikredilmiştir:

"Yoksa Allah'tan başka şefaathçiler mi edindiler? De ki: Onlar hiç bir şeye malik olmayan ve düşünmeyen şeyler olsalar da mı (onları şefaathçi edineceksiniz?). De ki: "Bütün şefaath Allah'ındır" (Zümer, 43-44).

"Cehennem (onları beklemektedir. Ne dünyada kazandıkları ve ne de Allah'tan başka edindikleri veliler kendilerinden hiç bir şey savmaz. Onlar için büyük bir azap vardır." (Câsiye, 10)

Kul Rabbini dost edindiğinde, O, kendisine şefaath edecek kimseler kılar ve onunla mü'min kulları arasında bir dostluk bağı kurdurur. Böylece bunlar Allah yolunda dost olurlar. Ancak Allah dışında bir mahluku dost edinenlerin durumu böyle olmaz. Bunlar farklı şeylerdir.

Şirk bulaşmış batıl şefaitle, ancak tevhidle ulaşılan hak ve sabit şfaat birbirinden farklı oldu. Bu, tevhid ehli ile şirk ehli arasındaki ayırım noktasıdır. Allah dilediğini doğru yola iletir.

Anlatmak istediğimiz özetle şu:

Kulluğun hakikati Allah'a sevgide ortak koşmayla gerçekleşmez. Ancak Allah için sevmek öyle değildir. Zira Allah sevgisi kulluğun ayrılmaz parçalarındandır. Peygamber sevgisi de imanın şartlarındandır. Çünkü peygamber sevgisi de Allah sevgisindedir. Allah yolunda ve Allah için her türlü sevgi de böyledir.

Nitekim Buhâri ve Müslim'de geçen bir hadiste Rasûlullah:

"Şu üç haslet her kimde bulunursa o imanın lezzetini tadar..." buyurmuştur.

Diğer bir rivayet aynen şöyledir:

"İmanın tadını ancak kendinde şu üç haslet bulunan kimse duyar:

- Allah ve Rasûlünü herkesten çok sevmesi,
- Sevdiğini yalnız Allah için sevmesi ve
- Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmayı sevmediği gibi sevmemesi"

Sünen kitaplarında geçen bu hadiste de Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Her kim Allah için sever Allah için nefret eder, Allah için verir, Allah için men'ederse onun imanı kemâle ermiştir."

Çünkü bu sevgi Allah sevgisinin ayrılmaz parçalarından ve sonuçlarındandır. Ne kadar güçlü olursa temel sevgi de (Allah sevgisi) o kadar güçlü olur.

﴿Sevgi Çeşitleri﴾

Dört çeşit sevgi vardır ve bunları birbirinden ayırt etmek gerekir. Doğru yoldan sapanlar ancak bunları birbirinden ayırt etmediklerinden sapmışlardır.

Bir: Allah sevgisi.

Allah'ın azabından kurtulmak ve ödülünü kazanmak için bu tek başına yeterli değildir. Çünkü müşrikler, hristiyanlar, yahudiler ve başkaları da Allah'ı severler.

İki: Allah'ın sevdiklerini sevmek.

Kişiyi İslâm'a sokan ve ondan çıkartan bu sevgidir. Allah'ın en sevdiği insanlar bu sevgide en düzgün ve en çok olanlardır.

Üç: Allah için ve O'nun yolunda sevmek.

Bu Allah'ın sevdiklerini sevmenin gereklerindedir. Allah'ın sevdiklerini sevmek ancak O'nun yolunda ve O'nun için sevmekle olur.

Dört: Allah'la birlikte sevgi.

Bu da şirksi sevgisidir. Allah için olmaksızın Allah'la birlikte bir başka şeyi seven kişi Allah'tan gayri bir ortak edinmiştir. Bu, müşriklerin sevgisidir.

Bir de beşinci tür bir sevgi var ki,

o da şimdi konumuz değil. O da doğal sevgidir. Doğal sevgi insanın, tabiata uyan şeye meyletmesidir. Susuzun suyu, aç kimsenin yemeği sevmesi, uyku, eş ve çocuk sevgisi bu türden sevgiye örnektir. Bu, Allah'ı zikretmekten oyalamadığı, O'nun (c.c.) sevgisinden alıkoymadığı sürece yerilmez, aksi takdirde yerilir.

Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur:

"Ey inananlar, mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın" (Münafikûn, 9)

"kendilerini ne ticaretin, ne de alışverişin Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoymadığı erkekler..." (Nûr, 37)

Teteyyümden sonra gerçek dostluk gelir. Bu, sevginin kemali ve zirvesidir. Öyleki kalpte sevgiliden başkasına yer kalmaz. Bu, hiç bir şekilde ortaklık kabul etmeyen bir makamdır. Bu, sadece iki halîle, İbrahim (a.s.) ile Muhammed'e has bir makamdır.

Rasûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) :

"Yüce Allah, İbrahim'i (a.s.) halil edindiği gibi beni de dost edindi" buyurmuştur.

Başka bir hadiste:

"Ben yeryüzünde bir halil edinseydim Ebû Bekir'i halil edinirdim. Ancak arkadaşınız (kendisini kastediyor) Allah'ın halilidir. "

Başka bir hadiste de Rasûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) :

"Ben her halilin halilliğinden beriyim." buyurmuştur.

İbrahim (a.s.) Yüce Allah'tan bir çocuk isteyip verilince onun sevgisi kalbine tutundu ve ondan bir parça aldı. Bunun üzerine sevgili, dostunun kalbinde Ondan başkasına yer olmasını kıskandı ve çocuğunu kesmesini emretti.

Emir, emredilen şeyin uygulanması daha büyük bir sınav ve imtihan olması için ona uykuda bildirildi. Asıl maksat

çocuğun kesilmesi değil, sadece Rabb'e kalsın diye kalbin o sevgiden kesilmesiydi.

Halîl İbrahim hemen emri uygulamak için harekete geçince, Allah sevgisini çocuğunun sevgisinin önüne geçince maksat gerçekleşmiş oldu ve kesme emri kaldırıldı, fide olarak büyük bir kurban gönderildi.

Çünkü Yüce Rabb bir şeyi emrettikten sonra onu tamamiyle iptal etmez. Bilakis eski hükmün bir kısmı kalır veya yerine başka bir hüküm gelir. Kurban kesme hükmünün, Peygamberle gizli konuşmadan önce sadaka vermenin (önce farz iken, sonra) müstehaplığının kalması gibi. Yine elli vakit namaz kaldırıldıktan sonra beş vakit namazın kalması, bununla birlikte elli vakit namazın sevabının aynen verilmesi gibi.

Bazı kimseler sevginin (muhabbe, hubb) **halillikten** üst mertebe olduğunu, İbrahim'in Allah'ın halili, Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem) ise habîbi olduğunu sanarlar.

Bu o kimselerin cahilliklerindedir. Çünkü sevgi genel **halillik** ise özeldir. **Halillik** sevginin zirvesidir.

Nitekim Peygamberimiz de Yüce Allah'ın İbrahim'i halil edindiği gibi O'nu da (Sallallahu aleyhi ve sellem) halil edindiğini haber vermiş, kendisinin Allah'tan (c.c.) başka halilinin olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte Aişe, babası

Ebû Bekir, Ömer b. Hattab ve başkalarına olan sevgisini haber vermiştir.

Ayrıca Yüce Allah

"Çok tevbe edenleri sever, temizlenenleri sever" (Bakara, 222)

"Sabredenleri sever" (Âl-i İmrân, 146)

"İyileri (muhsinleri) sever." (Âl-i İmrân, 148)

"Adilleri sever" (Mâide, 42)

Tevbekâr genç Allah'ın sevgili kuludur...

Fakat Allah'ın halliği dostluğu sadece iki kimseyledir. Söz konusu iddiayı ileri süren bunu Allah ve Rasûlü hakkındaki bilgi ve anlayış kıtlığından yapmaktadır.

﴿En Ykseği Tercih﴾

Daha önce anlattığımız gibi kul sevdiği ve arzuladığı bir şeyi terketmez. O ancak çok sevdiğinin hatırına az sevdiğini terkeder veya hoşlanmadığı bir suçu, çok sevdiği bir şeyi elde etmek veya daha çok hoşlanmadığı bir şeyden kurtulmak için işler.

Yine daha aklın arzulanan iki şeyin en üstününü, istenmeyen iki çirkinin en azını tercih belirttik. Bunu akıl ancak şu iki şeyle gerçekleştirir:

İdrak, ile kalbin cesareti.

Akıl yukarıdaki tercihini yapmamışsa veya zıddını / tersini yapmışsa bunun sebebi şu iki şeyden biridir. Ya aklın anlayışı zayıftır ve iyi şeylerle hoş olmayan şeylerin derecelerini ve mertebelerini idrak etmemektedir. Ya da nefsinde zaaf, kalbinde acziyet vardır ve en faydalının ne olduğu bilgisine sahip olmadığından bunlara en yararlıyı seçme hususunda laf dinletemez. Fakat anlayışı düzelir ve en yararlı ile, (mecbur kaldığında) en az zararlıyı tercih hususunda nefsi güçlenir ve kalbi cesaretlenirse, o durumda mutluluk vesilelerini yakalamış olur.

İnsanlardan kiminin şehvet gücü akıl ve iman gücünden daha kuvvetlidir ve dolayısıyla güçlü zayıfı yenilgiye uğratır. Kiminin de akıl ve imanı şehvetinden kuvvetlidir. Doktorlar çoğu hastaları zararlı şeylerden alıkoydukları halde nefisleri onları kabul etmeyip alır, şehvetlerini akıllarının önüne geçirirler. Doktorlar böyle kimseyi tutarsız ve sabırsız diye isimlendirirler. Bunun gibi çoğu hasta kalpliler de şehvetlerinin güçlü ve azgın olması nedeniyle hastalıklarını artıracak şeyleri tercih ederler.

Şu halde şerrin temeli idrakin, nefsin zaafı ve alçaklığıdır. Hayırların temeli ise idrakin mükemmelliği, nefsin şerefi ve cesaretidir. Sevgi ve irade de her hareketin temeli ve başlangıç noktası, nefret ve buğuz her türlü terkin aslı ve başlangıcıdır. Kalpteki bu iki güç kulun mutluluğunun ve bedbahtlığının aslı ve temelidir.

Zorlanmaksızın yapılan bir fiil ancak sevme-isteme ve karar verme merhalelerinin meydana gelmesiyle ortaya çıkar.

Yapmamak ise bazen sebebinin ve ona yol açacak şeyin bulunmaması sebebiyle, bazen de ondan engelleyici sevmeme, istememe, nefret etme duygularının bulunması sebebiyle olur. Şer'î emir ve nehiyeler de bu ikinci kısım için gelmiştir. "**Keff geri durma, yapmama**" adı verilen ve

karşılığında sevap veya ceza bulunan "**yapmama**" da, bu kasten, özellikle yapmamadır.

Böylece "**terk etme**" nin pozitif mi negatif mi hareket olduğu meselesindeki karmaşıklık giderilmiş olur. Zira en doğrusu onun iki kısım olduğudur:

Bir fiili yapmayı gerektirecek sebebin bulunmayışı sonucundaki "**terk**" bir negatif eylem, bir fiili yapmaya engel olucu sebebe bağlı olarak ortaya çıkan "**terk**" ise bir pozitif eylemdir. Yani birincisinde kişinin özel bir gayreti yoktur ve o bir eylem değildir. İkincisinde ise insan karşısına çıktığı halde onu özellikle terkeder ve onda insanın bir niyeti, gayreti ve eylemi vardır. Sevap ve ceza birincisi değil ikincisi için vardır.

﴿En Faydalıyı Seçmek﴾

İnsanlar bu konuda fahiş hatalar yaparlar. En çok elem veren şeyde zevk arar, haz verme ihtimali büyük şeyden acı çeker, büyük hastalığa yol açan şeylerde kalplerinin şifa bulunduğunu sanırlar.

Bu, bakışını yakın zamanla sınırlandırıp sonuçlara bakmayanın hâlidir. Aklın özelliği sonuçlara bakabilmesidir. İnsanların en akıllısı ilerideki daimî zevk ve rahatını kısa süre sonra bitecek fânî ve geçici zevke tercih eden kimsedir.

İnsanların en beyinsizi ise ebedî nimetleri, daimî hayatı ve eksiksiz büyük zevki, fânî elemelerle ve korkularla katışık, çok kısa bir süre sonra son bulacak lezzetler karşılığında satan kimsedir.

Âlimlerden biri şöyle der:

“İnsanların gayret ettikleri şeyleri düşündüm. Elde etmedeki metodları ve yolları farklı olsa da hepsinin gayret ve çabasının tek bir şey olduğunu gördüm. Hepsinin çabası kendilerinden keder ve hüznü atmaktır. Kimisi bunu yeme-içmeyle, kimisi ticaret ve para kazanmayla, kimisi müzik dinlemekle, kimisi de oyun ve eğlenceyle yapmaya çalışıyordu. Kendi kendime şöyle dedim: Bu, akıllıların talip

olacağı güzel bir gaye. Ancak yolların hiçbiri bu gayeye ulaştıracak nitelikte değil, bilakis bazıları onun zıddına iletir. Bu yollar arasında o gayeye ulaştıracak yolu aramak sadece Allah'a yönelmek, yalnız O'nunla yakın ilişki kurmak ve rızasını her şeyin üstünde tutmayı gördüm.”

Bu yola giren kişi dünyadaki nasip ve hazzından mahrum kalacak olsa bile mutlak surette elde edeceği "**yüksek haz**" dan mahrum kalmaz. Kul o hazzı elde ettiğinde her şeyi elde etmiş; onu kaybettiğinde her şeyi kaybetmiş demektir. Bu hazza ulaşan kişi aynı zamanda dünyadan haz ve nasibini alırsa gayeye en güzel biçimde ulaşmış olur. Kul için bu yollar arasında daha faydalısı, hazzına, mutluluğuna ve güzel yaşamına daha çok ulaştırıcısı yoktur.

Başarı ancak Allah ilemdir.

﴿Sevilenlerin Kısımları﴾

Sevgililer iki kısımdır:

- 1 - Biri kendisi için sevilen,
- 2 - Diğeri başkası sebebiyle sevilen sevgili.

Başkası sebebiyle sevilen eninde sonunda kendisi için sevilene ulaştırır. Aksi taktirde bu zincirleme sonsuza kadar ulaşır.

Hakiki sevgili dışındaki her sevgili "**başkasından dolayı sevilen sevgili**" dir. Kendisi ve zatı için sadece Allah sevilir ve O'nun dışında sevilen her şeyin sevgisi Yüce Rabb'in sevgisine tabidir.

Meleklerini, peygamberlerini ve dostlarını sevmek de böyledir. Çünkü bu sevgiler Yüce Allah'ın sevgisine tâbidir, O'nun sevgisinin gerektirdiklerindedir.

Zira sevgiliyi sevmek onun sevdiklerini de sevmeyi gerektirir. Bu, üzerinde önemle durulması gereken bir noktadır.

Çünkü burası, "**başkasına fayda veren sevgi**" ile "**fayda vermeyen hatta zarar veren sevgi**" arasındaki ayırım noktasıdır.

Şunu iyi bil ki zatı için yalnızca; mükemmelliği zatının kaçınılmaz sonuçlarından olmasından, kendisinin ilâh olmasından, Rab olmasından, başka hiçbir varlığa ihtiyacı olmamasından kaynaklanan zat sevilir.

Onun dışında seilmeyen şeyler ancak, sevgisine ters ve aykırı düşüklüklerinden dolayı sevilmez, nefret edilirler.

Bir şeyden nefret ve ona buğz besleme onun yüce sevgiliye ters düşüşünün kuvvetine göre değişiklik gösterir.

Herhangi bir şey bu cisim, fiil, irade veya başka bir şey olsun, O'nun sevgisine ne kadar ters düşüyorsa ondan o kadar nefret edilir. Bu adil bir ölçüdür. Ve Rabb'e uymak ve muhalefet etmek, O'na dost olmak veya düşman olmak, gibi şeyler, hoşlandığından hoşlanmayan birini gördüğümüzde, muhalefeti miktarında Rabbine bir düşmanlığının bulunduğu biliriz.

Yine Yüce Rabb'in sevdiğini seven sevmediğini sevmeyen, bir şeyi Allah ne kadar seviyorsa o kadar seven ve tercih eden, ne kadar sevmiyorsa o kadar sevmeyen ve uzaklaşan kimse gördüğümüzde de onun Rabb ile bu uyumu oranında dost olduğunu biliriz.

Kendin ve başkaları hakkında bu kaideye tutun. Demek ki Allah'la dostluk sevgi ve nefretinde O'nunla uyuşmaktan

ibarettir, çokça namaz kılmak, oruç tutmak riyazet yapmak değil sadece.

Başkası için sevilen de iki kısımdır.

Birincisi sevenin ona ulaşmakla zevk aldığı,

İkincisi ise ondan acı çektiği, ama asıl sevgiliye ulaştırdığından dolayı - istenmeyen ilacı almak gibi - ona katlandığı sevgilidir. Yüce Allah:

"Size savaşmak -sizin hoşunuza gitmese de- farz kılındı. (Ancak) bir şeyden hoşlanmadığınız halde o sizin için hayırlı, bir şeyi istediğiniz halde sizin için hayırsız olabilir. Allah bilir, siz bilmezsiniz" (Bakara, 216) buyurmuştur.

Bu âyette Yüce Allah savaşın nefisler için sevimsiz bir şey olduğunu, ancak en büyük sevgiliye ve en büyük faydalara ulaştırdığından dolayı bunun onlar için hayırlı olduğunu nefislerin rahatlığı, tembelliği ve lüks yaşamı sevdiğini, amma sevgiliden mahrum olmaya yol açtığından dolayı bunu onlar için şerli ve zararlı olduğunu haber vermektedir.

Akıllı kişi yakın gelecekte elde edeceği bir şeyin zevkine bakarak onu tercih etmez yakın gelecekte tadacağı acıya bakıp ondan kaçmaz. Çünkü bazen bir zevk onun için şer olur. Hatta bazen ona büyük acı verir en büyük lezzetten mahrum bırakır. Bilakis akıllılar, ardından gelecek lezzette bakarak uzun bir

süre de olsa zor ve meşakkatli şeylere tahammül eder, sabrederler.

Bunlar kısaca dört kısımdır:

- 1 - Kötüye (istenmeyene) ulaştıran kötü,
- 2 - İyiyeye (istenilene) ulaştıran kötü,
- 3 - İyiyeye ulaştıran iyi,
- 4 - Kötüye ulaştıran iyi.

İyiyeye ulaştıran iyide teşvik edici iki unsur bir araya gelmiş, kötüye ulaştıran kötüde terki gerektiriri iki unsur birleşmiştir.

Bir de; yapmayı gerektiren özellikleriyle, yapmamayı gerektiren özellikleri barındıran ve bu özelliklerinden birbirleriyle çekişme içerisinde olan iki kısım daha vardır ki, imtihan da bu iki alanda gerçekleşir. Nefis bunlardan en yakınını, yani dünyadakini, akıl ve iman ise bunların en faydalısını ve en devamlısını tercih eder. Kalp ise bunların ortasındadır; bazen birine, bazen diğerine meyleder. Şeriat kanunları ve kader karşısındaki sınav işte buradadır. Kişinin akıl ve iman tellalı her vakit kendisine:

"Kurtuluşa koş: Sabah olduğunda sabaha kadar uyumayıp çalışan, ölüm esnasında da takvayı kazanmış kul övülür" der.

Sevgi gecesinin karanlıđı Őiddetlenip Őehvet ve nefsin hųkųmranlıđı harekete geđtiđinde:

"Ey nefsim, sabret. Bu bir andır ve sona erecektir. Tųm bunlar yok olup gidecektir" der.

﴿Sevgi Her Eylemin (Fiilin) Esasını Teşkil Eder﴾

Hak olsun batıl olsun her fiilin / eylemin esası sevgi olduğuna göre:

Dinî fiillerin / eylemlerin esası Allah ve Rasûlünü sevmek, dinî sözlerin esası Allah ve Rasûlünü tasdik etmektir.

Allah ve Rasûlünü tam sevmeye engel olan ve bu sevgiyle çatışan her istek, veya tam imanı engelleyici her türlü şüphe ya imanin esasıyla çelişir yada onu zayıflatır.

Bu daha da güçlenip sevginin ve tasdikinin esasıyla çatışacak dereceye varırsa küfür veya büyük şirk olur.

Onunla çatışmazsa bile mükemmelliğini zedeler, zayıflatır, azim ve gayrette gevşeklik meydana getirir.

Bu irade ve şüphe gayeye ulaşmayı engeller, isteyeninin önünü keser, çalışkan kişinin azmini kırar. Allah dostluğu ancak buna düşmanlıkla gerçekleşir.

Nitekim Yüce Allah muvahhidlerin ve Allah aşıklarının önderi İbrahim'in kavmine şöyle söylediğini haber vermektedir:

"O ibadet ettikleriniz var ya, sizin ve evvelki atalarınızın... Onlar benim düşmanlarımdır. Ancak âlemlerin Rabbi müstesna" (Şuarâ, 75-77).

İşte Allah'ın dostu Halil İbrahim'in bu dostluğu ancak o düşmanlığı gerçekleştirilmesiyle olmuştur. Zira dostluk (velâ), ancak O'nun dışındaki her türlü mabuddan uzaklığını ilanla gerçekleşir.

Yüce Allah şöyle buyurur:

"İbrahim ve beraberindekiler de sizin için güzel örneklik vardır. Hani onlar kavimlerine demişlerdi ki: Biz sizden ve Allah dışında ibadet ettiklerinizden beriyiz. Sizi reddettik. Bizimle sizin aranızda, siz yalnız Allah'a iman edinceye kadar ebedî bir düşmanlık ve nefret belirmiştir." (Mümtehine, 4)

"Hani İbrahim babasına ve kavmine: Ben sizin taptıklarınızdan uzağım. Ben yalnız beni yaradana (taparım) çünkü O, bana doğru yolu gösterecektir, demişti." (Zuhruf, 26-28)

﴿Kelime-i Tevhid﴾

- Yer ve gökler kelime-i tevhidle ayakta dururlar.
- Yüce Allah tüm varlıkları bu esas üzere yaratmıştır.
- Dinin kurulması, kıblenin belirlenmesi, cihad kılıçlarının çekilmesi, hep bu esasa göre olmuştur.
- Tevhid yüce Allah'ın tüm kulları üzerindeki katıksız hakkıdır.
- Bu dünyada kan, mal ve nesli koruyan ilke; öte dünyada da kabir ve cehennem azabından kurtaran bu sözdür.
- Bu cennete ancak kendisiyle girilen ferman, Allah'a (c.c.) ancak ona tutunmakla ulaşılacak bağıdır.
- İslâm'ın bu sözü, selam yurdu cennetin anahtarıdır.
- İnsanlar buna göre mutlu ve bedbaht, kabul edilen ve kovulan diye kısımlara ayrılırlar.
- Küfür diyarıyla iman diyarını, nimetler diyarı cennetle bedbahtlık ve zillet yurdunu birbirinden ayıran bu sözdür.
- Farz ve sünnete götüren esas bu sözdür.

"Her kimin (hayattaki) son sözü "Lâilâhe illallah" olursa cennete girer."

﴿Kelime-i Tevhid Ruhu﴾

Bu sözün ruhu ve sırrı;

Şanı yüce isimleri mübarek ve kendinden başka ibadete layık ilâh bulunmayan Rabbi; sevgide, tevekkül, saygı duyma gibi hususlarda birlemek, bunları yalnız O'na has kılmaktır.

O'ndan gayri sevilen her şey O'nun (c.c.) sevgisine bağlı olarak ve O'na (c.c.) olan sevgiyi artırmaya bir vesile olarak sevilir.

O'ndan başkasından korkulmaz,

O'ndan başkasından umulmaz,

O'ndan gayrisine tevekkül edilmez.

Ancak O'na yönelinir,

Ancak O'ndan sakınılır,

Yalnız O'nun adıyla yemin edilir,

Ancak O'na bakılır.

Yalnız O'na tevbe edilir,

Yalnız O'nun emrine itaat edilir,

Ancak O'ndan (c.c.) sevap umulur,

Sıkıntılı anlarda ancak O'ndan yardım istenip yalnız O'na sığınılır.

Ancak O'na secde edilir,

Hayvan ancak O'nun için ve O'nun adıyla kesilir.

Tüm bunlar bir kelimedede bir araya gelirler. O da: "**Her türlü kulluğun yalnız O'na yapılmasıdır.**" "**Lâilâhe illallah**" şهادeti işte böyle tezahür eder.

O yüzden Allah'dan başka ibadete layık ilâh bulunmadığına hakikî şahitlikte bulunan kimseye cehennem ateşi haram kılınmıştır ve bu şهادetin hakikatini yerine getirenin ve uygulayanın cehenneme girmesi imkansızdır.

Yüce Allah'ın (kurtuluşa ermiş müminler hakkında) buyurduğu gibi:

"Onlar ki şahitliklerini yerine getirirler." (Meâric, 33)

Bu, şahitliğini **açıkta** ve **gizlide**, **kalbinde** ve **kalıbında** (bedeninde) gerçekleştirmiş kişidir.

Çünkü:

- Bazı insanların şahitlikleri (kelime-i şهادet sözleri) ölüdür.

- Bazılarınıninki uykudadır, uyartıldığında uyanır.

- Bazılarınıninki yatmış vaziyette,
- Bazılarınıninki ayakta haldedir.

Bunun kalpteki yeri ruhun bedendeki yeri gibidir.

- Bazı ruhlar ölü,
- Bazı ruhlar hasta ve ölüm yatağında,
- Bazıları hasta ve yaşama daha yakın,
- Bazıları ise beden gereksinimlerini yerine getirmeye devam eden sağlıklı ruhlardır.

Sahih bir hadiste Allah Rasûlü şöyle buyurur:

"Hakikaten ben öyle bir söz biliyorum ki ölüm anında onu her söyleyen kulun ruhuna ruh katar."

Bedenin hayatı ondaki ruhla olduğu gibi ruhun hayatı da içinde bu sözün bulunmasıyla olur. Bu söz üzere ölen kişi cennettir, orada dilediği gibi gezer. Bu sözü gerçekleştirmek ve uygulamak üzere yaşayan kimsenin ruhu ebedî cennette keyif sürer, orada en hoş ve en mutlu yaşamı sürer.

Yüce Allah:

"Her kim Rabbinin makamından korkar ve nefsi hevesinden men'ederse onun yurdu cennet olur." (Nâziat, 40-41)

Evet, Rabbiyle buluştuğu günde de yeri-yurdu cennettir.

Allah'ı tanıma, sevme, O'nunla (c.c.) yalnızlığını giderme, O'nunla buluşmak için can atma, O'nunla huzur bulma, O'ndan ve O'nunla beraber olmaktan hoşnut olma cenneti de; kişinin ruhunun bu dünyadaki sığınağı ve yurdudur.

Bu dünyada yurdu bu cennet olan kişinin Rabbiyle buluştuğu gündeki yurdu da o ebedî cennetler olur. Bu dünyada bu cennetten yaşamlarında zorluklarla karşılaşsalar dünyada sıkıntılı yaşasalar da cennetlerdedirler.

Fasıklar ise, dünyevî geçimleri çok rahat olsa da aslında cehennemdedirler.

Yüce Allah:

"Erkek veya kadın, her kim mü'min halinde salih amel işlerse, andolsun ki ona hoş bir hayat yaşatacağız" (Nahl, 97) buyurur.

"Hoş hayat" tan maksat "dünya cenneti"dir. Yüce Allah yine:

"Allah her kimi doğru yola iletmeyi dilerse onun göğsünü İslama açar. Her kimi saptırmak isterse onun da göğsünü, (o kimse) göğşe çıkıyormuş gibi dar ve tıkanık yapar" (En'am, 222), buyurur.

Göğsün açık ve geniş olmasından daha hoş bir nimet, göğsün dar olmasından daha acı bir azap var mıdır?

Yüce Allah şöyle buyurur:

"İyi bil ki Allah dostlarına korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar ki inandılar ve sakınmaktadırlar. Dünya hayatında da, ahirette de müjde onlara! Allah'ın kelimeleri değişmez. (Onun verdiği söz, mutlaka yerine getirilir.) İşte büyük kurtuluş budur." (Yûnus, 62-64)

Demek ki kendisini Allah'a adanmış mü'min, insanlar arasında yaşamı en hoş, akli en rahat, göğsü en açık, kalbi en mutlu kimsedir. Bu, ahiretteki cennetten önce girdiği dünya cennetidir onun.

Allah Rasûlü:

"Cennet bahçelerinin yanından geçerseniz orada otlanın" buyurmuş,

Sahabiler "Cennet bahçeleri nedir?" diye sorunca:

"Zikir halkaları" buyurmuştur.

Başka bir hadisinde Rasûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem):

"Evim ile (camideki) minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir" buyurmuştur. İftarsız ve sahursuz

ard arda oruç tutmayı yasakladığında sahabiler peygambere kendisinin bunu yaptığını hatırlatmışlar, O ise, şöyle buyurmuştur:

"Ben sizin gibi değilim. Ben hep Rabbimin yanındayım. O beni yediriyor, içiriyor."

Allah Rasûlü (Sallallahu aleyhi ve sellem) burada Rabbi katındaki (manevî) gıdanın en güzel yiyecekler ve içecekler yerine geçtiğini, bunun sadece kendisine özgü bir şey olup başkasının buna sahip olmadığını, yeme-içmesini terkettiğinde onun yerine geçecek, ona gerek bırakmayacak bir alternatifte sahip olduğunu haber vermektedir.

Şairin dediği gibi:

O kadar hoş sözlü ki onu hatırlayınca

Yeme-içme ihtiyacını unutursun.

Yüzünde seni aydınlatan bir nûr vardır.

Ondan bahsetmen sana şarkı söyleme zevki verir.

Yolculuğunun bıkkınlığından şikâyetçi olsan,

Buluşma ümidi seni teselli eder, buluşunca da dirilirsin.

Bir şey kula ne kadar lazım ve faydalı ise, onu kaybetmekten o derece çok ızdırap ve acı duyar. Bir şeyin de

yokluğu ona ne kadar faydalı ise onun varlığından o kadar çok ızdırap duyar.

Kul için kesinlikle Allah'a (c.c.) yönelmek, O'nu (c.c.) zikretmekle meşgul olmak, sevgisiyle hazlanmak ve rızasını istemek kadar faydalı hiçbir şey yoktur. Hatta bu olmaksızın onun ne yaşamı, ne sevinci, ne de mutluluğu vardır. Dolayısıyla bunun yokluğu onun için en acı verici ve en zor bir şeydir.

Ruhun bu azap ve işkenceyi hissetmemesinin, nedeni ise başka şeylerle uğraşmasıdır. Böylece, kendisi için en iyiden mahrum olmanın elem ve ızdırabını hissetmez.

Bu kimse evi, malları, ailesi ve çocukları yanmış, ama sarhoşluğundan ötürü kendinden geçmiş kimseye benzer, kendine gelinceye, sarhoşluk perdesi kalkıncaya ve sarhoşluk uykusundan uyanıncaya kadar bu musibetlerin elem ve acısını hiçbir şekilde hissetmez. Ama kendine geldiğinde tüm bunların farkına varır.

Perdenin kaldırılıp ahiret penceresinin açıldığı dünyadan ayrılıp Allah'a gittiğinin farkına vardığı vakit de kulun durumu aynen böyledir. Hatta buradaki elem, ızdırap ve pişmanlık kat kat fazladır. Çünkü dünyada başına bir musibet gelmiş kimse bunun başka yollarla telafi edilmesini umar ve başına gelen belânın geçici olduğunu, daimî olmadığını bilir. Ama, kurtulma

imkânının olmadığı, telafisinin imkansız olduğu, artık dünyayla ilişkisinin kalmayacağı bir musibete duçar olmuş kimsenin hali nice dir. Yüce Allah hayatını sona erdirmek suretiyle onu bu azap ve pişmanlıktan kurtarsaydı çoktan razı olurdu. Çünkü ölüm, onun en büyük istek ve arzusu haline gelmiştir. Tüm bu acı ve ızdıraplar sadece, kaçırılan bir fırsattan dolayı duyulan pişmanlığın acısıdır. Bir de bedene yapılacak ölçülmesi imkansız azap ve işkence vardır; bu kulun hali nice olur o zaman?

Şimdi, onsuz hayatı düşünemediğin dünyada en çok sevdiğin şeyi düşün. Farzet ki o etinden alındı veya en çok ihtiyaç duyduğun şeyden engellendin. O durumda halin nice olur?

Bu, alternatifini olan, benzerini elde edebileceğin bir şey. Peki, alternatifini bulunmayan kimseyi kaybedip ondan mahrum olduğunda halin nice olur?

Şairin dediği gibi:

“Kaybedecek olsan her şeyin bir alternatifini benzeri var.

Allah'ı kaybedecek olursan yok O'nun alternatifini”

Bir kudsî hadiste Yüce Allah şöyle buyurur:

"Ey Adem oğlu! Seni bana kulluk edesin diye yarattım; öyleyse oynama, oylanma; senin rızkına kefil oldum; öyleyse kendini yorma, parçalama.

Ey Adem oğlu! Beni iste, hemen yanında bulacaksın. Beni bulunca her şeyi bulacak, beni kaybettiğinde her şeyi kaybedeceksin. Ben, senin en çok seveceğın varlığım!"

﴿İyi Sevgi, Kötü Sevgi﴾

Sevgi mutlak olarak düşünülduğünde, netlik ve miktar itibariyle farklılık arzeden bir çok sevgiyi içinde barındıran bir histir. Bunun Allah hakkında en çok bahsedilene sadece O'na has olan, O'nun layık olduğu, başkasına yakışmayan kulluk, tevbe gibi sevgilerdir. Çünkü kulluk O'ndan başkasına olmaz. Tevbe de öyle.

Yüce Allah sevgiyi kendisinin mutlak ismiyle (Allah ismi) birlikte anmış ve şöyle buyurmuştur:

"... Yüce Allah öyle bir topluluk getirir ki, onları sever, onlar da onu severler." (Maide, 54)

"İnsanların bir kısmı Allah dışında ortaklar edinir ve onları Allah gibi severler. İman edenler ise Allah'a daha çok sevgi beslerler." (Bakara, 165)

En kötü ve çirkin sevgi ise Allah'la birlikte başkasını sevip Allah'a ortak ettiği o şeyi Allah kadar sevmektir.

İyi sevgilerin en büyüğü sadece Allah'ı ve O'nun sevdiklerini sevmektir.

Bu sevgi mutluluğun başı ve temelidir, hiç kimse bu olmaksızın azaptan kurtulamaz.

Kötü yani "**şirk bulaşmış sevgi**" ise bedbahtlığın başı ve temelidir, azapta da daimî olarak sadece bunlar kalacaklardır.

Şu halde Allah'ı sevip yalnız O'na kulluk edenler cehenneme girmeyecekler, günahları sebebiyle girenlerin hepsi de eninde sonunda oradan çıkacaklardır.

Kur'an âyetleri hep bu sevgi ve bunu gerektiren şeyleri emir, diğer sevgi ve onu gerektiren şeylerden de nehiy etrafında döner.

İki çeşit sevgiye örnekler verir. İkisinin kıssalarını anlatır. Bu iki kesimin ve dostlarının hareket ve tarzlarını detaylıca anlatır. Her birinin ilâhını tanıtır, neler yaptıklarından haber verir. Bu iki kesimin üç dönemde, **dünya yurdu**, **berzah yurdu** ve **ahiret yurdu**ndaki hallerinden bahseder. Kur'an bu iki kesimin hallerini açıklamak için gelmiştir.

Baştan sona tüm peygamberlerin davalarının temeli de:

Eşi olmayan tek Allah'a kulluk etmekten ibarettir ki bu da Allah'a tam bir sevgiyi, O'na boyun eğmeyi, önünde eğilmeyi, O'nu yüceltip büyütmeyi ve bunların kesin sonucu olan itaat ve takvayı içerir.

Nitekim Buhârî ve Müslim'in Enes kanalıyla rivayet ettikleri hadiste Allah Rasûlü şöyle buyurmuştur:

"Hayatım elinde bulunan zata yemin ederim ki her hangi biriniz beni babasından, çocuğundan ve tüm insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olmaz."

Buhârî'de geçtiğine göre Hz. Ömer Allah Rasûlüne:

"Ey Allah Rasûlü! Vallahi seni kendim hariç her şeyden çok seviyorum." demiş,

O (Sallallahu aleyhi ve sellem):

"Hayır ey Ömer, beni kendinden daha çok sevmedikçe iman etmiş olamazsın!" buyurmuş,

Hz. Ömer (r.a.):

"Seni hakla gönderen Allah'a andolsun ki seni kendimden de çok seviyorum" deyince,

Allah Rasûlü (Sallallahu aleyhi ve sellem):

"İşte şimdi ey Ömer!" buyurmuştur.

Allah'ın (c.c.) bir kulunun ve elçisinin sevgisi böyle olur ve bu sevginin kişinin kendisine, babasına, çocuğuna ve tüm insanlara sevgisinin önüne geçmesi böyle vacip olursa, O'nu gönderen Yüce Allah'ın kendisinin sevgisi ve bu sevginin başka sevilerden fazla olmasının zorunluluğu ne derece olur?

Allah sevgisi özellik açısından, benzersiz olma yönünden diğer sevgilerden ayrılır. Zira kulun yüce Allah'ı babasından çocuğundan, hatta gözünden, kulağından ve ruhundan çok sevmesi, hakîki ilâhının ve mabudunun ona tüm bunlardan daha sevimli olması gerekir. Zira bir şey bazen bir yönüyle sevilip diğer yönüyle sevilmez, bazen başka bir şeyin hatırına sevilir.

Ancak zâtından dolayı ve tüm yönlerden sevilecek tek şey Allah'tır, İlâhlığa O'ndan (c.c.) başkası lâıyk değildir:

"Şayet yerde, gökte Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de bozulup gitmişti." (Enbiyâ, 22)

Zaten:

"ilâh edinmek" sevgi beslemek, itaat etmek ve boyun eğmek demektir.

﴿Her Ef'al (fiiller) Ve Harekâtın Mebdei (Aslı,Temeli)

Sevgi Ve İradedir﴾

Yüceler ve alçaklar (ulvî ve suflî) alemindeki her hareketin aslı ve kaynağı sevgi (ve irâde) dir. Her olayın ve her gayenin temelinde sevgi (ve irâde) vardır.

Çünkü hareketler üç kısımdır:

- 1 - "**İrâdî**" (İsteyerek ve dileyerek) yapılan hareketler,
- 2 - "**Tabîî**" olarak tezahür eden hareketler ve
- 3 - "**Kasrî**" (Zorlama sonucu ortaya çıkan) hareketler.

"**Tabîî**" hareketin aslı hareketsizliktir. Bir madde tabii yer ve merkezinden ayrıldığında oraya tekrar dönmek için hareket eder. Onun merkezinden ve aslî yerinden ayrılması ise "**onu zorla hareket ettiren bir etki**" nedeniyle olmuştur. Dolayısıyla onun hem, kendisini zorla hareket ettiren bir şeyin etkisi sonucu oluşan "**mecburî hareketleri**", hem de merkezine ve eski yerine dönmeyi gerçekleştirdiği kendine ait "**tabîî hareketleri**" vardır. Bu her iki hareketi de "**zorla hareket ettirici**" nin sonucudur; bu hareketlerin aslı odur.

"**İrâdî**" (İsteyerek ve dileyerek) yapılan hareketler de bu iki tür hareketin aslıdır. Bunlar istemeye ve sevgiye bağlı olarak gerçekleşir.

Hareketlerin bu üç çeşitle sınırlı olduğunun delili şudur:

Hareket eden bir şeyin "**hareket şuuru**" var ise o "**İrâdî** (dileyerek) **yapılan bir harekettir.**" Bu şuuru yoksa, hareketi ya tabiatına (doğasına) uygundur, ya da değildir. Uygun ise o "**tabîî hareket**", değilse "**zorla yapılan hareket**" tir.

Bu gerçekler ışığında düşündüğümüzde görürüz ki göklerde, yerde ve bu ikisi arasında gerçekleşen Güneş'in, Ay'ın, yıldızların, gezegenlerin, rüzgarların, bulutların, yağmurun, bitkilerin ve annelerinin karnındaki ceninlerin hareketleri ancak meleklerin vasıtasıyla, Kur'an ve sünnette pek çok yerde geçtiği gibi "**işi düzenleyenlerin**" "**işleri (rızkıları vs.) taksim edenlerin**" yapmasıyla gerçekleşir.

Bunlara iman "**meleklerle iman**" ın tamamlayıcı unsurlarındandır. Zira Yüce Allah yağmura, bitkilere, rüzgarlara, gezegenlere, Güneş, Ay ve yıldızlara, bunların her birine bir takım melekler görevlendirmiştir. Her kula (dünyada) dört melek görevlendirmiştir:

Sağında ve solundakiler "**yazıcı**", önünde ve arkasındakiler "**koruyucu**" meleklerdir.

Ruhunu teslim alıp cennet ve cehennemdeki yerine hazırlaması için bir takım melekler, kabirde onu sorguya çekip sınav yapmaları için bir takım melekler, cehennemde azap etmeleri veya cennette ihsan ve iyilik yapmaları için bir takım melekler vazifelendirmiştir. Yüce Allah dağlar için bir takım melekler görevlendirmiştir. Bulutlar için bazı melekler görevlendirmiştir; bunlar bulutları emroldukları yöne götürürler. Yağmur için de bir takım melekler görevlendirmiştir; bunlar Allah'ın emriyle, O'nun dilediği-şeklide ve miktarda yağmur yağdırırlar. Cennetin ağaçlarını dikmek, eşyalarını yapmak, sergisini gerçekleştirmek ve bakımını yapmak için melekler, cehennem içinde aynı şekil de bir takım melekler göndermiştir.

İşte Yüce Allah'ın en büyük askerleri meleklerdir.

"**Melek**" kelimesi başkasının emrini uygulayan elçi anlamını çağırıştırır.

Onların elinde hiçbir şey yoktur. Bilakis her şey Yüce Allah'ın elindedir. Onlar işlerin taksimini ve düzenlemesini O'nun emir ve izniyle yaparlar. Yüce Allah onlardan şöyle bahsetmiştir:

"(Melekler derler ki:) **Biz ancak Rabb'inin emriyle ineriz. Önümüzde, arkamızda ve bunlar arasında olan her şey O'na aittir. Rabb'in asla unutkan değildir.**" (Meryem, 64)

Yüce Allah buyurur ki:

"Göklerde nice melek var ki onların şefaati hiç işe yaramaz. Meğer Allah'ın dileği ve razı olduğu kimseye izin verdikten sonra olsun." (Necm, 26)

Yüce Allah yaratıklarındaki emirlerini uygulayan meleklerle yeminle şöyle buyurmuştur:

"Andolsun o sıra sıra dizilenlere. Bağırıp sürenlere (bulutları sevkedenlere); **zikir okuyanlara**" (Sâffât, 1-3)

Yüce Allah şöyle buyurur:

"Andolsun; birbiri ardınca gönderilenlere, rüzgâr gibi esip savuranlara, yaydıkça yayanlara, ayırdıkça ayıranlara, öğüt bırakanlara; **özür yahut uyarmak için...**" (Mürselât, 1-6)

Yüce Allah yine şöyle buyurur:

"Andolsun (ruhu) **söküp çalanlara, (onu) hemen çıkarıp alanlara, yüzüp gidenlere, yarışıp geçenlere, işi düzenleyenlere**" (Nâziât, 1-5)

Bunun anlamını ve bunlara yemin etmenin hikmet ve sırrını "Et-Tibyân fi Aksâm el-Kur'an" kitabımızda açıkladık.

Bunları öğrendikten sonra anlarsın ki:

Sevgiler, saikler, dileme, kasıt ve fiiller, tüm bunlar onların, yer ve göklerin Rabb'ine ibadetleridir. Tüm tabî ve mecburî hareketler de buna tâbidir.

Sevgi olmasaydı gezegenler dönmez, ışık saçan yıldızlar hareket etmez, rüzgarlar esmez, yağmur taşıyan bulutlar geçmez annelerinin karnındaki ceninler hareket etmez, çeşit çeşit bitkiler tohumlarından bitmez, deniz dalgaları coşmaz, "işleri düzenleyip taksim edenler" hareket etmez, gökler, yerler ve bunlardaki çeşit çeşit yaratıklar yüce yaratıklarını tenzih etmez, O'nu övmezlerdi. Tenzih ederiz o Allah'ı ki:

"Yedi gök, arz ve bunların içinde bulunanlar, O'nu tesbih ederler. O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, ama siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O, halîmdir, çok bağışlayandır" (İsra, 44)

﴿Hakiki Sevgi Ancak Allah'a Beslenir﴾

Bunlar bilindikten sonra anlaşılır ki her canlının kendine göre bir iradesi, sevgisi ve eylemi / hareketi vardır.

Hareket eden her şeyin hareketinin aslı sevgi ve iradedir.

Varlıkların iflahı ancak hareketlerinin (iradelerinin) ve sevgilerinin sadece yaratıcılarına ve yoktan var edicilerine ait kılınmasıyla mümkündür.

Nitekim onların hayatta olmaları da sadece, O'nun (c.c.) yoktan var etmesiyle olmuştur.

O yüzden yüce Allah:

"Şayet onlarda (yer ve gökte) Allah dışında bir takım ilâhlar bulunsaydı onlar (yer ve gökler) bozular, ifsad olurdu." (Enbiya, 21) buyurmuştur.

Yüce Allah:

"Yer ve gökler varlık aleminde olmaz yok olurlardı" dememiş, "Onlar yok olup giderlerdi" de dememiştir.

Çünkü yüce Allah onları bozuk halleri üzere hayatta tutmaya kadirdir. Ancak, onların iyi hâl üzere olmaları sadece, ilâhın sadece Allah olmasıyla mümkündür.

Kainatta iki ilâh bulunsaydı nizamı tamamen bozulurdu. Çünkü her bir ilâh diğerine galebe çalmaya, üstün gelmeye, tek ilâh olmaya çalışırdı. Bu, şu değil sadece üstün gelen ilâh sayılırdı. Hiçbiri diğerine üstün gelmezse her birinin acizliği ortaya çıkar, tam ilâhlığı olmazdı. Bu durumda da bunların üstünde, bunlar üzerinde hakim ve galip başka hakiki bir ilâh bulunması icap ederdi. Aksi taktirde her biri yarattığı mahlûkât üzerinde hâkimiyet kurar, diğer ilâha karşı üstünlük sağlamaya çalışırdı. Bu durumda ise yer, gök ve bunlardakiler mahvolur, altüst olurlardı.

Nitekim iki kralın hükmettiği bir ülkenin, harap olduğu iki kocanın sahip olduğu bir kadının, iki erkeği bulunan bir dişi hayvanın mahvolduğu ezildiği görülür.

Yeryüzündeki fesadın aslı da kralların ve halifelerin ihtilaf etmelerinden kaynaklanmaktadır. O yüzden İslâm düşmanları müslümanlara hiçbir zaman göz dikememiş, ancak müslümanların hükümdarlarının birden çok olduğu, bunların ihtilaf ettikleri, her birini bir ülkeye hükmetme diğerinden

güçlü ve üstün olup ona galebe çalma çabasında olduğu vakitlerde onları yenme ümidine kapılmışlardır.

İşte o yüzden göklerin ve yerin iyi ve düzgün olması, yaratıkların her işlerinin son derece mükemmel ve düzenli oluşu Allah'dan başka ibadete layık bir ilâh bulunmadığının, ortağının bulunmadığının, tüm varlıkların tek sahibi olduğunun, övgü ve senayı ancak O'nun hak ettiğinin, yaratıp öldürdüğünün, her şeye kadir olduğunun ve arşından yeryüzünün dibine kadar olan bölgede kendisine kulluk edilen ilahların hepsinin asılsız olduğunun tek kulluk edilecek zatın kendisi olduğunun apaçık göstergelerindedir.

Yüce Allah şöyle buyurur:

"Allah çocuk edinmemiştir. O'nunla beraber hiçbir ilah yoktur. Öyle olsaydı her ilah, kendi yarattığını (alıp) götürürdü, (her ilah kendi yarattığına sahip çıkar, kendi mülkünü ötekinin mülkünden ayırmaya kalkardı) ve onlardan biri diğerine üstün gelmeğe çalışırdı. Allah, onların koştukları vasıflardan uzaktır. O, görünmeyeni ve görüneni bilir; onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir." (Müminin, 91-92)

"Yoksa (o müşrikler), birtakım ilahlar edindiler de (ölüleri) onlar mı diriltecek? Eğer yerde, gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı, ikisi de (yer de, gök de) bozulup gitmişti. Arş'ın

sahibi Allah, onların nitelendirmelerinden yücedir. O, yaptığından sorulmaz, ama onlar sorulurlar." (Enbiya, 21-23)

"De ki: Eğer dedikleri gibi O'nunla beraber (başka) ilahlar olsaydı o zaman onlar Arşın sahibine gitmenin yolunu ararlardı." (İsra, 42)

Bu âyetin tefsirinde şöyle denmiştir:

Hükümdarların birbirlerine yaptıkları gibi kendi aralarında ve aynı zamanda Allah'a karşı üstün gelmeye, üzerinde hakim olmaya çalışırlardı. Şu ayette de bu manaya delalet edilir:

"Her biri diğerinden güçlü ve üzerinde hakim olmaya çalışırdı."

Hocamız İbn Teymiye şöyle demiştir:

En doğrusu anlamın şöyle olmasıdır:

"Şayet öyle olsaydı diğer ilâhlar da Yüce Allah'a itaat ve kulluk etmek suretiyle O'na yakınlaşmaya çalışırlardı. Hâl böyleyken siz nasıl olur da Allah'ı bırakıp onlara kulluk ediyorsunuz. Halbuki onlar müşriklerin dediği gibi ilâh olsalardı bile Yüce Allah'ın kulu olurlardı."

Hocamız devamla şöyle demiştir:

Bu tefsiri destekleyen delillerden bazıları şunlardır:

1 - Yüce Allah başka bir âyette:

"O yalvardıkları varlıklar da Rabbe yaklaşmak için vesile ararlar; O'nun merhametini umarlar, azabından korkarlar" (İsra, 5) yani benden başka kulluk ettikleriniz, sizin kullarım olduğunuz gibi kullarımdırlar. Rahmetimi umar, azabımdan korkarlar. Hâl böyleyken niçin beni bırakıp onlara kulluk ediyorsunuz?

2 - Yüce Allah burada "alâ" (üzerinde, O'na karşı) edatını değil "ilâ" (ona doğru, ona) edatını kullanmıştır, "ilâ" edatı ise sadece yaklaşımda kullanılır. Nitekim yüce Allah mü'minlere hitaben:

"Allah'tan sakının ve O'na yaklaşma vesilelerine başvurun." (Mâide, 35) buyurmuştur:

"Alâ" ise şu ayetlerde olduğu gibi karşı tarafa hakim olma, ona kötü elini uzatma anlamı ifade edilirken kullanılır:

"Şayet (dik başlılık yapan hanımlarınız) size itaat ederlerse onlara karşı bir yol aramayın." (Nisa, 34)

3 - Müşrikler kendi ilâhlarının yüce Allah'a galip ve O'nun üzerinde olacaklarını söylememişlerdir.

Yüce Allah da:

"De ki: Şayet -onların söyledikleri gibi- O'nunla birlikte ilâhlar bulunsaydı..." buyurmuştur.

Onların söyledikleri ise ilâhlarının Allah'a yaklaşmaya çalıştıklarını, kendilerini de O'na yakınlaştırdıklarını söylüyordu. Bunun üzerine onlara şöyle dendi:

Durum sizin dediğiniz gibi olsaydı o ilâhlar Allah'ın kulları olurlardı. Öyle olunca da ne diye O'nu bırakıp kullarına kulluk ediyor, onlara tapıyorsunuz?

﴿Sevginin Etkileri; Meyvaları﴾

İyi veya kötü, yararlı veya zararlı, her türlü sevginin birtakım etkileri, meyvaları, sonuçları ve hükümleri vardır:

Vecd, zevk, haz alma, iştiyak duyma, ünsiyet duyma, sevgiliyle irtibat kurup ona yaklaşma, ondan ayrılma, uzaklaşma, onu terketme, sevinme, coşma, ağlama ve üzölme... gibi.

İyi **sevgi** sahibine dünya ve ahiretinde yarar getiren "**faydalı sevgi**" dir. Mutluluğun adresi bu sevgidir.

Kötü sevgi ise dünya ve ahiretinde sahibine zarar getiren sevgidir, bedbahtlığın adresi de bu sevgidir.

Bilindiği gibi akıllı kimse kendisine zarar verecek, mutsuzluk getirecek sevgiyi tercih etmez; bu ondan ancak cehalet ve zulümden neş'et eder.

Çünkü nefis bazen kendisine fayda vermeyen, zarar getiren şeye yaklaşır. Bu, insanın kendisine zulmünden kaynaklanır.

Bazen sevgisinin ona getireceği zarardan habersiz olarak ona meyledip sever. Bu, bilgisizce hevâsına uyan kimsenin halidir.

Bazen de ona beslediği sevginin kendisine getireceği zarardan haberdardır, ama hevâ ve arzusunu bilgisine tercih eder.

Bazen de sevgisi başka bir şeyi içerir: **Bozuk inanç**; Bu zanlarına tabi olan ve hevasına uyan kimsenin halidir.

Özetle; "**kötü sevgi**" ancak;

1 - Cehaletten veya

2 - Bozuk inançtan, ya da

3 - İnsana galebe çalan hevâdan

Veyahut bunların hepsinden doğar.

Bunlar insanda şüphe ve şehvet doğurur. Hak ile batılı birbirine karıştırmaya sebep olan ve sevileni sevimli gösteren şüphe ile sevgiliyi elde etmeye çağıran şehvet. Şüphe ordusu ile şehvet ordusu akıl ve iman ordularına karşı birbiriyle yardımlaşır.

Bunlar bilindikten sonra şunu ifade edelim ki:

Her türlü sevginin sonucu onun hükmünü alır. O yüzden kulun mutluluğunun adresi olan iyi ve faydalı sevginin ve bunun yol açtıklarının hepsi kul için yararlıdır, dolayısıyla yol açtıkları şeyler o sevginin hükmündedir.

Ağlasa ona fayda verir, üzülse fayda verir, sevinse fayda verir, sıkılsa fayda verir, coşsa fayda verir. Kişi sevgi basamaklarında sürekli bir artış, kazanç ve güç kazanarak dönüp dolaşır.

Bunun gibi zararlı ve yerilen sevgi ve bu sevginin doğurdukları, neticeleri...

Tüm bunlar da sahibi için zararlı, onu Rabbinden uzaklaştırıcı şeylerdir. Kul onun basamaklarında yürüdüğü,

sonuçlarında dönüp dolaştığı sürece zarardadır, Rabbinden uzaklaşma halindedir.

Bu husus itaatten ve isyandan doğan her fiil için de geçerlidir.

İtaatten doğan her Şey sahibi için bir kazanç ve Rabben yakınlık iken isyandan neş'et eden her Şey sahibi için bir zarar, Rabbinden uzaklaşmadır.

Yüce Allah Şöyle buyurur:

"Böyledir, nk Allah yolunda uğrayacakları hiçbir susuzluk, yorgunluk, açlık; kâfirlerifkelendirecek bir yeri iğne (yip zaptet) meleri ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları yoktur ki mutlaka bunlarla kendilerine iyi bir amel yazılmış olmasın. Allah güzel davrananların ecrini zayi etmez." (Tevbe, 120) (Birinci ayet)

"Küçük - büyük bir masraf yapmaları, bir vadiyi geçmeleri, mutlaka onların lehine yazılır ki Allah onları, yaptıklarının en güzeliyle mkafatlandırın" (Tevbe, 121) (İkinci ayet)

İşte yüce Allah ilk ayette itaatlerinden ve eylemlerinden neş'et eden Şeylerden dolayı onlara salih amel sevabı yazılacağını,

İkinci âyette yaptıkları salih amelden dolayı onlara en güzel sevabın verileceğini haber buyurmuştur. İkisi arasındaki fark şudur:

Birincisi kendi eylemlerinden değildir, bilakis eylemlerinden doğmuş şeylerdir, bu yüzden onlara salih amel sevabı yazılmıştır.

İkincisi ise kendi eylemleridir, dolayısıyla sevabı onların defterlerine kaydedilmiştir.

Öyleyse sevgi kurbanı bunu hakkiyle düşünsün de sevgisinin kendisine yarar ve zararlarını öğrensin.

Ameller sunulduğunda bilecek neleri kaybettiğini,

Tartılırken de anlayacak; neler elde ettiğini.

﴿Sevgi (Ve İrade) Her Dinin Temelidir﴾

Daha önce geçtiği üzere sevgi ve niyet (irade) her fiilin temeli olduğu gibi, bunlar hak olsun batıl olsun her dinin de esasını teşkil eder.

Çünkü din bir takım batınî (içsel) ve zahirî (dışsal) amellerden / eylemlerden ibarettir.

Sevgi ve (irade) kasıt ise bunların tümünün temelidir.

﴿Din Kavramı﴾

Din; itaat, ibadet ve ahlak anlamlarına gelir. Dolayısıyla o, artık bir ahlak ve alışkanlık haline gelmiş sürekli bir itaattir. O yüzden Yüce Allah'ın:

"**Hakîkaten sen büyük bir ahlâk üzeresin**" (Kalem, 4) buyruğundaki "**ahlak**" kelimesi "**din**" ile tefsir edilmiştir.

İmam Ahmed, İbn Uyeyne'den, İbn Abbas'ın bunu "**büyük bir din (yaşantı) üzeresin**" diye tefsir ettiğini rivayet etmiştir.

Aişe'ye Rasûlullah'ın ahlâkı sorulduğunda "Onun ahlakı Kur'an idi" demiştir.

"Din" kelimesinde zelil ve hakir etme, aynı zamanda boyun eğme, itaat etme anlamı vardır.

O yüzden "din" bazen yüksektekinden alçaktakine olur.

Örneğin "din tühü fedâne", yani: "onu zelil ettim, boyun eğdi", denilir.

"Din" bazen de düşükten yüksektekine yapılır. "Dintü'llâhe" (Allah'a itaat ettim), "dintü lillahi" (Allah'a itaat ettim),

"Fülânûn lâ yedînu lillâhi dînen" (Fulan Allah'a hiçbir hususta itaat etmez),

"Fülânun lâ yedînüllâhe bidîn" (aynı anlam) denilir.

Bu cümlelerin tümü "dîn" kökünden gelme fiillerden kurulmuştur.

Şu halde "Dânellahe" (Allah'a din-diyamet etti) nin anlamı:

"Allah'a itaat etti, O'nu sevdi ve O'ndan korktu" demektir.

"Allah'tan korktu, O'na boyun eğdi, önünde eğildi, emrine girdi, itaat etti" anlamındadır.

"Dini, (itaati) içten kabullenmek" "kulluk" ta olduğu gibi sevgi ve boyun eğmekliği zorunlu kılar. Ama "Dini zahiren kabullenme" de zahiri olarak bir "boyun eğme ve önünde eğilme" olsa da sevgiyi gerektirmez.

Yüce Allah (Fatiha sûresinde) kıyamet gününü "Din günü" diye isimlendirmiştir. Çünkü o, insanların amellerinin karşılığını aldıkları yani iyiliklerinin karşılığında iyi, kötülüklerinin karşılığında kötü muamele gördükleri gündür.

Din kökünden gelen **deyn** borç anlamına gelir. Sanki insanlar o gün dünyada verdikleri borçlarını geri alacaklardır. Bu da onların hesaba çekilmelerini ve amellerinin karşılığını görmelerini gerektirir. O yüzden buradaki "**din günü**" âlimlerce "**ödül günü, sorgu günü**" diye tefsir edilmiştir.

Yüce Allah:

"Eğer cezalandırılmayacak iseniz o canı geri döndürsenize" (Vakıa, 86, 87) buyurur. Yani:

Şayet siz zelil ve hakir konumdaki kullar değilseniz, yaptıklarınızın karşılığını görmeyecekseniz ruhu eski yerine döndürsenize. Bu âyet geniş açıklamaya gereksinim duymaktadır. Çünkü âyet kâfirlerin tekrar dirilmeyi ve sorguya çekilmeyi inkârlarına cevap olarak getirilmiştir.

Delil delalet ettiği Şeyi zorunlu kılar; yani aralarındaki birbirini gerektirme (telâzüm) ilişkisinden dolayı zihin delilden medlule (delilin delâlet ettiği anlama) intikal eder. Çünkü her melzûm (lâzımın gerektirdiği) Lâzımına delalet eder, ama her lâzım melzumuna delalet olmaz.

Âyetin söz konusu mes'eleye delil getiriŐi Şöyledir:

Onlar tekrar dirilmeyi ve amellerinin karşılığını görmeyi inkâr ettiklerine göre Rabblerini de inkâr ediyorlar, O'nun kudretini, rabbliğini ve hikmet sahibi olduğunu da inkâr ediyorlar demektir.

Bunlar ya kendileri üzerinde hakim, haklarında tasarruf eden, onları dilediğinde öldürecek dilediğinde diriltecek olan, onlara emreden, yasaklar koyan, iyilerini mükâfatlandırarak, kötülerini cezalandıracak bir Rabblerinin olduğunu kabul edecekler, ya da böylesi bir Rabbi kabul etmeyecekler.

Eğer o Rabbi kabul ederlerse tekrar diriltilip hesaba çekilmeye (din), emir-nehiy (hayattaki kuralları) dinine ve hesaba çekilme dinine inanmıŐ, onu inkar ederlerse bunları inkar etmiş olurlar.

Bunlar birileri tarafından yaratılıp gözetim altında olduklarını, haklarında istediği gibi tasarruf eden bir Rabblerinin bulunduğunu inkar etmiŐlerdir.

Öyleyse onlar ölüm geldiği vakit onu defetmeye çalışsalar ya; can boğaza dayandığında onu yerine geri döndürseler ya. Bu, ölünün başında toplanmış onun ölümünü izleyen kimselere hitaptır.

Yani şayet sizin gücünüzün ve tasarruf imkanınız varsa, hükümlerini uygulayan, emirlerini gerçekleştiren bir "**güçlünün**" ve "**hâkimin**" kölesi ve mahkumu değilseniz ruhu yerine geri döndürsenize. Bu, bir meydan okumadır. Çünkü tüm insanlar ve cinler bir araya gelseler de bir canı yerine döndürmeye güçlerinin yetmeyeceği açıktır.

Aman Allah'ım! Bu, yücenin rabbliğine, tekliğine, kullarında dilediği tasarrufta bulunduğu, kararlarını onlarda dilediği gibi uyguladığına ne büyük delil ne işaret!

﴿Din İki Kısımdır Ve Tamamiyle Yalnız Allah'a Aittir﴾

Din iki kısımdır.

- 1 - Birisi emir-nehiy içeren "**şer'î din**",
- 2 - Diğeri hesap ve ceza - mükâfaat dinidir.

Her ikisi de yalnız Allah'a aittir. Öyleyse:

- 1 - Hüküm verme olsun,
- 2 - Amellerin karşılığını verme olsun,

"**Din**" tamamiyle yalnız Allah'a aittir.

Sevgi de her ikisinin aslını teşkil eder. Çünkü Yüce Allah bir şeyi meşru kılmış, emretmişse onu sevmiş, ondan hoşnut / razı olmuş, bir şeyden nehyetmişse, sevdiği ve razı olduğu ile ters düştüğünden onu sevmemiş, ondan nefret etmiştir.

İşte O'nun emir ve nehiyle ilgili dini tümüyle sevgi ve rızasına dayanmaktadır.

Kulun Allah'a şeriatla kulluk etmesi ancak onu severek ve ondan hoşnut / razı olarak ibadetini yapması demektir.

Nitekim Rasûlallah:

"Rabb olarak Allaha, din olarak İslâm'a peygamber olarak Muhammed'e razı olan kimse imanın tadını duyar." buyurmuştur.

İşte bu din;

- Sevgiyle kurulmuş,
- Sevgi için konulmuş
- Sevgi üzerine tesis edilmiştir.

Mükâfaat - ceza dininde böyledir.

Çünkü o iyilik yapana iyilikle, kötülük yapana kötülükle karşılık vermeyi içerir ki bunların her ikisi Rabb'in sevdiği şeylerdir.

Çünkü bunlar O'nun adaleti ve fazlukeremidir. Bu iki şey de Yüce Allah'ın kemâl sıfatlarındandır. Yüce Allah da sıfatlarını ve isimlerini sever, onları sevenleri de sever.

Her iki din Yüce Allah'ın üzerinde bulunduğu "**doğru yol**" dur.

Çünkü Yüce Allah emir ve nehyinde, mükâfaat ve cezasında "**doğru yol**" üzeredir.

Nitekim Yüce Allah Hud'un (a.s.) kavmine şöyle dediğini haber buyurur:

"Ben Allah'ı şahit tutuyorum siz de şahid olun ki, ben sizin (Allah'a) ortak koştuklarınızdan uzağım. Haydi hepiniz bana tuzak kurun, sonra bana hiç göz açtırmayın. Ben, sizin de Rabb'iniz olan Allah'a dayandım. Hiçbir canlı yoktur ki O, onun (alından yakalayıp) perçeminden tutmuş olmasın (idaresi ve yönetimi O'nun elinde olmasın, onu dilediği gibi idare edip yönetmesin) **Gerçekten Rabbim, doğru yol üzeredir.**" (Hûd, 54-56)

Allah'ın Nebisi Hud; Rabb'inin yaratmasında, emir ve nehyinde ödüllendirme ve cezalandırmasında, kaza ve kaderinde vermesinde ve mahrum etmesinde, afiyetinde ve belâsında, muvaffak ve başarısız kılmasında doğru yol üzere bulunduğunu...

Tüm bunlarda isimlerinin ve sıfatlarının gerektirdiği adalet, hikmet, rahmet, ihsan, fazl-ü kerem, ödülü ve cezayı lââyık oldukları yere koyma, muvaffak kılma, rezil etme, verme, men'etme, doğru yola iletme ve saptırmayı hak edene yapma gibi mükemmelliğinin gereklerinden ayrılmadığını...

O yüzden en mükemmel övgü ve senayı hak ettiğini bilince, bu bilgiye dayanarak topluca bir arada bulunan kavmine;

Kendinden emin bir gönül, Allah'tan korkan ve ona (c.c.) bağlanmış bir kalple şöyle seslendi:

"Ben Allah'ı şâhid tutuyorum siz de şâhid olun ki, ben sizin (Allah'a) ortak koştuklarınızdan uzağım. O Allah'tan başka (taptığınız ilâhlardan!) Haydi hepiniz bana tuzak kurun, sonra bana hiç göz açtırmayın. Ben, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Hiçbir canlı yoktur ki O, onun (alnından yakalayıp) perçeminden tutmuş olmasın (idaresi ve yönetimi O'nun elinde olmasın, onu dilediği gibi idare edip yönetmesin) Gerçekten Rabb'im doğru yol üzeredir." (Hûd, 54-56)

Sonra Allah'ın gücünün kapsamlılığını,

O'nun dışındaki herşey üzerindeki hakimiyetini,

Herşeyin O'nun büyüklüğünü boyun eğmesini şöyle dile getirmiştir.

"Hiçbir canlı yoktur ki O, onun (alnından yakalayıp) perçeminden tutmuş olmasın."

(Not: **Alnından tutmak, perçeminden yakalamak**, zaptu rapt altına almak anlamına deyimdir. "**Perçem**" alnın üst kısmına denir. Bu tasvirle ezici irade, tartışmasız üstünlük ve karşı konulmaz egemenlik ifade ediliyor.)

Öyleyse alını / perçemi başkasının elinde olan, başkasının saltanatı ve hakimiyeti altında bulunan kimseden ne diye korkayım?

Bu en büyük cehalet, en çirkin zulüm olmaz mı?

Sonra Yüce Allah'ın hükmettiği ve takdir ettiği herşeyde doğru yol üzere bulunduğunu, dolayısıyla zulmünden ve haksızlık etmesinden korkutmayacağını haber vermiştir.

Öyleyse Allah'tan başka kimseden korkmam; çünkü herşeyin alını / perçemi O'nun elindedir. Rabbimin zulmetmesinden ve haksızlık etmesinden endişeye düşmem; çünkü O doğru yol üzeredir.

- Yüce Allah'ın kullarına verdiği hükmü ezelîdir, kesindir.
- Onlara kaza ve kaderi tamamen âdilcedir.
- Tüm kainat sadece O'nundur.
- Hamd ve övgü yalnız O'na mahsustur.
- Kullarına yaptığı tasarrufta hiçbir zaman adaletten ve fazl-u keremden ayrılmaz.
- Verir, aziz kılar doğru yola iletir ve muvaffak kılar ise bu fazlı ve rahmetiyledir.
- Mahrum bırakır, zelil eder, saptırır ve rezil-rüsvay ederse, bu da adaleti ve hikmetiyledir.

O her ikisinde de doğru yol üzeredir.

Sahih bir hadiste Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Bir kul keder ve hüzün veren bir belâya müptela olurda:

"Allah'ım! ben senin kulunum, erkek kulun ve kadın kulunun oğluyum. Perçemim /alnım senin elindedir. Hakkımda verdiğin yargının (hükmün) gerçekleşmesi kesindir. Hakkımdaki kaza ve kaderin (kararın ve takdirin) âdildir.

Allahım! senden, kendini onunla isimlendirdiğin, veya yaratıklarından birine öğrettiğin, veya Kitab'ında indirdiğin / belirttiğin, ya da katındaki gayb ilminde olmasını tercih ettiğin her türlü ismini vesile ederek istiyorum.

Kur'an-ı Kerim'i kalbimin baharı, göğsümün / gönlümün nuru, hüznümün cilâsı, derdimin ve kederimin gidericisi kıl"

der ise, yüce Allah mutlaka onun keder ve hüznünü giderip yerine sevinç ve sürür verir."

Sahabiler:

"Ey Allah Rasûlü! Bu duayı öğrenmeyelim mi?" dediler.

Rasûlullah:

"Bilakis, işitenin bunları öğrenmesi gerekir." buyurdu.

Hadisteki:

Hüküm Rabb'in hem kevnî (kainattaki hükümranlığı) hem de emri (yargı) hükmünü,

Kaza ve **kaderde** kulun hem kendi seçimiyle olanı hem de seçimi olmaksızın gerçekleşeni kapsar.

Her iki hüküm kesindir, önlenemez. Her iki kaza-kader de zulüm içermez.

İşte bu hadisenin ve ayetin bir şerhidir, aralarında büyük bir ilişki vardır.

﴿Görüntülere Aşık Olmak; Dünyevî Aşk﴾

Kitabın başında bahsettiğimiz sorunun cevabını dünyevî aşka değinerek, onun dünyevî ve uhrevî zararlarını anlatmakla noktalayalım. Gerçi onun zararları anlatılacaktan kat kat fazladır. Kötü aşk bizzat kalbi ifsad eder. Kalp bozulunca da niyetleri, sözler ve ameller bozulur, tevhid kalesi yıpranır. Bunları daha önce anlattık, inşallah biraz ileride de bahsedeceğiz.

Yüce Allah bu hastalıkla ilgili sadece iki grup insandan, homoseksüellerden ve kadınlardan bahsetmiştir. Azizin hanımının Yusuf'a olan aşkıdan, ona tuzak kurmasından Yusuf'un sabır, iffet ve takvasıyla korunmasından bahsetmiştir. Halbuki o Yusuf'un başına gelen Ancak Allah'ın yardımıyla atlatılacak sabredilecek bir belâydı. Çünkü bir şeyi işlemek ona itici şeylerin güçlü olup, engellerin tamamen ortadan kalmasıyla daha da kolaylaşır. Burada ise itici etkenler son derece güçlüydü.

Bu etkenler şunlardır:

Bir: Yüce Allah erkeğin tabiatına kadına meyletme özelliği koymuştur. Erkek susuzun suya, açın yemeğe meyletmesi gibi kadına meyleder. Hatta bir çok insan yemeyip içmemeye sabredilir, ama kadınsızlığa sabredemez. Bu, helâl olursa yerilecek değil, bilakis övülecek bir durumdur.

Nitekim **İmam Ahmed, Zühd** kitabında **Yusuf b. Atiyye es-Saffâr'ın Sabit el-Bünnânî'den**, O'nun **Enes'ten**, O'nun Rasûlullah'tan rivayet ettiğine göre O şöyle buyurmuştur:

"Bana dünyanızdan kadınlar ve hoş koku sevdirdi."

İki: Yusuf genç idi. Gencin şehveti ise daha güçlü ve şiddetlidir.

Üç: Bekâr idi, şehvetini kıracağı ne eşi ne de cariyesi vardı.

Dört: Memleketinden uzakta, gurbette idi. Kişi vatanında, ailesinin ve çevresindeki insanların arasında yapamayacağı pek çok şeyi onlardan uzakta rahatlıkla yapabilir.

Beş: Kadın şerefli ve güzeldi ki bunlardan her biri kadınla ilişkiye girmesine davet eden şeylerdi.

Altı: Kadın ilişkiye girmekten çekinmemiş hiç sakınmamıştı. Bir çok erkeğin bir kadına olan meyli Kadının yüz çevirmesi ve bundan kaçmasıyla yok olur. Çünkü erkekler kadından istemeyi ve ona yalvarmayı bir zillet olarak görürler. Bir çoğunda ise kadının sakınması ve kaçınması daha çok istek ve arzu doğurur.

Şairin dediği gibi:

“Engellenmek sevgimi daha da artırdı.

Zira insanın en sevdiği şeyler engellendiği şeylerdir.”

Nefislerin tabiatları farklı farklıdır. Kiminin sevgisi kadın ona meylettğinde ve izin verdiğinde çoğalır, yüz çevirip kaçındığında ise sönüp biter. Nitekim yargıçlardan biri bana eşinin veya cariyesinin onunla cinsel ilişkiye yanaşmayınca şehvetinin ve arzusunun tekrar dönmek üzere söndüğünü

anlatmıştı. Bazılarının sevgi ve arzusu ne kadar çok engellenirse o kadar artar, şiddetlenir, karşıdakinin sakınma ve kaçması sonrası da ona kavuşmanın, ulaşılmasını çok zor görürken ve tadmayı çok arzularken sonunda onu yavaşmanın büyük zevkini yaşar.

Yedi: Kadının kendisi istedi, arzuladı, teklif etti ve gayret gösterdi. Böylece Yusuf'u isteme yükünden, talep zilletinden kurtardı. Bilakis asıl rağbet ve zillet gösteren kendisi oldu. Yusuf (a.s.) ise başı dik ve aziz idi.

Sekiz: Yusuf (a.s.) kadının evinde, güç ve saltanatının altında ve itaat etmediğinde kendisine eziyet etmesinden korkacak konumda idi. Böylece hem çekici özellikleri, hem de korku verici etkenler bir araya toplanmıştı.

Dokuz: Yusuf'un hadisenin duyulup yayılmasından korkmasına bir sebep yoktu. Bu kadın açısından da başkası açısından da imkansızdı. Zira talep eden ve arzulayan kadındı. Kapıları da iyice kapatmış, bekçileri aralardan uzaklaştırmıştı.

On: Yusuf görünüşte onun evindeki kölesiydi. Yanına girip çıkıyor, birlikte oluyor ve bu garipsenmiyordu. Yani talepten önce zaten bir ünsiyet oluşmuştu. Bu ise onu zinaya itecek en büyük etkenlerdendir. Nitekim soylu bir bedevi kadına:

"Seni zinaya götüren ne oldu?" diye sorulduğunda, "Yastıkların yakınlığı ve uzun süren efendilik" diye cevap vermiştir. Bununla "adamın yastığının yastığıma yakın oluşu ve birbirimizle çok karşılaşmamız" demek istemişti.

On bir: Kadın ona karşı hile ve tuzağın ustaları olan kadınlardan yardım istedi. Yusuf'u onlara gösterdi, yardım etmeleri için halini onlara şikâyet etti. Yusuf ise onlara karşı yüce Allah'tan yardım diledi ve şöyle dedi:

"Şayet tuzaklarını benden uzaklaştırmayacak olursan onlara meyleder ve cahillerden olurum". (Yusuf, 33)

On iki: Kadın onu zindana koymak ve alçaltmakla tehdit etti. Bu tehdit söylediğini hakikaten gerçekleştirme gücü olan birinden sâdir olmuştur. Böylece hem şehvet hem de zindan ve zilletten selamette olmak saikleri bir araya gelmiştir.

On üç: Kadının kocası onları birbirinden, uzaklaştıracak ve ayıracak derecede aşın bir kıskançlık ortaya koymadı. Bilakis en fazla yaptığı şey Yusuf'a "**Bu işten, yüz çevir**", kadına da "**Günahın için tevbe et. Zira sen hatalılardansın.**" demek oldu. Erkeğin aşın kıskançlığı da kişiyi onun hanımıyla zina yapmaktan engelleyen etkenlerdendir.

Tüm bu zinaya itici etkenlere rağmen Yusuf Allah'ın (c.c.) rızasını ve korkusunu tercih etti. Allah'a sevgisi zindanı zinaya tercih etmesine neden oldu.

"Dedi ki: Rabbim! Zindan benim için, beni çağırdukları şeyden daha hayırlıdır." (Yusuf, 33)

Yusuf (a.s.) bu belâyı kendisinden uzaklaştırmaya gücünün yetmeyeceğini, Rabbi onu koruyup kadınların tuzağından uzaklaştırmadığı takdirde, nefsinin ona meyledeceğini ve cahilce hareketlerde bulunacağını bildi. Bu onun, Rabbini de nefsini de iyi bildiğini göstermektedir.

Bu kıssada birden fazla ibret, fayda ve hikmet vardır.

Allah izin verirse onları müstakil bir kitapta ele alacağız.

﴿Homoseksüel Aşk﴾

Yüce Allah'ın aşklarını anlattığı ikinci grup da homoseksüellerdir. Bunlar erkekleri birbirine aşık olan Lût kavmidir.

Allah (c.c.) şöyle buyurur:

"Şehir halkı sevinçle geldi. (Lût): Bunlar benim misafirlerimdir, beni mahcup etmeyin. Allah'tan korkun. Beni rezil etmeyin, dedi. Dediler ki: Biz seni âlemlerden (başkalarının işine karışmaktan) menetmemiş miydik? Dedi ki: Eğer yaparsanız, işte kızlarım (evlenin). Senin ömrüne andolsun ki, onlar, sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı." (Hicr, 67-72)

İşte Yüce Allah Kur'an'ın'da haram bedenlere aşık olan bu iki kesimden birer örnek sunmuştur. Bunlar, yol açtığı zararlara aldırış etmeksizin Yüce Allah'ın haram kıldığı bedenlere aşık olmuştur.

Bu, doktorları, tedavi etmekten aciz bırakan, şifa bulmalarını zorlaştıran büyük bir hastalıktır. Vallahi bu içinden çıkılmaz hastalık ve öldürücü zehirdir. Takıldığı kalbin kurtulması, tutuşturduğu odunun sönmesi imkansız gibidir.

﴿Aşk Nevileri﴾

Aşk bazen küfür olur:

Maşukunu (aşık olduğunu) Allah gibi severek onu Allah'a eş koşma, denk tutma durumunda olduğu gibi.

Peki, bir de ona sevgisi Allah'a sevgisinden çok olduğunu düşünün. Bu, sahibi kesinlikle affolunmayan bir aşktır. Çünkü şirklerin en büyüğüdür, Allah ise kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Sadece şirk dışındaki günahları, onları yok edici nitelikteki gerçek bir tevbe sonucu bağışlar.

Şirk ve küfür dolu aşkın alâmeti;

- Âşığın, maşukunun rızasını Rabbinin rızasından önde tutması,

- Maşukunun hakkı ve zevki ile Rabbinin hakkı ve O'na itaati çakıştığında maşukunun hakkını Rabbinin hakkının önüne geçirmesi,

- Onun rızasını Rabbinin rızasına tercih etmesidir.

O maşukuna gücünün yettiği en nefis şeyleri sunarken, Rabbine şayet verirse - yanında bulunan en kıymetsiz şeyleri verir. Maşukunun rızasını kazanmak, ona itaat etmek ve

yaklaşmak için tüm gücünü ortaya koyarken, Rabbine O'nu itaat ve ibadet edecekse- maşukundan arta kalan saatlerini verir.

Aşıkların halini düşündüğünde çoğunun böyle olduğunu göreceksin. Sonra onların bu halini terazinin bir kefesine, tevhid ve imanlarını da diğer kefesine koy. Sonra Allah ve Rasûlü'nü razı edecek şekilde adilce tart. Bunlar o noktaya varmışlardır ki, bazısı maşuklarının sevgisinin Rabblerini birlemekten daha hoş olduğunu apaçık söylemiştir.

Nitekim daha önce geçen bir şiirde bir şair, sevgiliye ulaşmasının Allah'ın rahmetinden daha tatlı olacağını açıkça ifade etmişti.

Hiç şüphesiz bu aşk, şirklerin en büyüğüdür.

Bunların pek çoğu, kalbinde maşukundan başka hiç kimseye yer kalmadığını, hatta onun kalbinin tümünü ele geçirdiğini, artık her yönüyle maşukunun katıksız kulu olduğunu apaçık belirtmiştir.

Bu kişi, Yaradana kulluk yerine, kendisi gibi bir yaradılana kulluğa razı olmuştur.

Zira kulluk aşırı sevgi ve zilletir.

Bu kimse de sevgi gücünü, zilletini ve boyun eğmekliğini tamamen, maşukuna harcamış, böylece ona hakikî kulluğunu sunmuştur.

Bu büyük hadisenin zararıyla zinanın zararını karşılaştırmak mümkün değildir.

Zira zina büyük bir günahdır. İşleyene emsallerine belirlenmiş ceza hükmü vardır.

Bu aşkın zararı ise şirkin zararıyla aynıdır.

O yüzden ariflerden biri şöyle derdi:

"O şekilde (kalbim takılmaksızın) zinaya düşmem, kalbimi kendisine ibadet ettiren ve onu Allah'tan alıkoyan aşka müptelâ olmamdan daha ehvendir."

﴿Aşkın İlâcı﴾

Bu öldürücü hastalığın devası, tevhide ters düşen bu hastalığa müptela olmasının cehaletinden ve kalbinin Yüce Allah'tan gaflette olmasından kaynaklandığını bilmesidir.

Dolayısıyla evvela Rabbinin birlemeyi (tevhide) ve onun sünnetini (ilâhî sünneti) bilmeli, sonra kalbini diğer şeylerle sürekli meşgul olmaktan alıkoyacak zahîri ve bâtinî ibadetleri yapmalı, bu aşk halini kendisinden alması için Allah'a sığınıp yalvarmalı, kalbiyle O'na (c.c.) yönelmeye çalışmalıdır. Onun ihlâstan, niyetini sırf Allah (c.c.) rızası kılmaktan daha faydalı bir ilacı yoktur.

Yüce Allah'ın kitabında belirttiği ilaç da budur:

"Böylece biz kötülüğü ve fuhşu ondan (Yûsuf'tan) çevirmek istedik; çünkü o, ihlasa erdirilmiş (seçkin) kullarımızdandı." (Yûsuf, 24)

Yüce Allah burada ihlası sebebiyle Yusuf'tan (a.s.), **"aşk"** kötülüğünü, ve **"fuhuş"** hareketini yapmaktan -çevirdiğini haber vermektedir. Çünkü kalp ihlaslı olur, yaptıklarını sırf Allah için yaparsa maddî aşk ona yol bulamaz. Çünkü o ancak boş kalbe girebilir.

Nitekim şair şöyle der:

“Aşk nedir bilmezken bana aşk geldi

Boş kalbi yakaladı ve onda yerleşti.”

Akıllı kimse bilmeli ki akıl ve şariat faydalı şeyleri elde etme ve ondan bol bol almayı, zararlı şeyleri de yok etmeyi emreder.

Dolayısıyla, akıllı birisine fayda ve zararı bulunan bir şey sunulduğunda onun şu iki şeyi yapması icap eder. Bunların:

1 - Birisi **ilmî**

2 - Diğeri **amelîdir**.

- Bilgiyle (ilimle) ilgili olanı yarar ve zarardan hangisinin çok olduğunu öğrenmesi,

- Amelî olan da bunlardan kendisi için en yararlı olanını seçip yapmasıdır.

﴿Aşkın Zararları﴾

Bilindiği gibi maddî aşkın dinî ve dünyevî hiçbir faydası yoktur. Aksine dinî ve dünyevî zararları olabilecek faydalarından kat kat fazladır. Aşkın zararlarını şöyle sıralayabiliriz:

Bir: Mahlûkun sevgisiyle ve onu anmakla meşgul olup yüce Rabbin sevgi ve zikrinden mahrum olmaktır. Kalpte bunların ikisi bir arada bulunamaz. Eninde sonunda biri diğerini yener ve kalpten çıkarır, güç ve galibiyet kendinin olur.

İki: Kalbinin ondan acı duyması, işkence çekmesi. Çünkü Allah'tan gayrisini seven mutlaka ondan dolayı ızdırap ve acı duyar.

Nitekim şair şöyle demiştir:

“Yeryüzünde aşkıtan bahtsız kimse yoktur.

Aşkın tadını duyup yaşasa da

Onu her an ağlar görürsün

Ya ayrılık korkusundan veya hasretten.

uzaklara gitse hasretinden ağlar

Yakınlara gelse ayrılık korkusundan sızlanır.

Gözü ayrılık anında da yaşıdır, yanıktır. Buluşma anında da.

Aşk sahibi onu tatlı görse de, aslında o kabir azabından da daha acıdır.”

Üç: Kalbi başkasının avucunda esirdir, ona zillet azabını tattırmaktadır. Fakat aşık sarhoşluğundan dolayı başına gelenleri hissetmez. Kalbi, aynen onunla oynayan, çeşit çeşit acılar çektiren bir çocuğun elindeki serçe gibidir.

Nitekim bunlardan biri şiirinde şöyle der:

“Kalbimi ele geçirdin düşmanlık ve cefayla.

Ben senin umurunda değilim, oyunda oynaştasın.”

Evet... Aşığın yaşamı elleri kollan bağlı esirin yaşamıdır. Kafası aşkla meşgul olmayanın yaşamı ise serbest ve hür kimsenin yaşamıdır.

Boş gözüyle bakıldığında özgür Aslında esir, hasta, helak çarkında dönmekte Diri görünümünde gidip gelmekte olan bir ölü Tekrar dirilme gününe kadar yok ona dirilme. Sele kapılmış, kalbi onda kaybolmuş. Ölüme kadar kendine gelmek yok ona.

Dört: Aşık, aşkıyla meşgul olur ve dinî, dünyevî tüm işlerini alt üst eder. Onun dinî ve dünyevî maslahatlarını alt-üst

eden aşktan zararlı bir şey yoktur. Çünkü dinî maslahatlar ve faydalar kalbin gücünü toplayıp Allah'a yönelme oranında elde edilir. Kalbi en çok dağıtan ve darmadağınık eden şey ise maddî aşktır. Dünyevî maslahatlar da hakikatte dinî maslahatlara bağlıdır. Dini maslahatları ve faydalan elinden kaçırmış, daha çok kaybolmuştur.

Beş: dinî ve dünyevî belâ ve âfetler maddî aşıklara, ateşin oduna ulaşmasından daha çabuk ulaşır.

Bunun sebebi şudur: kalp aşka ne kadar yaklaşır, onunla bağı ne kadar güçlenirse Allah'tan (c.c.) o kadar uzaklaşır. Dolayısıyla Allah'tan en uzak kalpler maddî aşkın sahiplerinin kalpleridir. Kalp Allah'tan uzaklaşınca da kapısını belâlar çalır. Şeytan onu her yönden kuşatır, üzerinde hakimiyet kurar, ona yapabileceği her türlü eziyet ve işkenceyi yapar. Hal böyleyken; düşmanın ve onu saptırmak, yoldan çıkarmak için en büyük gayret içinde olan yaratığın hakim olduğu ve dostunun uzaklaştığı, mutluluk, sevinç ve huzur adına hiçbir şeyi olmayan kalbin hali nice olur, siz düşünün.

Altı: Aşk kalbi ele geçirip yerleştğinde, ondaki yaptırım gücü arttığında zihni bozar, vesvese peyda ettirir. Bazen sahibini akıllarını kaybetmiş deliler güruhuna katar. Âşıkların bu konudaki hikâyeleri kitaplarda vardır. Hatta bunlara bazen

bizzat şahit olunur. İnsandaki en değerli şey akıldır. İnsan diğer hayvanlardan onunla ayrılır; akli olmadığından hayvanlar güruhuna katılır. Hatta bazen hayvanın hali onun halinden daha iyi durumda olur. Leyla'nın Mecnun'un benzerlerinin aklını aşktan başka ne götürdü? Bazen onun mecnunluğu normal delilikten kötü olur.

Şairin dediği gibi:

“Dediler: Maşukunun delisi oldun sen.

Dedim ki: Aşk delilikten daha büyüktür.

Aşkın sahibi ebediyyen kendine gelmez.

Delinin akli ise arada bir gider başından.”

Yedi: Aşkın duyuların tümünü veya bazısını bozduğu olur. Bu bozulma bazen manevî bazen maddî olur. Manevî bozulma kalbin bozulması sonucu olur. Çünkü kalp bozulduğunda göz, kulak ve dil de bozulur. Kendisindeki ve mâşukundaki çirkin bir şeyi güzel görür.

Nitekim Müsned'de geçen bir hadiste Rasûlullah:

"Bir şeyi sevmen (Seni) kör ve sağır eder" buyurmuştur.

Aşk kalp gözünü maşukunun kötü yönlerini ve kusurlarını görmekten kör eder, göz onları görmez olur; kalp kulağını maşuk hakkında söylenen kötü şeylere karşı sağır eder,

onlardan hiçbir şeyi duymaz olur. Sevgi ve aşk karşıdakinin kusurlarını perdeler.

Bir şeyi arzulayan ve seven ondaki kusurları görmez. Onları ancak ona karşı arzu ve sevgisi ortadan kalktığı anda görür.

Aşırı istek gözü kaplayan bir perdedir; o şeyi olduğu gibi görmesini engeller. Şairin dediği gibi:

Sana olan aşkım gözümün üzerinde bir perde varken imiş. O kalkınca başladım nefsimi vermeye, eleştirmeye

Bir şeyin içinde bulunan kimse onu görmez. İçine girmemiş ve uzakta bulunan da ondaki kusurları görmez. Onun kusurlarını ancak içine girip çıkmış kimse görür. O yüzden küfürden sonra İslama giren sahabiler İslâm üzere doğup yetişen kimselerden daha iyi müslümanlar olmuşlardır.

Hz. Ömer "[Cahiliyyeyi bilmeksizin İslâm üzere doğup yetişenler olduğu vakit İslâmın bağları kopacaktır.](#)" demiştir.

Duyu organlarının zahiren bozulmasına gelince; aşk insanın bedenini hasta eder, güçsüz bırakır, onu mahveder, öldürdüğü olur. Bu, aşkın öldürdüğü kimselerin hikâyelerinde açıktır.

İbn Abbas Arafat'ta iken yanına bir deri bir kemik kalmış biri getirildi. İbn Abbas "**Derdi nedir, bunun?**" diye sordu, "**Bu aşık**" dediler. Bunun üzerine İbn Abbas (r.a.) o gün boyunca aşktan Allah'a sığındı.

Sekiz: Aşk daha önce geçtiği gibi, aşırı sevgidir, maşuk aşığın kalbini istila eder, aklı onu düşünme ve hayal etmeden bir an boş kalmaz, aklından ve zihninden hiç çıkmaz. İşte o durumda nefis kendindeki hayvanı ve nefsanî yeteneklerini kullanmaya fırsat bulamaz, sonunda bu yetenek ve güçleri söner gider. Bunun sonucunda bedende ve ruhta tedavisi zor, hatta imkansız arıza ve sakatlıklar meydana gelir. Hareketleri yetenekleri ve duyguları tamamen değişir, bunların tümü alt üst olur. İnsanlar onu düzeltmekten aciz kalırlar.

Şairin dediği gibi:

Sevgi başta bir dalgadır. Dalgalara yol açar, kader sürükler onu. Genç, aşk dalgalarına kapıldığı vakit, Dayanılmaz büyük şeyler olur.

Aşkın başı kolay ve tatlı, ortası hüznün, kalp meşgalesi ve hastalık, sonu ise -Allah'ın yardımı yetişmediği taktirde- sakatlık ve ölümdür. Bir şair şöyle der:

Aşktan uzak yaşa; zira aşkın başı yorgunluk. Ortası hastalık, sonu ise ölümdür.

Bir diğeri de şöyle der:

Kendini aşka attı, sonunda âşık oldu. Onunla başbaşa kalınca da tahammül edemedi. Bir şeyler gördü; onu dalga sandı. Ona ulaşınca içinde boğuluverdi.

Bu durumda günah ve sorumluluk âşığa aittir. Çünkü kendisini kendi elleriyle öldürmüştür.

﴿Aşkın Dereceleri﴾

Aşkın zaman yönüyle üç dönemi vardır:

Başlangıç, orta ve son dönemler. Başlangıç dönemine gelince işin başında olan aşığın, şer'an veya kader itibarıyla maşukuna ulaşması imkânsız ise bu aşktan kurtulmaya çalışması gerekir.

Şayet haram olan aşktan kurtulamaz ve onda yol almaya devam ederse -ki bu orta ve son dönemlerdir- o durumda da bunu gizlemesi, insanlara duyurmaması, maşukunu insanlar arasında rezil ve mahcup etmemesi, şirk ile zulmün ikisini birden işlememesi icap eder. Buradaki zulüm bedenedir. Zira

maşukuna ve onun ailesine verdiği zarar, bazen mallarına vereceği zarardan büyük olur. Çünkü maşukunu aşkına katıp insanlara duyurup onu rencide ve rezil ettiğinde insanların bir kısmı inanacak, bir kısmı inanmayacak. Pek çoğu inanacaktır; çünkü insanların pek çoğu bu konudaki en küçük şüpheye dahi inanırlar. "**Filan filan erkekle veya filan kızla şöyle yaptı**" dense ona bir kişi inanmazsa 999 kişi inanır!

Zaten insanlar arasında şerefi zedelenmiş aşğın bu konudaki her sözü "**kesin doğruluk**" ifade eder insanlar açısından. Hatta birisi başkası hakkında yalan ve iftirayla bir şey uydursa ona hiç şüphe duymaksızın inanıverirler. Bunlar tevafuken bir yerde birlikte bulunsalar veya randevuyla ve kasten bir araya gelseler ve insanlar da bunu görseler hemen konuşurlar. Bu babda zan, şek, şüphe, hayal, vehim ve yalan haberler insanlar için duyularla bizzat müşahade edilmiş olaylar gibi kesinlik ifade eder. Rasulullah'ın sevgilisi, pek zevcesi, yedi gök üstünden, Yüce Allah katından temizliği onaylayan Aişe hakkında, iftira uyduranlar bunu sırf Safvan b. Muattal'ın ordunun gerisinde tek başına ona yakın yerde olması şüphesine dayanarak yapmadılar mı?

Yüce Allah temizliğini açıklamayı, savunmayı, iftiracıları yalanlamayı üstlenmeseydi çok farklı şeyler olurdu.

Özetle; hayatını birleştirmesi imkansız birine tutulan kimse ona zulüm ve eziyet eder, ona ve ailesine düşman kazandırır, bir çok kimsenin karşıdaki hakkında kötü zan beslemelerine sebep olur. Bir de, korkusundan veya kâr elde etme maksadıyla aralarında arabuluculuk yapan bir kimseden yardım alır ve onunla iş yaparsa zulmü yaymış ve işi çığırından çıkarmış olur. Bu durumda aralarındaki arabulucu da deyyus ve zalim olur. Yüce peygamber rüşvet alan ile veren arasındaki kimseye lanet ettiğine göre âşık ile maşuk arasındaki birleşmede aracılık yapan deyyusa ne demeli?

Zira âşık ve aracı, maşuka ve ona ulaşmak için canına, malına veya ırzına kıyması gereken kimseler zulümde birbirleriyle yardımlaşırlar. Çünkü aşk çoğu zaman, hayatta olması maksada ulaşmaya engel kimselerin öldürülmelerini gerektirir.

Öldürülen nice koca, efendi veya akrabanın kanı bu yüzden akmıştır. Aşk nice kadınların kocalarını, nice köle ve cariyelerin efendilerine karşı desise ve tuzaklar kurmasına yol açmıştır. Allah Rasûlü bunu yapana lanet etmiş ondan uzak olduğunu duyurmuştur. Bu en büyük günahlardandır.

Peygamber, mümin kardeşinin talip olduğu bir kıza talip olmayı, pazarlık yaptığı bir mala alıcı olmayı nehyettiğine göre,

kişiyile hanımı veya cariyesini ayırıp onlara ulaşmaya çalışan kimsenin durumu nasıl olur?

Aşıklar ve yardımcı araçlar bunda hiçbir beis göremezler. Oysa aşığın maşuğuna ulaşma ve kocaya, efendiye ortak olma çabasındaki "**başkasına zulüm**" günahı -hiç önemsenmese de- zina ve fuhuş günahından az değildir. Zina yapan kimse buna tevbe edip bıraksa da, haklarını çiğnediği kimselerden helâllik dilemesi gerekir. Çünkü tevbe Allah'ın hakkını kaldırırsa da kul hakkı baki kalır; onun kıyamet günü hakkını isteme hakkı vardır. Kişi yaptığı fuhuşla babayla, ciğerpare si ve kendinden daha değerli varlığı olan evladını ayırmak suretiyle haksızlık yapar. Kocaya, sevgili hanımın elinden alma, kalbini ondan çalma suretiyle zulüm yapar. Bu zulüm ve haksızlık onların mallarının tümünü ellerinden almaktan daha büyüktür. O yüzden bu, kişiye, elinden mal alınmış olmaktan daha çok acı ve ızdırap verir. Bu onun için öldürülmeye denktir. Acaba böylesi fuhuştan daha büyük bir günah var mıdır?

Bu zulüm eğer Allah yolunda savaşa çıkmış birine yapılırsa; peygamberin haber verdiği ne göre yapan kimse kıyamet günü öbürüne getirilir ve "**Onun sevaplarından dilediğini al**" denilir. Peygamber sonra "**Ne düşünürsünüz?**"

buyurmuştur. Yani, **"Ne dersiniz, ondan kendine hiçbir sevap kalır mı?"**

Karşıdaki eğer kişinin komşusunun hanımı veya namahremi ise zulüm artar ve kat kat olur. Çünkü buna komşuya eziyet ve **"akrabayla ilişkiyi kesmek"** günahları eklenmiş olur. Akrabalarıyla ilişkisini kesen, komşusunun namusunu zedeleyen kimseler de cennete giremezler.

Aşık maşukuna ulaşmak için cinden yardım alıp sihir yapar, onu bazı işlerde kullanırsa şirk ve zulmüne **"sihir küfrü"** eklenir. Bunu kendisi yapmaz ama yapana razı olursa küfre rıza göstermiş, maksadına ulaşma yolunda ona buğuz beslememiş olur. O da küfürden uzak bir şey değildir.

Özetle bu hususta **"yardımlaşma"** Kur'an'da yasaklanan **"günah ve düşmanlıkta yardımlaşma"** babından bir yardımlaşmadır.

Aşğın maksadına ulaşırken ortaya çıkan ve zararı başkalarına ulaşan zulüm ve haksızlık ise açık bir şeydir. Çünkü maşukundan istediklerini elde ettiğinde maşukunun ondan birtakım yardım talepleri olacak, o da bunları yapmak zorunda kalacak, böylece âşık ve mâşuğun her biri, diğerine zulüm ve haksızlıkta yardımcıları haline dönüşecektir. Maşuk aşğına, akrabaları, efendisi ve kocası gibi onunla bağlan olan

kimselere zulümde yardımcı olurken; aşık da maşuğuna, birlikteliklerinin zarar açacağı kimselere zulümde destekçi olur. Sonuçta her biri diğerine, insanlara zulmü içeren maksat ve hedeflerine ulaşmada yardımcı olur. Böylece bu zulümdeki yardımlaşma sonucu ortaya çıkan çirkinlikler sebebiyle zulüm ve haksızlıklar meydana gelir. Nitekim âşık ile maşuk arasındaki doğal ilişki olarak âşık maşukuna zulüm, haksızlık ve taşkınlık içeren yardımlarda bulunur. Lâyık olmadığı makama getirmeye çalıştığı, helâl olmayan yollardan kazanç sağlaması için çalıştığı olur. Maşuku ile başkası birbiriyle çekişmeler veya birbirlerini şikâyet etseler, zalim olsun mazlum olsun maşuğundan yana olur. Maşuğuna ulaştırmak için türlü türlü hilelerle insanların mallarını aldığı, bu yolda hırsızlık, gasp, ihanet, yalan yemin, yol kesme vb. yollara başvurduğu, hatta malını alıp maşukuna ulaştırmak için Allah'ın (c.c.) haram kıldığı cana kastedip öldürdüğü olur.

Bu ve daha nice âfetler aşktan doğar. Aşkın kişiyi apaçık küfre götürdüğü dahi olur. İslâm üzere yetişmiş, ama aşkları yüzünden hristiyan olmuş insanlar vardır. Örneğin bir müezzin karşıdaki damın üzerinde güzel bir kız gördü ve ona vuruldu. Hemen kızın yanına vardı ve ondan murad istedi. Kız ise "**Ben hristiyanım, dinime girersen seninle evlenirim**" dedi. O da kabul edip hristiyan oldu. Aynı gün evlerinde iken bir ara

damlarına çıktığında, düştü ve öldü. Bu hadiseyi Abdulhak **"Kitab el-Âkibe"** eserinde zikretmiştir.

Hristiyanlar ellerindeki esiri hristiyan yapmak istediklerinde ona güzel kızlarını gösterir ve ona, adama ümit verecek tarzda davranmasını emrederler. O esire Kızın sevgisi kalbinde yer ettiği vakit, dinlerine girme şartıyla kızlarını verirler. İşte o anda:

"Allah iman etmişleri dünya hayatında ve ahirette sağlam sözle sabit tutar ve Allah zalimleri de saptırır. Allah dilediğini yapar" (İbrahim, 27)

Aşkta âşık ve maşukun herbirinin; hem fuhuşta yardımcı olması hasebiyle arkadaşına yaptığı zulüm ve haksızlığın yanında hem de kendi nefesine yaptığı zulmü vardır. Böylece her iki taraf hem kendisine hem de başkasına zulmeder. Daha önce geçtiği gibi bu zulümleri başkalarına da ulaşır. Bunlardan en büyüğü de düştükleri şirk sebebiyle yaptıkları zulümdür. Böylece aşk zulmün her çeşidini kapsar.

Maşuk Allah'tan korkmazsa âşığı helâka sürükler. Ona süslenir, her türlü vesileyle kendisine meylettirir ve bağlar. Sonunda elinden malını alır, ondan faydalanır, ama ihtiyacını görüp tamahkârlığı sona erer korkusuyla kendisiyle ilişkiye girmesine izin vermez. Böylece ona türlü türlü işkence yapar.

Âşık, özellikle başkasını kabul ettiğinde maşuğunu öldürebilir. Aşk nedeniyle iki taraftan nice öldürülenler olur. Aşk nicelerini nimetlerden mahrum etmiş, nice zenginleri fakir etmiş, nice makamlardan alaşağı etmiş, nicelerini perişan etmiş, nice yuvaları yıkmış ve çocuklarını perişan etmiştir. Zira kadın, kocasının bir kadına âşık olduğunu gördüğünde o da kendisine bir maşuk edinir. Sonunda durum boşanma ile deyyusluk arasında tercih noktasına varır. Kimisi ilkini, kimisi de ikincisini tercih eder.

İşte akıllı kimseye düşen, bu zarar ve ziyanların hepsine, çoğuna veya bazısına uğramaması için güzellere kapılıp âşık olmamasıdır. Bunu yapan kendisine karşı ihmalce davranmış, kendisini aldatmış olur. Helak olursa bunu kendi eliyle yapmıştır. Şayet maşukunun yüzüne tekrar tekrar bakışları, ona ulaşma tamahkârlığı olmasaydı aşkı kalbinde yer etmeyecekti. Çünkü aşkın ilk basamağı ve sebebi, görüp veya duyup karşıdakinden hoşlanmaktır. Şayet buna, karşıdaki ulaşma isteğı eklenmez, bilakis ümitsizlik hakim olursa onda aşk oluşmaz. Eğer kalbinde bir tamahkârlık ve istek doğar, ama bu onu aklından atar, kalbini onunla meşgul etmezse aşk ona yine bir şey yapmaz. Maşukun güzelliklerini uzun uzun hayallese bile, içinde bu zevkten daha büyük cehenneme girmek, güçlü Allah'tan ve günah işlemekten korkmak gibi bir korku bulunur,

bu korku o ümit arzu ve düşüncelerine galebe çalarsa onda yine aşk olmaz. Dini korkusu bulunmazsa, ama can ve malının kaybolması, şerefının gitmesi, insanlar nezdindeki kariyerinin kaybolması, değer verdiği insanların gözünden düşmesi gibi korkuları olur ve bu korkuları aşka iten etmenlere galebe çalarsa, yine onu defeder. Bunun gibi, maşuk'tan daha çok sevdiği bir sevgilisini kaybetmekten korkar ve onun sevgisini bu maşukun sevgisinin önüne geçirirse bu aşk yine ondan yok olur gider. Bu etmenlerin hiçbiri bulunmaz ve maşukun sevgisi galebe çalarsa, işte o vakit âşık olur. Kalp herşeyiyle bağlanır, nefis tamamıyla meyleder.

Soru: Aşkın afet, zarar, ve olumsuzluklarını dile getirdiniz. Bir de kalbi yumuşatması, nefsi rahatlatması ve ağırlığını gidermesi, nefsi terbiye etmesi, cesaret, cömertlik, mürüvvet, yakınlarla iyilik ve hoşgörü gibi güzel ahlâk meziyetlerine iletmesi gibi faydalarından bahsetsenize!

Nitekim Yahya b. Muaz er-Râzî'ye "Oğlun filan kıza âşık oldu" denildiğinde, "Onu insanoğlu fitratına ulaştıran Allah'a hamdolsun!" demiştir.

Bir zat: "*Aşk cömert ve asillerin gönüllerinin devasıdır.*" demiştir.

Bir başkası: *Aşk ancak ya büyük bir mürüvvet ve temiz bir ahlak sahibi kimseye veya güzel bir dil ile tam bir iyiliğe sahip insana, ya da büyük bir ahlak ve göz alıcı güzelliğe sahip kimseye yaraşır, der.*

Bir diğeri: *Aşk korkağı yürekli yapar, aptalın zihnini cilalar cimrinin elini cömert hale getirir, hükümdarın zorbalıklarını kırar, çirkin ahlâkı yok eder. O yalnızın yârânı, dostsuzun dostudur, der.*

Bir başkası şöyle der: *Aşk ağırlıkları giderir, ruhu zarifleştirir, kalbin bulanıklığını temizler, asilce davranışlara iter. Şairin de dediği gibi:*

Size çok şefkatli, merhametlidir.

Aşkına bir zarar gelse

ölür-parçalanır.

Şerefli dir, onu ancak sırrı öldürür.

Senin hakkında sorulsa bilmiyormuş gibi davranır.

Arzular ki hasta olarak akşamlaşa,

Bunu duyup onunla haberleşsin.

Yüceleri elde etmek için iyilik yapmaya can atar.

Bir gün Leyla'nın yanında şerefi söner diye.

İşte bu aşk kişiyi güzel ahlaka iter.

Hikmet ehlerinden birisi: *Aşk nefsi arındırır, ahlâkı güzelleştirir. Açığa vurulması doğal, gizlenmesi ise yapmacık bir harekettir,* der.

Bir başkası şöyle demiştir: *Nefsi sesten ve güzel yüzden etkilenmeyenin fitratı bozuktur, tedaviye ihtiyacı vardır.*

Şair derki:

Hiç âşık olmamış, aşk nedir bilmemişsen

Senin dünya nimetlerinde hiçbir nasibin yok demektir.

Bir şair de şöyle der:

Sen hiç âşık olmamış, aşk nedir bilmemişsen,

Seninle çöldeki deve aynısınız.

Bir şair şöyle der:

Sen hiç âşık olmamış, aşk nedir bilmemişsen

Git de otları; zira sen eşeksin.

İffetli ve namuslu bir âşık şöyle demiştir: *İffetli olun ki şeref kazanasınız, âşık olun ki sahip olasınız.*

Âşığın birine *"Sevdiğinle başbaşa kaldığında ne yaparsın?"* diye sordular. "Göz uçlarımı yüzünde nazlandırır, kalbimi onunla sohbet etmek ve konuşmak suretiyle rahatlatır,

açılmasını istemediği şeyi örter, kötü hareketlerde bulunarak aramızdaki misakı bozmam" dedi. Sonra şu şiiri söyledi.

Başbaşa kalırım ama dokunmam ona.

Şerefimden ve dinî korkularımdan dolayı.

Ben o aşıklardan değilim.

Susuzluğunun zevkini yaşayan, ama sabredip tatmayan

Kimsenin elindeki su gibi o.

Ebû İshâk b. İbrahim şöyle der:

Âşıkların ruhları şeffaf ve hoş kokulu, bedenleri ince ve hafiftir. Onlarla birliktelik yalnızlığı giderir, sözleri ölülerin kalplerini diriltir, akıllarını artırır. Aşk ve sevda olmasaydı dünya nimetlerinin tadı olmazdı.

Bir başkası şöyle der: Yiyecekler ve bedenlerin gıdası olduğu gibi aşk da ruhların gıdasıdır: Tamamen terkedersen zarar verir, çok alırsan öldürür.

Bu hususta şair şöyle demiştir:

Dostum! büyük lezzet vardır, sevgide,

Hem dâimi şifalar ve hem kederler vardır, Onda;

Onsuz hayat hoş olmaz.

Yaşam ancak sevgiliyle tatlıdır.

Aşksız dünyada hayır yoktur.

Sevgilinin olmadığı nimetlerde de,

Harâitî, Ebû Gassân'dan şu olayı nakleder:

Hz. Ebû Bekir şu şiiri söyleyen bir cariyenin yanından geçti:

Aşık oldum o selvi boylu delikanlıya

Büyüledi beni, aklımı başımdan aldı.

Ebû Bekir (r.a.) "[Sen hür müsün cariye misin?](#)" diye sordu. O:

Cariyeyim, dedi. Hz. Ebû Bekir'in yemin ettirmesi üzerine cariye şöyle dedi:

Ben aşkın kalbiyle oynadığı, Kasım oğlu Muhammed'in, Sevgisinin kurbanı bir zavallıyım.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir onu efendisinden satın aldı ve Cafer-i Tayyar'ın torun olan Muhammed b. Kâsım'a gönderdi ve:

["Bunlar erkekler için fitne ve belâdır. Vallahi onlar yüzünden nice asiller ölmüş, nice sağlamlar sakatlanmıştır."](#) dedi.

Bir cariye Hz. Osman'a geldi ve ensardan olan efendisi hakkında şikâyette bulundu. Osman ona "Hikâyen nedir?" diye sordu. O:

"Ey mü'minlerin emîri, onun yeğenine aşık oldum. Ama o bize hiç kulak asmıyor" dedi.

Hz. Osman adamı çağırttı ve:

"Ya onu yeğenine hediye et. Ya da sana kendi malımdan parasını vereyim" dedi. Adam:

Ey mü'minlerin emîri, seni şahit kılıyorum ki onu yeğenime verdim.

Biz fuhşa yol açan aşktan bahsetmiyoruz. Dinî duygular iffet ve şerefi harama müsaade etmeyecek, Allah'la ve maşukuyla olan güzel ilişkisini kirletmeyecek kadar güçlü olan zarif insanın iffetli aşkıdan bahsediyoruz. Bu ise değerli selefin ve önder insanların aşkıdır. Örneğin yedi büyük fakihlerden biri olan Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud aşık olmuş, aşkı her yerde duyulmuş, ancak onu tenkit eden olmamış, o da kendisini ayıplayanı zâlim saymıştır.

Bir şiirinde şöyle der:

Aşkını gizledin, zarar gördün.

Seni yerenler oldu, yermeleri bir zulüm.

Düşmanların yerdi, karaladı seni,

Nefsin de yermişt; gizlemek fayda verir mi?

Günah sayarak sevgiliye yaklaşımdan kaçındın.

Hayır asıl sevgiliden ayrı durmak günah

Hicranın acısını tad bakalım: Onu bir erdem sayardın.

Ama iyi bil ki: zan bazen yanılır.

Bir başka örnek Ömer b. Abdülaziz'dir. Onun hanımı Fatıma'nın cariyesi ile olan aşkı meşhurdur. Söz konusu cariyeye son derece güzeldi ve Ömer ondan hoşlanıyordu. Onu hanımından istiyor, kendisine hibe etmesi için gayret gösteriyor, ama hanım bunu kabul etmiyordu. Cariye Ömer'in gönlünde yer etmişti bir kere. Ömer halife seçilince hanımı cariyeye kendisine çeki düzen vermesini emretti. Cariye emsalleri arasında güzellikte örnek gösterilirdi. Kadın, kocası Ömer'in yanına gitti ve:

"Ey mü'minlerin emiri! Filan cariyemden hoşlanıyordun! Onu benden istemiş, ben de reddetmişim. Şimdi ise onun senin olmasına gönlüm razı oldu" dedi.

Bunu söyler söylemez. Ömer'in yüzünde sevinç belirdi ve "Öyleyse hemen getir" dedi.

Cariyeyi getirdiğinde ondan daha da hoşlandı. "Elbiseni üzerinden at" dedi, o da yaptı. Sonra ona:

"Yavaş, yavaş... Bana anlat bakalım: kimin cariyesiydin, Fatıma'ya nereden geldin?" dedi.

Cariye şöyle anlattı:

Haccâc Kûfe'deki valisine bir takım cezalar verdi. Ben de o valinin cariyesiydim. Haccâc beni aldı ve Halife Abdulmelik'e gönderdi, o da Fatıma'ya verdi.

Ömer. "O vali ne oldu?" dedi.

Cariye "Öldü" dedi.

"hiç bir çocuk bıraktı mı ardında?" diye sordu,

"Evet" dedi.

"Durumları nasıl?" dedi.

"Kötü" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Ömer ona "Elbiseni giy ve yerine git" dedi.

Sonra Irak'taki valisine "Bana postayla filan oğlu filanı gönder" dedi.

Genç gelince ona "Haccâc'ın babandan aldığı herşeyi söyle" dedi.

Ne söylediye hepsini ona verdi. Sonra ona cariyenin verilmesini emretti, "Sakin ona yaklaşma; baban ona dokunmuş olabilir" dedi.

Genç "O senin olsun ey mü'minlerin emîri" dedi.

Ömer "Ona ihtiyacım yok" dedi.

Genç "Öyleyse onu benden satın al" dedi.

Ömer "O durumda nefsinin heva ve heveslerinden alıkoyan kimselerden olmam" dedi.

Cariye oradan ayrılırken "Aşkın nerede ey mü'minlerin emiri?" dedi.

Ömer "Önceki gibi, o daha da arttı" dedi. Ömer o cariyeyle ölene kadar unutmadı. Allah ona rahmet eylesin.

Bir örnek de Fıkıh, Hadis, tefsir ve Edebiyat gibi ilim dallarında isim yapmış, büyük âlimlerden **Ebû Bekir Muhammed b. Davud Zâhirî**'dir. Onun aşkı da meşhurdur.

Nıfteveyh der ki:

Ölüm hastalığında ziyaretine gittiğimde "Kendini nasıl hissediyorsun?" diye sordum.

"O bildiğinin sevgili beni bu hale getirdi" dedi.

"Elinde olduğu halde ondan nazlanmanı engelleyen nedir?" dedim. Şöyle dedi:

Hazlanma iki türüdür. Birisi mubah yüze bakmak, diğeri ise yasaklanmış hazlanma. Mubah yüze bakmak... Beni bu hale o getirdi zaten! Yasaklanmış hazlanmaya gelince; beni ondan engelleyen babamın bana Ebû Süveyd b. Saîd'den, onun Mesher'den, onun Ebû Yahya el-Kattâb'tan, onun Mücahid'den, Onun İbn Abbas'tan, onun da Allah Rasûlü'nden aktardığı şu hadis:

"Her kim âşık olur, onu gizler, iffetini korur, sabrederse Allah onu bağışlar ve cennetine koyar."

Sonra şu şiirini söyledi:

Bak gözlerine; büyü akıyor içinde.

Şu iri ve siyah gözlere bak.

Yanaklarına sarkmış şu saçlara bak:

Fildişi üzerinde yürüyen karıncalar sanki

Sonra şu şiirini söyledi:

Ne diye yanaklarındaki siyahlığı bir kusur sayıyorlar da

Dallardaki gülü garipsemiyorlar.

Yanağının kusuru saçlarının soğukluğu ise,

Gözlerin kusuru da kirpikleridir!

Ona: Fıkıh'ta kıyası reddedip, şerli şeylerde kabul mü ettin? dedim. "Aşkın galebesi ve nefsin duyguları itti beni ona" dedi. Sonra o gece öldü. **Kitabu'z Zehra** (Çiçek kitabı) isimli kitabını maşuku için yazmıştı.

Şu söz ona aittir: Her kim âşık olduğu kimseden ümidini keser ve o anda ölmezse perişan olur. Bu ümitsizlik dehşeti duygusunun ilk basamağıdır, kalbi hazırlıksız halde yakalar. İkinci kez uğradığında ise kalp ona biraz alışmıştır.

O ve **Ebû Abbâs b. Seriyye**, vezir **Ebû Hasan Ali b. İsa**'nın meclisinde karşılaştılar. İslâm hukukundaki bir konu hakkında tartıştılar. Ebû Abbas ona:

Sen "Gözlerini dikip bakanın pişmanlıkları çoğalıyor" diyen değil misin? O sahadaki sözlerin Fıkıhtaki sözlerinden daha ustaca, dedi. Bunun üzerine **Ebû Bekir Zahirî** şöyle dedi:

Öyleyse şunları da işit benden:

Gözlerimi güzellikler bahçesinden korur,

Nefsimi haram işlemekten men'ederim.

Aşkın öyle bir ağır yükü var ki üzerim de.

Yalçın kayalara düşse paramparça ederim.

Gözlerim gönlümdekilerin tercümanı.

Onun aşkını çalmamış olsaydım dile gelir konuşurlardı.

Bakıyorum da herkes aşk iddiasında

Ama doğru-düzgün hiç bir sevgi göremiyorum.

Bunun üzerine **Ebû Abbâs** ona şöyle dedi:

Bana neyle övünüyorsun? İstersem ben de söylerim, işte dinle:

Sesi saf bal gibi tatlı.

Nefsimi hazlarından menediyorum.

O güzellik, tatlılık ve hoş sohbet.

Gözlerimi yanaklarına bakmadan alıkoyuyorum.

Ebû Abbas şöyle dedi:

Buna cevabım senin şu sözüne cevabın gibi:

Gözlerimi güzellikler bahçesinden korur.

Nefsimi haram işlemekten menederim.

Bunun üzerine vezir güldü ve "Bugün tüm zerafet ve nüktedanlığınız üzerinizde" dedi. Bunu Hatib-i Bağdadi, Tarih'inde zikretmiştir.

Bir gün sonra fetva sorusu içeren şu şiir ulaştı:

Ey Davud'un oğlu, ey Irak'ın fakihi

Öldüren bakışlar hakkında bize fetva ver.

Onun bu hareketi günah mı

Yoksa helâl mi ona aşıkların kanı!

Davud da bu beyitlerin altını şu beyitleri yazıp gönderdi:

Aşıkların sorularına bende cevaplar var.

Dinle onları yüreği yara ve hasretliden,

Aşıktan sual edince beni heyecanlandırdın.

Akmayan göz yaşlarımı akıttın.

Bir maşuk bir âşığa acı çektiriyorsa

O, aşıkların en şanslısıdır.

"Menâzilu'l-Ahbâb" kitabının yazarı Şihâbuddîn Muhammed b. Selmân b. Fehd -ki aynı zamanda "Kitabu'l - İnşâ" kitabının yazarıdır- derki:

Ben de bu iki şiire cevaben, aynı kafiyeyle şu beyitleri yazdım:

Bakışlarını sual edene deki

Onlar âşıkları yermekle meşguller.

insanların elindeki kılıcın bir günahı yok,

Dökülen kanı durdurmak için çekilmişse.

Bakış kılıçları affedilmeye daha layık

Aşıklara yaptığı cinayetlerinden.

Zira, öldürülenler hepsinde şehiddirler.

O yüzden hayattadır; ama kurtlar yemiş bitirmiştir
mezarda

Bunun sebebi zamanın Hanbelî mezhebinin önde
gelenlerinden Ebû Hattab Mahfuz b. Ahmed el-Kelûzânî'ye
gelen şu sorudur:

Sor İmam Ebû Hattab'a bir mesele.

Fetvaya lâayık yok ondan başka.

Gönlüne takıldığından beri bir güzel

Namazında gevşemiş adam hakkındı.

Ebû Hattab kağıdın altına şunu yazıp gönderdi.

Onu dinlediğimde gönlüm sevindi.

Kulluğundan uzaklaştığın zat

Büyük bir zattır; eğil önünden onun.

Tevbe eder, kulluğunu yerine getirirsen

Allah'ın rahmeti günahlarını da maşukunu da kuşatır.

Abdullah b. Muammer el-Kıysî der ki:

Hacca gitmiştim. Bir gece Rasûlullah'ın kabrini ziyaret için Mescid-i Nebevî'ye gittim. Kabir ile minber arasında otururken birden bir inilti işittim. Kulak verdim, şöyle diyordu:

Sidr güvercinlerinin feryatları tasalandırdı,

Sadr bülbülleri endişelendirdi seni.

Yoksa uykunu genç kız mı kaçırdı,

Sana hayaller, vesveseler hediye eden.

Ey uyuyamamaktan ve tükenen sabrından

Şikâyetçi ağır hastaya uzadıkça uzayan gece!

Âşığı teslim ettin öylece

Ateş gibi yanan o aşk ateşine

Bedir de şahid ki ben

Bedir gibi birine aşık ve tutkunum

Sanmazdım hiç âşık olacağımı.

Bilmezdim; tutulunca anladım.

Sonra ses kesildi. Nereden geldiğini bulamadım. Biraz sonra ağlama ve inleme sesleri tekrar başladı ve şu şiir söylendi.

Seni misafir hayâlin kokusu üzdü.

Gece siyah perçemli, bulanık...
Senin yangınıni aşk tutuşturdu.
Gözlerini o misafir hayal fırlattı dışarı.
Karanlık bir okyanus gibiydiler.
İçinde coşkun dalgaların çarpıştığı
Bedir gökyüzünde yürüyordu.
O bir kral, yıldızlar ise birer asker gibi.
Karanlıklar içinde danseden sevgilinin dansıyla
Üzerinde açık bir sarhoşluk vardır.
Ey gece çok uzattın aşığa.
Yok onun yardımcısı ve destekçisi sabahtan başka.
Cevap verdi gece: Düş ve öl, yok ol.
Bil ki aşk hâli hazırda yaşadığın zilletindir.
Beyitleri söylemeye başladığında yanına gitmiştim.
Beni ancak yanına varınca farkettiler. Karşısındaki gözyaşları
iki yanağı üzerinde iki çizgi yapmış bir delikanlıydı.
Selâm verdim. "Otur, kimsin sen?" dedi.
"Abdullah b. Muammer el-Kaysî" dedim.
"Bir isteğin mi var?" dedi.

"Evet, Ravza'da oturuyordum, sesinle irkildim. Kurbanın olayım, neyin var?" dedim.

Başladı anlatmaya:

Ben Utbe b. Habbâb b. Münzir b. Camüh el-Ensârî. Bir gün Ahzab camisine gidip namaz kıldım. Sonra biraz yakınında bir yere çekilip oturdum. Birden kayakuşu gibi salınarak yürüyen bir grup kadın gözüktü. Ortalarında son derece güzel ve tatlı bir genç kız vardı. Kız gelip başımda durdu ve "Ey Utbe! Seninle buluşmayı arzulayana ulaşmak istemez misin?" dedi ve gitti. Ardından gittim, aradım. Fakat ne hakkında bilgi edinebildim, ne de izine rastlayabildim. Şimdi ise şaşkınım; sürekli gezinip duruyorum" Delikanlı birden çılgılık attı ve bayıldı. Sonra uyandı. Yüzü boyayla boyanmış gibi kıpkırmızıydı. Şu şiirini söyledi.

Uzaktayım ama sizi kalbimle görüyorum

Acaba siz de kalbinizle beni uzaktan görüyor musunuz?

Gönlüm ve gözüm sizin hasretini yaşıyor.

Ruhum sizinle, hep aklımdasınız.

Sizi görmedikçe hiç bir şeyden zevk alamayacağım.

Hatta Firdevs'te ebedî cennette olsam da.

Ben "Yeğenim! Rabbine tevbe et ve günahlarından dolayı bağışlanma dile." dedim.

"Onunla buluşmadıkça gönlüm durulmayacak" dedi.

Sabaha dek onunla konuştum. Sabah olunca "Hadi kalk, Ahzab camisine gidelim. Belki Allah seni bu dertten kurtarır" dedim.

"İnşallah, umarım ki senin itaat ve ibadetlerinin bereketiyle dediğin gibi olur" dedi.

Birlikte Ahzab camisine gittik. Yine şiir söylüyordu:

Yazık oldu adamlara o çarşamba günü

Yasaklanmışken ne bu neşe, ne bu zevk

Onun bir sesi dahi beni öldürmekte.

Ahzab camisine yüzü örtülü gelmekte.

İnsanlara söylüyor tek derdinin menfaati olduğunu.

Sevap kazanma kastıyla gelmediğini.

Şayet sevap için gelseydi böbürlenerek

Misk sürülü ve boyalı gelmezdi.

Camide oturduk. Sonra namaz kıldık. O sırada kadınlar gözüktüler, ama aralarında o kız yoktu. Kadınlar gelip başında dikildiler ve:

"Ey Utbe sana kavuşmayı isteyen o kalbini kaplamış kız hakkında ne düşünüyorsun?" dediler.

"Hâli nicedir?" dedi.

"Babası aldı ve memleketine, Semâve'ye götürdü" dediler.

Ben kızın adını sordum, "Selam kabilesinden Gatrîf'in kızı Reyâ" dediler.

Utbe başını kaldırdı ve kadınlara şöyle dedi:

Dostum, Reyâ! Olur ya belki bulurum onu.

Belki Semave beldesinden ondan gayrisi gitmiştir.

Dostum! Ben ağlamaktan gözlerimi yitirdim.

Her hangi bir kimsede göz var mı acaba, ödünç alayım

Gence "Büyük miktarda bir malım var. Onu namuslu kimselere infak etmek istiyorum. Vallahi arzuna ulaşana ve tamamen razı olana kadar onu sana harcayacağım. Hadi birlikte Ensar camisine gidelim" dedim.

Kalkıp birlikte camiye gittik. Bir grup insan yaklaşıp selam verdik, selamımızı aldılar. Ben "Ey millet! Utbe ve babasını nasıl bilirsiniz?" dedim.

"Arapların efendilerindendirler" dediler.

"O bir aşka düşmüş. Sizden tek ricam Semâve beldesine ulaşmamıza yardımcı olmanız" dedim.

"Başımız üstüne, pekâlâ" dediler.

Bineklere bindik, onlar da bindiler, Semâve beldesine doğru yol aldık. Süleym oğullarının evlerine vardığımızda Gatrîf'e bizim geldiğimizi haber verdiler. Gatrîf hemen bizi karşıladı ve "Hoş geldiniz, selam ey efendiler" dedi.

"Sana da selam, bizi misafir eder misin?" dedik.

Hoş geldiniz, en cömert eve buyurdunuz" dedi. Sonra seslendi!

"Ey köleler!. Konukları indirin, eve yerleştirin"

Sergiler, kilimler, yastıklar serildi, hayvanlar kesildi. Biz "İsteğimizi yerine getirmedikçe yemeğinden tatmayacağız" dedik. "İsteğiniz nedir?" dedi.

"Değerli kızınızı Münzir oğlu Habab oğlu Utbe'ye istiyoruz" dedik.

"Talip olduğunuz kız dilediğini seçmekte serbesttir. Gidip haber vereyim" dedi.

Sonra sinirli halde kızının yanına gitti.

Kızı "Babacığım! ne oldu, kızgın görüyorum seni?" dedi.

Babası "Ensardan birileri geldi sana talip oldular" dedi.

Kız "Değerli, cömert insanlar. Allah Rasûlü'nün Allah'tan mağfiret dilediği insanlar... Kim için talip oldular?" dedi.

"Habbâb oğlu Utbe" dedi.

Kız "Vallahi Utbe hakkında duyduklarım onun vaad ettiğini yerine getiren, niyetlendiğini gerçekleştiren biri olduğu istikametinde" dedi.

Adam "Onunla konuşmalar görüşmeler yapmış olduğun belli. O yüzden vallahi seni onunla evlendirmeyeceğim!" dedi.

Kız "Öyle bir şey olmadı. Fakat yemin ettiğine göre o "Ensarın kötü bir cevapla çevrilmesi uygun olmaz. Onlara güzel biçimde cevap ver!" dedi.

Adam "Nasıl?" dedi.

Kız "Çok miktarda mehir iste, o durumda kabul etmez, bundan vazgeçerler" dedi.

Adam "Ne de güzel söyledin!" dedi. Sonra yanlarına çıktı.

"Kabilenin söz konusu kızı razı oldu. fakat onun için emsali kızların mehrini istiyorum. Kim ödeyecek mehrini?" dedi.

Abdullah b. Muammer "Ben, şimdi istediğini söyle" dedi.

Adam "Bin miskal altın, yüz elbise ve beş kúp anber esansı" dedi.

Abdullah "Söylediklerinin hepsini kabul ediyorum, kabul ettin mi?" dedi.

Adam "Evet" dedi. Abdullah devamla şöyle anlatıyor:

Ensardan bir grup insanı Medine'ye gönderdim, istenenlerin hepsini getirdiler. Sonra düğün ziyafeti verildi. Birkaç gün kaldık.

Sonunda babası "Gelininizi alın ve götürün" dedi.

Sonra onu tahtırevana bindirdi. Vedalaştık ve hazırladığı otuz deve yükü eşya ve hediyeyle yola çıktık. Medineye az bir mesafe kala önümüze Süleym kabilesinden olduklarını sandığım bir grup atlı eşkiya çıktı. Utbe üzerlerine saldırdı ve onlardan birini öldürdü, birkaçını yaraladı.

Sonra yanımıza döndü. Kan fışkıran bir yarası vardı. Yere düştü, yanağı toprağa değdi. Atlılar dönüp gittiklerinde utbe ölmüştü.

"Aah Utbe!" diye bağırdık. Bizi işiten kız kendini deveden atlı ve içi parçalanırcasına çığlık attı ve şu şiirini söyledi:

Sabretmedim, sabır mücadelesi verdim.

Nefsime hep "ona kavuşacaksın" diye teselli verdim.

Ruhum insaf etseydi,

Hemen ölür giderdi.

Benden ve senden sonra kimse dostuna insaf etmez.

Ve hiçbir can bir canla uyuşmaz.

Sonra çığlık attı ve öldü. Biz kabire kazdık ve ikisini de ona defnettik. Sonra Medine'ye döndüm. Yedi yıl memleketimde kaldıktan sonra Hicaz'a ve Medine'ye gittim. Medine'deyken "Vallahi Utbe'nin kabrine gidecek ve ziyaret edeceğim!" dedim. Kabrine vardığımda üzerinde biri kırmızı, diğeri sarı iki örtü bulunan bir ağaçla karşılaştım. Orada oturanlara:

"Bu ağaç nedir?" dedim.

"Gelin-Güveyi ağacı" dediler.

Aşkî sert dille yeren hadislere karşı, hasen senetlerle gelen ve aşka izin veren tek şu hadis yeterlidir:

Süveyd b. Saîd, Ali b. Müshir'den, o Ebû Yahya el-Katât'tan, o Mücahid'den, O da ibn Abbas'tan, Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etti:

"Her kim âşık olur ve iffetini koruyup gizler ve ölürse şehid olarak ölür."

Bunu Süveyd ayrıca İbn Müşir'den, o Hişam b. Urve'den, o babasında, o da Âişe'den gelen rivayette nakletmiştir.

Hadisi aynı zamanda Hatîb-i Bağdadî, Ezherî'den, o Muâfî b. Zekeriyâ'dan, o Kutbe'den, o İbn Fadl'dan, O Ahmed b. Mesruk'tan gelen rivayette; Zübeyr b. Bekkâr da Abdulaziz b. Macişûn'dan, o Abdulaziz b. Ebî Hazım, o İbn ebî Nuceyh, o da Mücahid, o da İbn Abbas'tan, o da Rasûlullah'tan rivayet etmiştir.

İşte ilklerin ve sonların efendisi, âlemlerin Rabbi'nin elçisi Hz. Muhammed, kölesi Zeyd b. Hârise'nin nikâhı altındaki Cahş kızı Zeyneb'e bakmış ve **"Kalpleri evirip çeviren Allah'ı tenzih ederim"** demişti. Onu boşamaya niyetlendiğinde Zeyd'e **"Allah'tan kork ve eşini boşama"** demiş, o boşayınca da Yüce Allah Zeyneb'i yedi gök üzerinden, onunla elçisi Muhammed'le evlendirmişti. Zeyneb'in evlendirme velisi Allah idi. Nikâhını arşının üzerinden kendisi yapmış ve peygamberine şu âyeti indirmişti:

"Hani sen Allah'ın kendisine İhsan buyurduğu, senin de iyilik ettiğin kimseye "Eşini yanında tut (boşama) ve Allah'tan kork" diyor. İnsanlardan korkuyor ve içinde Allah'ın açığa vuracağı şeyi gizliyordun. Oysa Allah kendisinden korkmana daha layıktır." (Ahzâb, 37)

Zühri der ki:

İslâm'daki ilk sevgi Rasûlullah'ın (Sallallahu aleyhi ve sellem) Âişe'ye sevgisiydi. Mesrûk, Âişe'den (r.a.) "**Allah Rasûlünün sevgilisi**" diye bahsederdi.

Abdullah b. Amr'ın kölesi **Ebû Kays** anlatır:

Abdullah b. Amr beni "Rasûllah (Sallallahu aleyhi ve sellem) oruçlu iken hanımlarını öper miydi?" diye sormam için peygamberin eşi **Ümmü Seleme**'ye gönderdi.

Ümmü Seleme "Hayır" diye cevap verdi.

Abdullah: "Ama Aişe (r.a.), "Rasûlullah oruçlu iken beni öperdi dedi" deyince, **Ümmü Seleme:** "Rasûlullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) Aişe'yi gördüğünde sabredemezdi" dedi.

Saîd b. İbrahim, Âmir b. Sa'd'dan, o da babasından şöyle rivayet etmiştir:

Halil İbrahim (a.s.) Hacer'e olan sevgisinden ve ondan ayrılığa sabredememesinden her gün burak üzerinde Şam diyarından Mekke'ye giderdi.

el-Harâitî kitabında şu hadiseyi anlatır:

Abdullah b. Ömer (r.a.) Rum cariye satın aldı. Onu çok seviyordu. Bir gün Abdullah'ın katırından düştü. Abdullah hemen yüzünün tozunu sildi ve öptü. Cariye zaman zaman ona

"Ey Efendi! Sen kalonsun" der, bununla "Ey efendim! Sen çok iyi birisin" demek isterdi. Sonra bu cariye ondan firar etti. Buna çok üzülen Abdullah şu şiirini söyledi:

Kendimi kalon sanıyordum. Ama çekip gitti o

Bugün anlıyorum ki ben hiç de kalon değilmişim.

İbn Hazm der ki:

Bir çok râşid halife ve imam âşık olmuştur. Adamın biri Hz. Ömer'e "Ey mü'minlerin emiri! bir kadın gördüm, ona âşık oldum" dedi.

Hz. Ömer "[O senin elinde olmayan birşeydir](#)" dedi.

Cevap: Bunu söyleyen kişiye, cevaben Allah'dan muvaffakiyet dileyerek deriz ki.

Bu konuda konuşurken evvelâ vakiada olanla caiz olanı, faydalıyla zararlıyı birbirinden ayırt etmemiz, yerme ve reddetmeyi, kabul ve methetmeyi genelleştirmememiz gerekir. Aşkın hakikati ve hükmü onunla ilintili şeylere göre açıklık kazanır. Yoksa aşk aşk olarak övülmez de yerilmez de. Şimdi biz faydalı sevgiyi, sonra zararlı, zalim ve haram sevgiyi anlatalım.

﴿Faydalı Sevgi﴾

Şunu iyi bil ki sevgilerin mutlak anlamda en faydalı, en gerekli ve en yücesi:

Kalplerin sevgisi üzere yaratıldığı, yaratıkların onu ilâh edinme fitratıyla var edildiği, yerlerin ve göklerin kendisiyle ayakta durduğu, mahlûkâtın üzerine yaratıldığı sevgidir. "Lâilâhe illallah" , "kelime-i tevhidin" sırrı bu sevgidir. Çünkü:

"ilâh" ; kalplerin sevgi, saygı, yüceltme ve kendisine boyun eğme suretiyle yücelttiği zâta verilen isimdir. İbadet ancak ona yapılır.

"İbadet" de mükemmel bir sevgi ile tamamen boyun eğme, önünde eğilip zelil olmaktan ibarettir.

Bu ibadete başkalarını ortak etmek Allah'ın affetmediği en büyük zulümdür.

Yüce Allah zatı için ve tüm yönleriyle sevilen tek zattır. Onun dışındakiler ise ancak ona bağlı olarak sevilirler.

Allahı sevmenin vacip ve zorunlu olduğuna indirilen tüm kutsal kitaplar, peygamberlerin davetleri fitratlar ve kendilerine yapılan, ihsan ve iyilikler delâlet eder. Çünkü kalpler kendisine iyilik ve ihsanda bulunana sevgi besleme yapısında yaratılmışlardır. Öyleyken, varlığını dahi ona ihsan etmiş ve

yarattığı her şeyi ona bir iyilik ve ihsan olan yüce zatın sevgisi nasıl olur?!

Yüce Allah'ın buyurduğu gibi:

"Sahip olduğunuz her ne nimet varsa hepsi Allah'tandır. Sonra size bir zarar dokunsa hemen ona sığınacaksınız." (Nahl, 53)

Evet...

Kendisini en güzel isimleriyle ve yüce sıfatlarıyla kullarına tanıtan, eserlerinin ve sanatının mükemmelliğine, büyüklüğüne ve son derece yüceliğine delâlet ettiği yüceye sevgi nice olmalıdır?

Sevgiye iten iki etmen vardır:

1 - Güzellik ve

2 - Yücelik.

Yüce Rabb da bu ikisinin mutlak anlamda en mükemmeline sahiptir. Zira o güzeldir, güzeli sever. Hatta her ne güzellik varsa ondandır. Büyüklük-yücelik ona aittir. Dolayısıyla tüm yönleriyle ve zâtı için seilmeyi sadece o hak eder. Yüce Allah:

"De ki: Şayet Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki o da sizi sevsin." (Âl-i İmran, 31) buyurmuştur.

Başka bir âyette de Allah şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler, sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, yakında öyle bir toplum getirecek ki onları sever, onlar da onu severler. Mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler. Allah yolunda cihat ederler, hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın bir lütfudur, onu dilediğine verir. Allah (ın lütfü) geniştir, (O), bilendir. Sizin dostunuz, ancak Allah, O'nun elçisi ve namazlarını kılan, zekâtlarını veren, rükûa varan mü'minlerdir. Kim Allah'ı, O'nun Elçisini ve mü'minleri dost tutarsa (bilsin ki) galip gelecek olanlar, yalnız Allah'ın taraftarlarıdır." (Mâide, 54-56).

Şu halde dostluğun temeli sevgidir, dostluk ancak sevgiyle mümkündür. Bunun gibi düşmanlığın temelini de nefret oluşturur.

Allah mü'minlerin, mü'minler de Allah'ın dostlarıdır. Onlar Allah'la onu sevmekle dostluk yaparlar, o da onlarla onları sevmek suretiyle dostluk yapar. Dolayısıyla Allah (c.c.) kuluyla, onun kendisini sevdiği kadar dost olur.

O yüzden yüce Allah kendinden başka dostlar edinenleri eleştirmiştir. Ancak onun dostlarını dost edinenleri eleştirmemiştir. Çünkü aslında bunlara dost olmak, Allah'a dostluğu tamamlayan şeylerdendir.

Yüce Allah sevgide kendisiyle başkalarını bir tutanları da eleştirmiş, öyle yapan kimselerin Allah'tan başka, onun kadar sevdikleri eşler edindiklerini açıklamış, şöyle buyurmuştur:

"İnsanlardan bazıları Allah'tan başka ortaklar edinir, onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. İman edenler ise Allah'ı daha çok severler." (Bakara, 165)

Sevgide Allah ile başkalarını denk tutanların cehennemde o taptıklarına şöyle diyeceklerini haber vermiştir:

"Vallahi sizleri âlemlerin Rabbi'ne denk tutarken apaçık bir sapıklık içerisin-deymişiz" (Şuarâ, 97, 98)

Yüce Allah tüm peygamberlerini bu sevgiyle göndermiş, tüm kitaplarını onunla indirmiş, baştan sona tüm peygamberlerin davası onda ittifak etmiş, gökler, yer, cennet ve cehennem cehennem ehline o sevgiyle tahsis edilmiştir.

Peygamber yemin ederek **"Kendisini çocuklarından, ana-babasından ve tüm insanlardan daha çok sevmedikçe hiç bir kulun iman etmiş olamayacağını"** haber vermişken, Yüce Rabb'i ne kadar sevmemiz gerektiğini sen düşün!

Peygamber, **"Kendim hariç seni herşeyden çok seviyorum"** diyen Ömer'e **"Hayır, beni kendinden daha çok sevmedikçe asla"**, yani **"sevgin bu dereceye ulaşmadıkça asla iman etmiş olamazsın!"** demiştir.

Sevgi ve gerektirdikleri hususunda Peygamberi kendimizden önde tutmamız gerekirse, mukaddes ve mübarek isimlerin sahibi Yüce Allah'ı sevgi ve ibadet hususunda kendimizden önde tutmamız elbette gerekir. O'ndan mü'min kuluna ulaşan her türlü ihsan ve iyilik O'nu sevmesini gerekli kılar.

Evet...

- Allah'ın vermesi, vermemesi
- Afiyeti, belâsı,
- Bollaştırması, daraltması, adaleti,
- Öldürmesi, diriltmesi,
- Lütfü, ihsanı, rahmeti, iyiliği,
- Ayıpları gizlemesi, affetmesi kuluna yumuşaklığı ve sabırlılığı,
- Duasına icabet etmesi, üzüntüsünü gidermesi, imdadına yetişmesi, dert ve tasasından kurtarması,
- Bunları da ona ihtiyacı olmadığı halde, hatta tüm yönlerden ondan müstağni olduğu halde yapması...

Tüm bunlar, kalpleri O'nu ilâh edinmeye, sevmeye itici etmenlerdir.

- Hatta kulunu günah işlemeye serbest bırakması,
- Yardım etmesi, işini görene kadar gizlemesi, onu koruması, bekçiliğini yapması,
- Kulun arzularını O'na isyan yollarla yerine getirmesine izin vermesi,
- Kulun günah işlerken O'ndan (c.c.) yardım olması, nimetlerini o yolda kullanması...

Bunlar O'nu (c.c.) sevmeye iten en güçlü ve saiklerdir.

Herhangi bir yaratık bir başka yaratığa bu derece hoşgörölü ve iyi davranırsa, yapılan onu sevmekten kendini alamaz.

Peki, sürekli biçimde ona karşı kötölük yapmakta iken sürekli olarak ve nefesleri sayısınca iyilik ve ihsanda bulunan zatı nasıl sevmez kul?

O'ndan kula hep hayır inerken, kuldan O'na hep şer yükselir.

İhtiyacı olmadığı halde nimetleriyle kendini kula sevdirecek işler yaparken, kul ona muhtaç olduğu halde günahlarıyla kendini ona sevimsizleştirir.

Ne Rabb'in (c.c.) iyilik ihsan ve fazlı kulunu gnahtan alkor, ne de kulun günah işlemesi, âdice hareketlerde bulunması Rabb'in iyiliklerini keser, sona erdirir.

Öyleyse adiliğin en adiliği kalplerin böylesi bir zat sevmeyi bırakıp, başkasının sevgisine tutulmasıdır.

Sevdiğin ve seni seven her ahs seni ancak kendisi ve menfati için sever. Yüce Allah ise senin için, sever, ister.

Nitekim bir hadis-i kudsde şöyle buyurur:

"Ey kulum! Herkes seni kendisi için ister, ben ise kendin için isterim."

Peki Rabbi kendisi için böyle dndĞu halde kul nasıl olur da O'ndan yüz çevirip gayrisinin sevgisiyle meşgul olur, kalbini başkasının sevgisinde boğdurur?

Yine...

liki içerisinde olduğun bir insanın senden bir kazancı yok ise seninle ilişki içerisinde olmaz. O'nun senden bir kazancı vardır. Rabb ise seninle ancak, sen en büyük ve en üstün kazancı elde edesin diye muamele eder. Onda iyilik on, hatta yedi yüz, hatta daha fazlası katyla karşılık bulurken, ktlk aynı miktarda cezayla karşılık bulur, üstelik ktlk en küçük vesilelerle, en basit iyiliklerle siliniverir.

Yine...

Yüce Allah seni kendi için, dünya ve âhiretteki her şeyi de senin için yaratmıştır. Öyleyken sevme ve sevgisini kazanma yolunda her şeyimizi vermemize ve rızasına ulaşmada her türlü çaba sarfetmemize O'ndan daha lâıık kimdir?

Yine...

- Senin isteklerin ve tüm yaratıkların istek ve talepleri hep O'nun katındadır.

- O cömertlerin en cömerdi, en büyük kerem sahibidir.

- Kuluna daha istemedenden, umduğundan kat kat fazlasını verir.

- Yapılan az bir iyiliğın karşılığın verir, onu verimli ve bereketli kılarırken, çok büyük de olsa günahları (dilerse) affeder, siler.

- Göktekiler ve yerdekilerin tümü ondan ister.

- O hergün bir haldedir.

- Bir şeyi dinlemesi başkasını dinlemekten alıkoymaz, karmaşık meseleler ve olaylar O'nu yanıltmaz ısrarla isteyenlere kızmaz.

- Bilakis ısrarla duâ edenleri sever, kendinden istenildiğinde hoşlanır istenilmediğinde kızar.

- Kul O'ndan haya etmediğinde dahi O haya eder, kul yaptığı kötülüğü gizlemese dahi O onu örter.

- Kulun kendisine merhamet etmediği durumlarda dahi O merhamet eder.

- Verdiği nimet, ihsan ve iyilikleriyle rızasını kazanmaya çağırılmış, başka başka nimetlerini elde etmeye davet etmiş, ancak o bunu reddetmiştir. Bu isteklerle elçilerini yollamış, onlarla birlikte ahit ve misakını göndermiş, sonra da bizzat kendisi inerek ona:

"Benden kim (ne) istiyor, vereyim. Benden kim bağışlanma diliyor, bağışlayayım!" diye seslenmiştir. O yine şöyle der:

"Seni çağırıyorum, ama birleşmeyi reddediyorsun. Peygamberler gönderiyorum. Bizzat yanına varıyor, ama seni uykuda buluyorum."

Nasıl olur da kalpler iyilikleri getiren tek, günahları silen, duaları kabul eden, hatalara göz yuman, günahları bağışlayan, kusurları örten, dertlerden kurtaran, imdatlara koşan, talepleri sahiplerine ulaştıran tek zatı, sevmez.

- O; zikredilmeye ve şükredilmeye, kulluk edilmeye, ve hamdedilmeye en lâayık zattır.

- İsteyene en çok yardımcı,
- Padişahların en şefkatlisi,
- Kendisinden istenenlerin en cömerdi verenlerin en eli bolu,
- Merhamet istenenlerin en merhametlisi,
- Yönelenlerin en cömerdi,
- Sığınanların en azizi,
- Kulun dayanıp tevekkül ettiklerinin en yeterli kuluna annenin çocuğuna şefkatinde daha şefkatli,
- Kulunun tevbesine acımasız çöl ortasında yiyecek ve içecekleriyle dolu yüküyle yüklü devesini kaybedip hayattan artık ümidini kesmişken birden onu buluveren kimseden daha çok sevinen zattır.
- O ortağı bulunmayan padişah, eşi olmayan tektir.
- Sonunda herşey yok olacak, sadece o kalacaktır.
- İzni olmaksızın ibadet edilmez, bilgisi dışında isyan vuku bulmaz.
- İtaat edilince karşılığını verir. Oysa kendi yardımı ve nimetiyle itaat edilmiştir.

- İsyân edilir, ama O affeder; bağışlar. Oysa hakkı en çok çiğnenendir.

- O şahitlerin en yakını, kaybedenlerin en yücresi, ahbine en sâdıktır, en âdilidir.

- Canların bağı onun elinde, alınlar onun avucundadır.

- Olacakları yazmış, ecelleri kaydetmiştir.

- Gizli O'nun yanında açık, sır alenî olur.

- Herkes O'na sığınır. Yüzler O'nun nuru önünde eğilir, akıllar O'nu idrakten aciz kalır.

- Fitrat ve deliller O'nun yüzünün nuruyla yok olup, gök ve yerler O'nunla aydınlanır.

- Tüm yaratıklar O'nunla ıslah olur.

- Uyumaz, uyumak O'na yakışmaz.

- Hak terazisini bastırır ve kaldırır.

- Gündüz olmadan gece yapılan ameller, gece olmadan gündüz yapılan ameller O'na ulaştırılır. Örtüsü nurdur; açılacak olsa tüm yaratıklar yanıp kül olur.

- Sevgisini O'ndan (c.c.) gayrisine sunan kimse kesinlikle.

- Tüm varlığa sahip de olsa, O'nun yerini tutacak bir şey bulamaz.

﴿Zevkin Zirvesini Yaşamak Sevilenin ve Sevginin

Mükemmel Olmasına Bağlıdır﴾

Akıllı kimsenin önem vermesi gereken çok büyük ve önemli bir husus vardır. O da şudur:

Lezzet, zevk, sevinç, mutluluk, kalbin huzuru, ruhun sevinci şu iki şeye bağlıdır:

Birisi: Sevgilinin mükemmel, güzel ve sevgide başkasına tercih edilmeğe değer olması.

İkincisi: Onu çok sevmesi, sevmek yaklaşmak ve ulaşmak için tüm gayretini ortaya koyması.

Her akıl sahibi bilir ki sevilen şeye ulaşıldığında alınan zevk ona duyulan sevgi oranında olur. Sevgi ne kadar güçlüyse onun lezzeti de o kadar çok olur. Örneğin kişi ne kadar susamışsa soğuk suya ulaştığında ondan o kadar, ne kadar acıkmışsa lezzetli yemeğe kavuştuğunda o kadar çok zevk alır. Bunlar gibi başka şeyler de kişinin onlara aşk, iştihak, sevgi ve arzusuna bağlıdır.

Bu nokta anlaşıldıysa şu iyi bilinsin ki zevk sevinç ve mutluluk haddi zatında arzulanan şeylerdir. Hatta bunlar akıl sahibi her canlının hedef ve maksadıdır. Zevk haddi zatında istenilen bir şey olduğuna göre, ancak daha büyük bir acıya

yol açtığında veya daha hayırlı bir zevki engellediğinde yerilmeyi hak eder. Öyleyken en büyük pişmanlığa yol açacak, en büyük zevk ve sevinç fırsatlarını kaçırarak zevke ne demeli?

Yine zevk; dâimî, sabit, hiç bir şekilde azalmayan büyük zevke yardımcı olduğunda övülür. O zevk ahiret lezzet ve nimeti, ondaki hoş yaşamdır.

Nitekim Yüce Allah:

"Hayır... Siz dünya hayatını tercih ediyorsunuz. Oysa âhiret daha hayırlı, daha bakîdir." (A'lâ, 16, 17) buyurmuştur. Sihirbazlar da iman ettikleri vakit Firavun'a şöyle söylemişlerdir:

"Yapacağım yap; sen ancak bu dünya hayatına hükmedebilirsin. Biz, hatâlarımız ve bizi yapmaya zorladığın sihri bağışlaması için Rabbimize inandık. Allah daha hayırlı, daha bakîdir." (Tâhâ, 72-73)

Yüce Allah yaratıkları, onlara ebedi yurt cennette bu zevkler, yaşatmak için yaratmıştır.

Dünya ise geçip-biter zevkleri hiçbir zaman katıksız ve daimî değildir. Ancak âhiret yurdu farklıdır. Çünkü lezzetleri daimî, nimetleri her türlü acı ve kederden ârîdir. Onda canların can attığı gözlere haz veren her şey vardır. Allah'ın orada kullarına hazırladığı göz aydınlığı şeyler, her kulun bilgisi

dışındadır. Hatta orada hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir gözün görmediği ve hiçbir kalbe doğmayan nice nimetler vardır. Kavmine şu nasihatte bulunan kimsenin maksadı da bu idi.

"Ey kavmim! Bana uyun ki sizi doğru yola iletayım. Ey kavmim bu dünya sadece geçici metadır. Asıl yerleşim yurdu ise âhirettir." (Gâfir, 38 ve 39)

Onlara dünyanın, başkasına (âhirete) geçit olarak kullanılan yer olup, asıl yerleşim yurdunun âhret yurdu olduğunu söylemiştir.

Dünya lezzetlerinin ve nimetlerinin birer geçici meta ve âhret lezzetlerine basamak olduğu, dünya ve lezzetlerinin sadece onun için yaratıldığı öğrenildikten sonra anlaşılır ki:

Âhret lezzetine ulaştıran ve ona ulaşmada yardımcı olan her lezzeti elde etmeye çalışmak yerilmez, bilakis âhret lezzetine ulaştırma etkileri oranında övülür, iyi gözle bakılır.

﴿Allah'ı Görmek﴾

Bunu öğrendikten sonra bil ki en büyük âhiret nimet ve lezzeti Yüce Allah'ın yüzünü seyretmek, sözünü kendinden dinlemek ve yakınında olmaktır.

Nitekim sahih bir hadiste:

"Vallahi Allah cennetliklere, O'na bakmaktan daha büyük bir ihsanda bulunmamıştır", başka bir hadiste:

"Yüce Allah onlara görüldüğünde ve O'nu gördüklerinde içinde buldukları nimet ve lezzetleri unutuverirler." buyurulmuştur.

Neseî ve Müsned-i Ahmed'de geçen ve Ammar b. Yasir'in (r.a.) rivayet ettiği hadise göre Rasûlullah duasında:

"Senden, bana o yüce yüzüne bakma zevkini yaşatmanı ve sana ulaşma iştiyakında olma şuurunu vermeni istiyorum" derdi.

Ahmed b. Hanbel'in oğlu Abdullah'ın Müsned'inde Rasûlullah'ın (Sallallahu aleyhi ve sellem) şu hadisi geçer:

"İnsanlar, kıyamet günü Kur'an'ı Rahman olan Allah'tan işittiklerinde, sanki onu daha önce hiç işitmemiş gibi olurlar."

Bunu da öğrendikten sonra bil ki:

Bu lezzeti elde etmeye vesile olacak en büyük sebepler dünyaya da mutlak anlamda en büyük lezzetlerdir. **O da Yüce Allah'ı tanıma ve O'nu sevme lezzetidir.** Çünkü dünyanın cenneti ve yüce nimeti budur. Dünyanın fânî lezzetleri onun yanında denizdeki bir damla gibidir. Zira ruh, kalp ve beden asıl bunun için yaratılmıştır.

Öyle olunca dünyadaki en hoş ve tatlı şey O'nu sevmek ve tanımak, cenneteki en lezzetli nimet de O'na bakmak, seyretmektir.

Onu sevmek ve tanımak gözlerin aydınlığı, ruhların hazzı kalplerin sevinci dünyanın nimeti ve sevincidir. Hatta bunlardan kopuk dünya lezzetleri acı ve işkenceye dönüşür, sahibini sıkıntılı bir yaşam içinde bırakır...

Hoş ve mutlu yaşam ancak Allah iledir.

Allah âşıklarından biri zaman zaman "Cennet ehli böyle bir nimet içerisinde olsalar dahi ne hoş bir yaşam içindedirler demektir" derdi. Bu daha önce geçti. Bir başkası da şöyle derdi:

"Krallar ve prensler bizim içinde bulunduğumuz hali (mutluluğu) bilselerdi, onu almak için bizimle kılıçlarıyla savaşırlardı."

Sahibinin kalbine işkence olan batıl aşk sahipleri şöyle söylerlerse kalplerin hayatı ve ruhların gıdası olan sevgi nice olur? Nitekim onlardan biri şöyle der:

"İnsanlar ancak sevdâlı âşık kimselerdir. Sevmeyen, âşık olmayanda hayır yoktur."

Başkası şöyle der.

"Kahrolsun bu dünya kahrolsun kahrolsun Sen hiç sevmemiş, sevilmemişsen."

Bir şair de şöyle der:

Dünyada da nimetlerinde de hiçbir hayır yoktur.

Eğer sen tek ve yalnızsan, âşık olmamışsan

Başka bir şair şöyle der:

Sevgisiyle hazlanacağım bir teselli gerek

Geçti yıllar, sen ise hâlâ yalnızsın.

Şairin biri de şöyle der:

Meçhul aşklardan yakındı ve dedi ki,

Keşke karşılaştıkları zorlukları, kendim tek başıma göğüslenseydim.

Tüm aşkların lezzetini ben tadsaydım da

Önce de sonra onu benden gayrisi yaşamasaydı.

Evet...

Onlar dünyevî aşk için bunları söylüyorlarsa, acaba kalplerin hayatı ve ruhların gıdası olan sevgiye ne demeli?

Kalbin lezzeti, zevki kurtuluşu ve hayatı ancak o sevgiyledir. Kalp onu kaybettiğinde;

- görme yetisini kaybettiğindeki gözün duyduğu,
- işitme yetisini kaybettiğindeki kulağın hissettiği,
- koklama yetisini kaybettiğindeki burnun duyduğu,
- konuşma yetisini kaybettiğindeki dilin çektiği acıdan daha çok acı çeker.

Hatta kendisini yaratan, yoktan var eden ve hak ilâh olan yüce zatın sevgisinden boş kaldığında kalbin uğradığı bozukluk ve fesat ruhdan yoksun kaldığında bedenın uğradığı bozulmadan daha büyüktür. Buna ancak kendisinde hayat bulunan kimse inanır. Zira "ölünün yarası ona acı vermez."

Anlatmak istediğimiz özetle şudur:

En büyük dünyevî lezzetler, en büyük uhrevî lezzetlere ulaştıran lezzetlerdir.

Dünyevî lezzetler de üç çeşittir:

En büyüğü ve mükemmeli âhiret lezzetine ulaştıran lezzettir.

İnsan bu lezzetten dolayı en büyük ödülleri mükâfatlandırılır. O yüzden mü'mine Allah rızasını niyetlenerek yaptığı yeme, içme, giyme, cinsel ilişkiye girme, Allah'ın ve kendisinin düşmanlarını mağlup etmek suretiyle kinin yatıştırmasında sevap verilir. Bunlara dahi sevap varken Allah'a olan iman ve sevgi lezzetinin, onu bilme, buluşma iştiyakı içinde olma ve O'nu cennette görme ümidinin lezzeti ve zevkine nasıl sevap verilir, sen düşün.

İkinci tür lezzet:

Bu da âhiret lezzetini engelleyen, kendinden daha büyük acılar bırakan lezzettir. Buna örnek Allah'tan başka ilah edinip Allah'ı severcesine onları sevenlerin ve birbirlerinden menfaaletleri sevgisidir. Nitekim bunlar ahirette Rableriyle buluştuklarında şöyle diyecekler:

"Rabbimiz, birbirimizden yararlandık ve bize verdiğin sürenin sonuna ulaştık." (Allah da) buyurur ki: "Durağınız ateştir. Allah'ın, dile (yip affet) mesi hariç, orada ebedi kalacaksınız. "Şüphesiz Rabbin hüküm ve hikmet sahibidir,

bilendir. İşte kazandıkları (günahlan) ndan ötürü zalimleri birbirin peşine nasıl takarız." (En'âm, 128, 129).

Bu lezzet fuhuş, zulüm, yeryüzünde taşkınlık ve zorba, haksız yere büyüklük yapanların lezzetidir.

Bu lezzetler hakikatte Allah'tan birer tuzaktır. Böylece onlara en büyük acılan yaşatır, en mükemmel lezzetlerden mahrum bırakır. Bu içinde öldürücü zehir bulunan nefis bir yemeği birine sunmaya benzer. Yüce Allah:

"Onları hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helake yaklaştıracamız. Onlara mühlet veriyorum; şüphesiz benim tuzağım sağlamdır." (A'râf, 182, 183) buyurur.

Seleften bir zat: "Kendilerine, yapılan uyarılan unutulunca, üzerlerine her şeyin kapılarını açıverdik" âyetini "Her yeni günah türettiklerinde yeni bir nimet bahşettik" şeklinde tefsir etmiştir. Âyetin gerisi şöyledir:

"Kendilerine verilenle sevince daldıkları sırada da ansızın onları yakaladık, birdenbire bütün umutlarını yitirdiler. Böylece zulmeden milletin ardı kesildi. Âlemlerin Rabb'i Allah'a hamdolsun" (En'âm, 44, 45)

Yüce Allah bu lezzet bağımlıları hakkında şöyle buyurmuştur:

"Onlar sanıyorlar mı ki kendilerine verdiğimiz mal ve oğullar ile, onların iyiliklerine koşuyoruz. Hayır, onlar (bunun bir imtihan olduğunun) farkında değiller." (Mü'minûn, 55, 56).

Yine onların hakkında şöyle buyurmuştur:

"Onların ne malları ne de evlatları seni imrendirmesin. Allah bunlarla onlara dünya hayatında azab etmeyi ve kâfir olarak canlarının çıkmasını istiyor." (Tevbe, 55)

Bu lezzet sonunda en büyük acı ve ızdıraba dönüşür. Şairin söylediği gibi:

Dünyada sahipleri için bir azap olan arzular şehvetler
öte dünyada onlar için yine azap oldu.

Üçüncü çeşit lezzet ise: ahirette kişiye lezzet ve acı bırakmaz. Ahiret yurdunun lezzetlerini elde etmeye engel olmasa da onun tam olmasını engeller. Bu âhret lezzetine ulaşma yolunda yardımına başvurulmayan lezzettir. Bu geçici bir zevktir ve mutlaka daha faydalı ve hayırlıdan meşgul eder.

Rasûlullah'm şu hadisinde buyurduğu bu tür lezzettendir:

"Kişinin oynaş edindiği her oyun batıldır, boştur. Ancak ok atması, atını eğitmesi ve hanımıyla oynaşması müstesna; bunlar haktır."

Öyleyse kazanılması gereken hakiki lezzete yardımcı olan lezzetler hak, yardımcı olmayan lezzetler batıldır.

﴿Yerilemeyecek Sevgi﴾

İşte bu yerilemeyecek, eleştirilemeyecek sevgidir. Hatta bu en güzel sevgi çeşididir. Peygamber sevgisi de böyledir. Bununla, sevenin kalbi ve aklını sürekli meşgul eden, sevdiğini aklından çıkarmamasına sebep olan özel sevgiyi kastediyoruz.

Yoksa her müslümanın kalbinde Allah ve peygamber sevgisi vardır ve İslâm'a da ancak o sevgi sebebiyle girerler.

İnsanlar bu sevgi hususunda çok farklıdırlar ve bu o kadar fazladır ki hakikatini ancak Allah bilir. İki halilin (samimi dostun) aralarındaki sevgi ile başkaların arasındaki sevgi farkı ne kadar çoktur. Allah'ın yüklediği mükelleftik yükünü hafifleten, cimriyi cömert ve korkağı yiğit yapan, zihni cilalayan, nefsi terbiye eden, hayatı hoş yapan işte bu sevgidir, diğer dünyevî haram aşk değil! Allah'la buluşma gününde gizliler açığa vurulduğunda bu kimselerin ortaya çıkarılan gizlilikleri kulların açığa vurulan en güzel gizlilikleri ve sırlandır.

Şairin dediği gibi:

Size sadece sırların açığa vurulacağı o günde çıkarılacak

Kalbinizde gizlenmiş sevgi

Yüzü nurlandıran, göğsü açan, kalbi dirilten bu sevgidir işte.

Allah kelâmını sevmek de bu türdendir. Bu Allah sevgisinin alâmetlerindedir. Sendeki veya başkasındaki Allah sevgisinin miktarını öğrenmek istersen kalbindeki Kur'an sevgisine ve ondan dinledikleri şarkı ve oyunlarla coşan oyun-oynaş ehli kimselerin bunları dinlediklerinde duydukları hazdan daha büyük haz alıp almadığına bak. Bilindiği gibi bir kimseyi seven onun sözünden ve konuşmasından herşeyden çok hoşlanır.

Şair derki:

Beni sevdiğini iddia ediyorsun neden mektubumu attın.

Ondaki hoş ve tatlı hitabı hiç düşünmedin mi?

Osman b. Affan der ki:

"Kalbimiz temizlense Allah'ın kelâmına (Kur'an'a) doymaz".

Seven, nihâî gayesi ve maksadı olan sevgilisinin sözüne nasıl doyar?

Peygamber (Sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün Abdullah b. Mesud'a:

"Bana Kur'an oku" dedi. Abdullah:

"O sana indirildi, ben mi okuyayım sana?" dedi.

Peygamber: (Sallallahu aleyhi ve sellem):

"Ben onu başkasından dinlemekten hoşlanırım" buyurdu.

Abdullah Nisa sûresinden okumaya başladı.

"Her ümmetten bir şahid, seni de bunlara şahid getirdiğimiz zaman (halleri) nice olur?" (Nisa, 41) âyetine geldiğinde Rasûlullah:

"Tamam, yeter" buyurdu.

Abdullah başını kaldırdı, Rasûlullah'a baktı: gözlerinden yaşlar akıyordu.

Sahabeler bir araya geldiklerinde aralarında Ebû Musa varsa ona "Ey Ebû Musa, bize Rabbimizi hatırlat" derler, o Kur'an okur, onlar da dinlerlerdi.

Vallahi Kur'an aşığının ondan duyduğu zevk, lezzet haz ve vecd şeytanî semâyı (şarkı vs.) dinleyenlerin duyduklarından kat kat fazladır. Bir adamın zevk, vecd, coşku ve hazzının âyetleri dinleme yerine şiir dinleme Kur'an dinleme yerine şarkı dinleme yönünde olduğunu görürsen -ki şair böylesini şöyle tasvir eder:

Yanında Kur'an hatmediliyor; taş gibi katısın

Bir beyit şiir okunuyor; sarhoş gibi sallanıyorsun.

İşte böyle birisini görürsen bil ki bunlar o kimsenin kalbinin Allah sevgisinden Kur'an sevgisinden tamamen boş olup, kalbinin şeytanî musikilerle meşgul olduğunun alametidir. Bu mağrur ise iyi bir hal üzere olduğunu sanar.

﴿Eş Sevgisi﴾

Eşleri sevmeye gelince; bunda eleştirilecek hiçbirşey yoktur. Bilakis bu, kişinin kemâl vasıflarındandır. Yüce Allah da kullarına bu nimeti hatırlatarak minnet etmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Onun âyetlerinden biri de, size kendi nefislerinizden, kendileriyle sükûn bulacağınız eşler yaratması ve aranızda sevgi ve merhamet koymasındır. Şüphesiz bunda, düşünen bir toplum için ibretler vardır." (Rûm, 21)

Kadını, erkeğin kalbini onda sükûnet bulduracağı bir sükûn yeri yapmış, aralarında katıksız bir sevgi, merhametle karışık bir muhabbet yaratmıştır.

Yüce Allah bize helâl kılınan ve haram kılınan kadınları zikrettikten hemen sonra şöyle buyurmuştur:

"Allah size (helâl ve haram olanı) açıklamak ve sizi, sizden öncekilerin yasalarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor. Allah bilendir, hikmet sahibidir. Allah, sizin tevbenizi kabul etmek istiyor; şehvetine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa düşmenizi istiyorlar." (Nisa, 26-27)

Sünen-i İbn Mâce'de geçen başka bir hadiste Rasûlullah:

"Sevgililer için evlenmek gibi (iyi) si görülmemiştir." buyurmuştur.

Maşukla evlenmek aşkın en iyi tedavisidir ve Allah onu bu hastalığın şer'î tedavisi kılmıştır. Davud (a.s.) da bununla tedavi olmuştur. Allah Peygamberi Davud hiçbir haram işlememiş, sadece sevdiği kadını hanımları arasına katmıştır. Onun tevbesi Allah (c.c.) katındaki makamından ve yüksek mertebesinden düşme korkusundandı. Konuyu daha fazla uzatmamız uygun olmaz.

Cahş'ın kızı Zeyneb'e gelince;

Zeyd onu boşamaya niyetlenmiş, o ise buna razı olmamıştı. Zeyd ondan ayrılma hususunda peygambere danışıyor, O ise bırakmamasını emrediyordu. Rasûlullah onun onu boşamakta kararlı olduğunu anladı. Zeyd boşarsa, Zeyneble evlerim diye düşündü. Ancak insanların "Rasûlullah oğlunun (oğulluğunun) hanımıyla evlendi" demelerinden

korkuyordu. Zira Rasûlullah (c.c.) onu peygamberlikten önce oğul edinmişti. Rabbimiz de kulların yararına olacak genel bir kanun koymak istiyordu.

Sonunda Zeyd Zeyneb'i boşadı. İddeti bitince Rasûlullah (c.c.) kendisine istemesi için Zeyd'i Zeyneb'e gönderdi.

Zeyd gitti, sırtını kapıya döndü ve kapının ardından:

"Ey Zeyneb, Rasûlullah sana talip oluyor" diye seslendi.

Zeyneb: "Rabbime danışmadıkça hiçbir şey yapmayacağım" dedi.

Namazgahına gitti ve namaz kıldı. Yüce Allah veliliğini üstlenerek onu peygamberle evlendirdi. Arşının üstünden, yücelerden onun nikâhını kıydı. Gelen vahiyde şöyle deniyordu:

"Zeyd ondaki maksadını (onunla evliliğini) sona erdirince seni onunla evlendirdik" (Ahzâb, 37)

Rasûlullah vahiy gelir gelmez Zeyneb'in yanına gitti ve birlikte oldu. Zeyneb peygamberin diğer hanımlarına karşı övünür ve **"Sizi aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi gök üstünden Allah evlendirdi."** derdi.

Rasûlullah'ın (Sallallahu aleyhi ve sellem) Zeyneb ile hikâyesi işte bundan ibarettir.

Peygambere kadınların Allah tarafından sevdirdiğinde şüphe yoktur. Zira Enes'in rivayet ettiği sahih bir hadiste Rasûlullah:

"Bana dünyanızdan kadınlar ve hoş koku sevdirdi. Mutluluğum ve göz aydınlığım da namazda kılındı." buyurmuştur. Hadisin lafzı aynen böyle, bazılarının dediği gibi "Bana dünyanızdan üç şey sevdirdi..." değil.

Ahmed b. Hanbel'in Müsned'indeki rivayette şu ziyâde var:

"Yemeden içmeden durabilir, ama onlarsız duramam " Allah düşmanları yahudiler onu çekemediler ve "Evlenmekten başka derdi yok" dediler. Yüce Allah ise peygamberini şöyle savundu:

"Yoksa onlar Allah'ın fazlından verdiği nimetlerden dolayı insanları mı kıskanıyorlar. Oysa biz İbrahim ailesine de kitap ve hikmet vermiş ve onlara büyük bir mülk bağışlamıştık." (Nisa, 54)

Rasûlullah (c.c.)'a en çok sevdiği insanın kim olduğu soruldu, "Aişe" buyurdu. Hatice hakkında sorulduğunda "Bana onun sevgisi tamamen verildi" dedi.

Kadınları (eşleri) sevmek insanın kemalindedir. Ahmed b. Hanbel'in zikrettiğine göre Celûla savaşında Abdullah b.

Ömer'in payına boynu gümüş tabak gibi parlayan bir cariye düştü. Abdullah der ki:

"Sabredemedim ve insanların gözleri önünde onu öptüm."

Ahmed b. Hanbel bunu delil olarak yeni esir alınmış cariyeyle, hamileliği kesinleşmeden cima dışında ilişkiye girilebileceğini söylemiştir. Satın alınan cariye ise böyle değildir. Aralarındaki fark şudur:

Esir alınan kadın birinin mülkiyetinden çıkmış değildir (çünkü önceden hür idi), ancak satın alınan cariyede bir öncekinin mülkiyetinden çıkıp bunun mülkiyetine geçme sözkonusudur.

Rasûlullah bir aşığı maşukuyla birleştirme yolunda aracı olmuş, ancak kız evlenmeyi kabul etmemiştir. Bu Muğis ile Berire kıssasıdır.

Rasûlullah Muğis'i gözlerinden yanaklarına gözyaşları boşanır halde Berire'nin ardından gider görünce kıza:

"Onu kabul etseydin"

Kız : "Yâ Rasûlallah, emir mi veriyorsun?"

Rasûlullah:

"Hayır, sadece arabuluculuk yapıyorum"

Kız: "Öyleyse onu istemiyorum" dedi.

Rasûlullah Muğis'in amcasına:

"Ey Abbas, Muğis'in Berire'ye olan sevgisine Berire'nin de ona olan nefretine hayret etmiyor musun?" buyurmuş, bu sevgisinden dolayı Muğis'i hiç tenkit etmemişti.

Allah Rasûlu tüm hanımlarıyla eşit oranda buluşuyor ve:

"Allahım bu elimde olan husustaki paylaştırmam / denkleştirmem. Elimde olmayan hususta da bana kızma" diyordu.

"Elimde olmayan" dan kastı sevgi idi.

Nitekim Yüce Allah da:

"Çok çaba sarfetseniz de kadınlar arasında âdil olamazsınız" (Nisa, 129) buyurmuştur. Bu sevgi ve cinsel ilişki hususundaki adalettir.

Râşid halifeler ve şefkatli insanlar helâl aşklarda âşıklarla maşukları buluşturmada aracı olmuşlardır. Ebû Bekir ve Osman'ın kıssası daha önce geçti.

Hiz. Aliye de bir gün bir evin önünde yakalanmış Arap bir genç getirildi.

Hiz. Ali: "Hikâyen nedir?" dedi.

Genç: Ben hırsız değilim. Sana doğruyu söyleyeceğim:

Riyahîlerin evindeki Havde'ye vuruldum.

Öyle güzel ki Bedir önünde eğilir.

Rumlu kızlar arasında ayrı bir güzellik ve asaleti var.

Güzelliğiyle övündüğü vakit övünç ondan korkar.

Aşk ateşimin şiddetinden dayanamayıp kapılarını çaldım.

Zira orada ateş korunu dahi yakan biri vardı.

Ev halkı hemen yürüdüler üzerime ve haykırdılar:

Bu hırsız, katli vacip, tutuklayın diye.

Gencin bu şiirini dinleyen Hz. Ali'nin kalbi yumuşadı. Mühelleb b. Rebâh'a "Kız için ona izin ver" dedi. Mühelleb Ey mü'minlerin emiri, sor, ismi neymiş? dedi.

Genç: Uveyne oğlu Nühâs, dedi.

Adam: "Allah onu, senin olsun" dedi.

Muaviye bir cariye aldı. Ondan çok hoşlanıyordu. Bir gün şu beyiti söylerken işitti:

Ayrı kaldım ondan çölde sallanan ve

Meyvaları koparıldıktan sonra çıplak kalan bir dal gibi oldum.

Cariyeye derdini sordu. O da, eski efendisini sevdiğini söyledi. Muaviye de onu sevdiği halde efendisini iade etti.

Zemahşerî Rabîu'l-Ebrâr kitabında şöyle anlatır:

Zübeyde, Mekke yolundayken bir duvarın üzerinde şu şiiri gördü:

Allah'ın kulları arasında yok mudur hiç

Aklını kaybetmişin kederini giderecek.

Sahibini bulduğunda onu sevdiğiyle buluşturacağına Allah'a söz verdi. Müzdelife'deyken bir ara bu şiiri okuyan bir ses işitti. Sahibini getirtti. Genç amcasının kızını sevdiğini, ancak kızın ailesinin kızı onunla evlendirmemeye yemin ettiklerini söyledi. Gencin kabilesine gitti ve büyük miktarda mal teklif ederek sonunda kızı vermelerini sağladı. Bir de ne görsünler:

kız gence daha da aşıkmiş. Zübeyde bu amelini yaptığı en büyük iyilik ve sevaplardan sayar ve **"Beni, o gençleri buluşturmamdan daha çok mutlu eden bir şey yok"** derdi.

Harâiti anlatıyor:

Halife Süleyman b. Abdumelik'in birbirlerini seven bir kölesiyle bir cariyesi vardı. Köle cariyeye bir gün şu şiiri yazdı:

Seni rüyamda gördüm sanki bana

Ağzının soğuk tükürüğünden veriyordun.

Ellerin elimdeydi ve biz

Bir yatakta birlikte yatıyorduk.

Gün boyunca, seni tekrar görebilmek için

Uyumaya çalıştım, ama uyuyamadım.

Cariye ona şu cevabı gönderdi:

Hayır görmüşsün, gördüklerinin hepsine

Çekemeyenlere rağmen ulaşacaksın.

Ben umuyorum ki sarılırsın bir gün bana

Yanımda göğsümün üzerinde yatar sabahlarsın.

Seni halhallarımın ve bizeliklerimin arasında görürüm.

Göğsümün, bedenimin üstünde görürüm.

Bu Süleyman'a ulaşınca aşırı kıskanç biri olmasına rağmen köleyi cariyeye evlendirdi ve onlara hediyeler verdi:

Cami b. Burhiye der ki:

Medinenin en yetkili fetva makamının sahibi tabiinden **Saîd b. Müseyyeb'e**:

"Bizi saran sevgiden dolayı günaha girmiş olur muyuz?"
diye sordum

"Sen ancak elinde olandan dolayı yenilebilirsin" diye cevap verdi.

Sonra "vallahî böyle bir şeyi daha önce bana soran olmadı. Sorsalarda aynı şeyi söyledim" dedi.

﴿Cinsî Sevginin Çeşitleri﴾

Cinsî aşk üç çeşittir:

Birincisi neredeyse ibâdet ve itaat gibidir. Bu kişinin hanımına ve cariyesine olan aşkıdır. Bu faydalı bir aşktır. Zira Yüce Allah'ın evlenme nizamını koymadaki hedef ve maksadların gerçekleşmesine, gözün ve kalbin başkalarına meyiletmesine engel olmasına büyük katkı sağlar. O yüzden bu âşık Allah katında da insanlar katında da övülür.

İkinci tür aşk:

Bu Allah'ın gazap ve kızgınlığını celbedecek, rahmetinden uzaklaştıracak, kulun din ve dünyasına en zararlı aşktır; erkeğin genç tüysüz oğlanlara aşkı. Buna tutulan kişi Allah'ın (c.c.) gözünden düşer. Kapısından kovulur, kalbi O'ndan (c.c.) uzaklaşır. Bu Allah'tan ayıran ve O'nunla ilişkiyi koparan en büyük perdelerdendir.

Nitekim Seleften bir zat şöyle der:

"Bir kul Allah'ın (c.c.) gözünden düştüğü vakit Allah (c.c.) onu oğlanların aşkına duçar eder. Lût kavminin başına türlü türlü belâları ve helaki getiren bu sevgidir. Başlarına gelenler hep bu aşktan dolaydır."

Yüce Allah buyuruyor:

"Senin ömrüne andolsun ki, onlar sarhoşluklar içinde bocalıyorlar." (Hicr, 72)

Bu hastalığın devası kalpleri evirip çeviren Yüce'den yardım istemek, samimi biçimde O'na sığınmak, O'nu (c.c.) zikretmekle meşgul olmak, kalbini diğeri yerine Allah sevgisiyle ve O'na (c.c.) yakınlığın huzuruyla doldurmak, bu aşkın yol açtığı acı ile kaybettirdiği zevki düşünmek, en büyük sevgiliden mahrum edip en kötü şeylere sebep olduğunu idrak etmektir. Ama nefsinin hâlâ o belâyaya doğru sürükler; o belâyı tercih ederse, kendisinin cenaze namazını kılsın ve bilsin ki belâ onu iyice kuşatmıştır.

Üçüncü tür aşk da mubah aşktır.

Bu kasıtsız olarak düşülen aşktır. Örneğin adama güzel bir kadından bahsedilir veya o aniden güzel birini görür ve kalbi vurulur. Bu aşk günah kazandırmaz, kişiye ondan dolayı ceza verilmez. Ama en iyisi onu defetmeye çalışması, daha faydalı şeylerle uğraşarak onu unutmaya çalışmasıdır. Aşkını

gizlemesi, namusunu koruması ve bu belâyâ sabretmesi gerekir. Bunu yaptığı takdirde Allah ona yardım edecek, kendi rızası için sabretmesinin ve iffetini korumasının, hevâ-hevesine itaati bırakıp Rabbinin rızasını ve mükafaatını tercih etmesinin karşılığını verecektir.

﴿İnsanlar Aşkta Üç Çeşittirler﴾

İnsanlar aşkta üç çeşittirler:

1 - Bazısı her türlü güzelliğe aşıktır. Kalbi her türlü vadide dolaşır, her türlü güzelde gözü ve gönü vardır.

2 - Bazısı ulaşmayı arzulasın veya arzulamasın belli güzelliğe aşıktır.

3 - Bazısı da sadece ulaşmayı arzuladığı kimseye aşık olur.

Bu üç sevgi çeşidinden de kuvvet ve zayıflık yönünden farklılıklar bulunur. Kimisi aşırı sever, kimisi normal, kimisi daha az.

Evet... Her güzele meyledenin kalbi her türlü vadide gezer, her güzelden muradı almayı arzular.

Bir gün Cezva'da, birgün Akît'de

Bir gün Azib'te, bir gün Hüleysa'da

Bazen Necd'e doğru yönelir, bazı zamanlar da.

Akit vadisine veya Teymâ sarayına.

Bunun aşk alanı çok geniştir. Ama sabit değildir, sürekli aşktan aşka geçer:

Şuna vurulur, sonra başkasına aşık olur.

Sabahlar olur, bir başkasıyla eğler kendini

Güzelde seçici olan kimse ise maşukunda daha istikrarlı, sevgisi birincisinden daha uzun ömürle ve daha güçlüdür. Ancak sevgiliye ulaşma arzusunun bulunmaması bunun sevgisini azaltır.

O yüzden ulaşmayı isteyen ve ümit eden âşık en akıllı ve bilinçli âşıktır, sevgisi hepsinden güçlüdür. Zira istek ve tamahkârlık sevgisini güçlendirir, destekler.

"Her kim aşık olur ve iffetini korursa..." hadisine gelince; bunu Süveyd b. Saîd rivayet etmiş, ancak hadis âlimleri kabul etmemişlerdir.

İbn Adiy "Kamil" kitabında:

Bu hadis Süveyd'den dolayı tenkid edilen hadislerden biridir.

Beyhakî İbn Tahir -Zahire ile Tezkire kitaplarında- ve **İbn Cevzî** de böyle söylemiş, İbn Cevzî bunu uydurma hadisler arasında zikretmiştir. **Ebû Abdullah Hâkim** de **Süveyd**'in bu hadisini rivayet etmedeki gevşekliğini tenkit etmiş ve "**Ona hayret ediyorum**" demiştir.

Hakikat şu ki bu söz aslında İbn Abbas'ın sözüdür, fakat Süveyd yanılıp, onu İbn Abbas'ın Rasûlullah'a (Sallallahu aleyhi ve sellem) nisbet ettiği bir hadis zannetmiştir.

Muhammed b. Halef der ki:

Bize bunu **Ebû Bekir el-Azrak**, Süveyd'den rivayet etti ve bundan dolayı onu eleştirdi ve "**Rasûlullah dedi ki**" kısmını sildi. Daha sonra bu söz hakkında sorulduğunda Rasûlullah'ın sözü olarak nakletmez (sahabî sözü olarak nakleder.) di. Zaten bu Peygamberin konuşma tarzına da uymamaktadır.

Hatîb-i Bağdâdî'nin bunu **Zührî**'den rivayetine gelince -ki o şöyledir:

Bize **Muâfi b. Zekeriyâ**, **Ona Süveyd b. Misher**, **Ona Hişam b. Utve**, ona babası, ona da Aişe Rasûlullahtan şöyle

rivayet etti- bu, yanlışlığı tamamen ortada bir rivayettir. Çünkü Hişam'ın hiç babasından, onun Âişe'den yaptığı rivayeti naklettiği vâki değildir. Bunu, Hadis ilminde birazcık mürekkep yalamış herkes bilir.

Biz Allah'ı şâhid tutuyoruz ki: böylesi bir sözü Âişe Rasûlullah'tan, Urve Âişe'den, Hişam da Urve'den rivayet etmiştir.

Ebu'l-Ferec İbnü'l-Cevzî bunu peygamber sözü olarak şu rivayet zincirleriyle rivayet etmiştir:

Muhammed b. Cafer b. Sehl, Yakup b. İsa'dan, o Abdurrahman b. Avf'in oğlundan, o İbn ebi Nüceyh'den o da Mücahid'den... Bu çirkin bir yanlıştır. Çünkü **Muhammed b. Cafer** adlı kişi **Harâitî** ismiyle meşhur kişidir ve vefat tarihi Hicrî 327'dir.

Dolayısıyla çok daha önce yaşamış **Yâkup b. Ebî Nüceyh**'le buluşmuş olması imkânsızdır. Kaldı ki **Haraitî** bunu "**İtidal**" kitabında şu senedle rivayet etmiştir:

Yakup b. İsa'dan o Zübeyir'den, o Abdulmelik'ten, o Abdulaziz'den, o da İbn Ebî Nüceyh'den...

Bu **Harâitî** rivayette zayıflığıyla ünlü biridir. Bunu **İbnü'l-Cevzî ed-Duafâ** kitabında kaydetmiştir.

İslâm'ın hadis âlimleri görüldüğü gibi bu hadisi reddetmişlerdir. Asıl ölçü budur, bu sahada onlara başvurulur. Hadis ilminde görüşüne itimad edilen ve sahih-zayıfı belirtmede başvuru olan hiç bir hadis âlimi, hatta gevşek davranıp zayıfları da sahih olarak belirten hiç bir hadisçi bu hadis için ne hasen ne de sahih yargısında bulunmamıştır.

Tasavvuf hadislerinde gevşek davranan ve onda sağlam-çürük her türlü rivayeti kabul eden **İbn Tahir**'in bu hadisi reddetmesi ve asılsız olduğuna şahitlik etmesi, tek başına bunun asılsızlığına delil olarak yeter. Evet, şu var ki **İbn Abbas**'ın böyle bir sözünün olduğu inkar edilemez.

Nitekim **İbn Hazm**, **İbn Abbas**'a aşktan dolayı ölen sorulduğunda "[Aşktan Ölenin akli yoktur, öldürene kisas da yapılmaz](#)" dediğini nakletmiştir.

İbn Abbas'a Arafat günü tavuk gibi küçülmüş biri getirildi. "**Derdi nedir?**" diye sordu. "**Aşk**" dediler. O gün boyunca aşktan Allah'a sığındı.

Ayrıca Rasûlullah sahih rivayetle gelen hadisinde şehitleri sayarken cihadda öldürüleni, karın hastalığından öleni, yangında öleni, çocuğunu doğururken ölen kadını, boğularak öleni, zatülcenp hastalığından öleni zikretmiş, bunlar arasında aşktan dolayı öleni saymamıştır.

Maşukuna haram yoldan ulaşabileceği halde sabreden, namusunu koruyan ve gizleyen, Allah'ın sevgisini ve rızasını tercih edip korkan kimse şu âyetlerin kapsamına girmeyi en çok hak eden kimsedir:

"Her kim de Rabbinin (yüksek) makamından korkar, nefisini hevâ-hevesinden men'ederse cennet onun mekânı olur" (Nâziât, 40, 41)

"Rabbinin makamından korkana iki cennet vardır."
(Rahman, 46)

Arşın sahibi, Allah'tan bizi sevgisini, kendi hevâ ve arzularına tercih eden, bununla rızasını ve yakınlığını kazanmayı amaçlayan kimselerden eylemesini dileriz.